

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 110

**Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli
Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Türk
Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2138) ve Sanayi,
Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2138 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları.....	6
- Genel Gerekçesi	8
- Madde Gerekçeleri	10

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu.....17

• Muhalefet Şerhleri.....28

• Teklif Metni.....70

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....70

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

<i>Necmettin Erkan</i>	<i>Şahin Tin</i>	<i>Osman Zabun</i>
Kırşehir	Denizli	Isparta
<i>Süleyman Şahan</i>	<i>Meryem Göka</i>	<i>Tuğba Işık Ercan</i>
Yozgat	Konya	İstanbul
<i>Ahmet Fethan Baykoç</i>	<i>Nilgün Ök</i>	<i>Mustafa Arslan</i>
Ankara	Denizli	Tokat
<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Ali Özkaya</i>	<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>
Afyonkarahisar	Afyonkarahisar	Elâzığ
<i>Kemal Çelik</i>	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i>	<i>Tamer Akkal</i>
Antalya	Isparta	Manisa
<i>İsmail Erdem</i>	<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>
İstanbul	İzmir	İstanbul
<i>Jülide Sarıeroğlu</i>	<i>Hasan Çilez</i>	<i>Hüseyin Altınsoy</i>
Ankara	Amasya	Aksaray
<i>Havva Sibel Söylemez</i>	<i>Harun Mertoğlu</i>	<i>Durmuş Ali Keskinanlı</i>
Mersin	Rize	Karabük
<i>İbrahim Eyyüpoğlu</i>	<i>Mustafa Savaş</i>	<i>Yaşar Kırkpınar</i>
Şanlıurfa	Aydın	İzmir
<i>Ömer Özmen</i>	<i>Seydi Gülsoy</i>	<i>Cüneyt Aldemir</i>
Aydın	Osmaniye	Tokat
<i>Ersan Aksu</i>	<i>Faruk Kılıç</i>	<i>Yusuf Ahlatcı</i>
Samsun	Mardin	Çorum
<i>İbrahim Ethem Taş</i>	<i>Fatma Öncü</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
Antalya	Erzurum	İzmir
<i>Ziya Altunyaldız</i>	<i>Cemil Yaman</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>
Konya	Kocaeli	Bursa
<i>Rukiye Toy</i>	<i>Mehmet Galip Ensarioğlu</i>	<i>Ümmügülşen Öztürk</i>
Sivas	Diyarbakır	İstanbul
<i>Mesut Bozatlı</i>	<i>Tahir Akyürek</i>	<i>Emre Çalışkan</i>
Gaziantep	Konya	Nevşehir

<i>Nazım Elmas</i>	<i>Mustafa Hulki Cevizoğlu</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>
Giresun	İstanbul	Bursa
<i>Mehmet Emin Öz</i>	<i>Selami Altınok</i>	<i>Yakup Otgöz</i>
Erzurum	Erzurum	Muğla
<i>Ertuğrul Kocacık</i>	<i>Hakan Aksu</i>	<i>Sayın Bayar Özsoy</i>
Sakarya	Sivas	Kayseri
<i>Mustafa Alkayış</i>	<i>Turan Bedirhanoğlu</i>	<i>Mehmet Demir</i>
Adıyaman	Bitlis	Kütahya
<i>İsmail Çağlar Bayırcı</i>	<i>Orhan Yegin</i>	<i>Yahya Çelik</i>
Kütahya	Ankara	İstanbul
<i>Ejder Açıkkapı</i>	<i>Mehmet Akif Yılmaz</i>	<i>Çiğdem Koncağül</i>
Elâzığ	Kocaeli	Tekirdağ
<i>Abdurrahim Fırat</i>	<i>Veysel Tipioğlu</i>	<i>Kaan Koç</i>
Erzurum	Kocaeli	Ardahan
<i>Bünyamin Bozgeyik</i>	<i>Mustafa Oğuz</i>	<i>Ercan Öztürk</i>
Gaziantep	Burdur	Düzce
<i>Ali Taylan Öztaylan</i>	<i>Mustafa Yavuz</i>	<i>Faruk AYTEK</i>
Balıkesir	Bursa	Adana
<i>Emel Gözükkara Durmaz</i>	<i>Şengül Karşlı</i>	<i>Seda Sarıbaş</i>
Bursa	İstanbul	Aydın
<i>Lütfiye Selva Çam</i>	<i>Erol Keleş</i>	<i>Seda Gören Bölük</i>
Ankara	Elâzığ	İstanbul
<i>Zeki Korkutata</i>	<i>Yıldız Konal Süslü</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>
Bingöl	İstanbul	Kocaeli
<i>Rabia İlhan</i>	<i>Mehmet Şahin</i>	<i>Cem Şahin</i>
İstanbul	Kahramanmaraş	Karabük
<i>Adem Korkmaz</i>	<i>Hasan Turan</i>	<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i>
Burdur	İstanbul	Şanlıurfa
	<i>Hasan Arslan</i>	
	Afyonkarahisar	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ticaret Kanunu ile Bazı kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde imzamın bulunmasını talep ediyorum.

Gereğini arz ederim.

03.05.2024

Süleyman Karaman

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 03/05/2024 tarihinde sunulan 2/2138 Esas Numaralı Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

06/05/2024

Sena Nur Çelik Kanat

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum. Bu nedenle kanun teklifine imzamın eklenmesi için gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

03.05.2024

Cüneyt Yüksel

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ticaret Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Gereği arz ederim.

03.05.2024

Ömer Oruç Bilal Debğici

Kahramanmaraş

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

03.05.2024 tarih ve 2/2138 esas numaralı Türk Ticaret Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde imzamın olmasını talep ediyorum.

Gereğini arz ederim.

06.05.2024

Cevahir Uzku

Niğde

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2-2138 esas numaralı Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

06.05.2024

Abdürrahim Dusa

Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

03.05.2024

Mestan Özcan

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2138)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemiz, sahip olduğu stratejik konum ve dinamik ekonomisi ile uluslararası arenada aktif bir ticaret merkezidir. Küresel ekonomi ile ticaret uygulamalarının hızla dönüştüğü bir dünyada ticaret politikalarının uygulanmasına yönelik tedbirlerin alınması ülkemizin ekonomik büyümesine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu bağlamda Kanun Teklifiyle, ticari hayatta yaşanan gelişmelere uygun olarak muhtelif konulara ilişkin ihtiyaç duyulan kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede Teklif ile;

1163 sayılı Kooperatifler Kanununda yapılan düzenleme ile Kooperatif Bilgi Sistemine kaydı gerçekleştirilemeyen ortaklara yönelik veri eksikliklerinin giderilmesi ve geçiş sürecinin sağlıklı bir şekilde tamamlanmasını teminen süre uzatımı yapılmaktadır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda yapılan düzenleme ile Anayasa Mahkemesinin 9/11/2022 tarihli ve E:2020/67, K:2022/139 sayılı kararının gereği yerine getirilerek, kadro ihdas ve iptal yetkisi bakımından oluşan hukuki ve fiili imkânsızlığın giderilmesi ve Rekabet Kurulunun kadro, unvan ve derece değiştirme yetkisinin açıklığa kavuşturulması amaçlanmaktadır. Yine Teklifte, 4054 sayılı Kanunda öngörülen henüz bir ihlal isnadının bulunmadığı soruşturma bildiriminin tebliği aşamasında tarafların savunma verme yükümlülüğü kaldırılmakta ve soruşturmanın daha hızlı ve etkin bir biçimde yürütülmesini teminen soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenlerin soruşturma raporundaki görüşlerinde bir değişiklik olması halinde ek görüş verecekleri düzenlenmektedir.

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 53 üncü maddesinde değişiklik yapılarak ürün ihtisas borsasındaki aracılık işlemleri 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunundaki hükümlere benzer yaklaşımla düzenlenmektedir. Bu kapsamda, borsada işlem yapacak araçılara ilişkin takas süreçlerinde riskin azaltılması ile yatırımcı güveninin pekiştirilmesi amacıyla teminat ve garanti fonu mekanizmaları oluşturulmaktadır.

5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununda değişiklik yapılarak lisanslı depo işletmelerinin ve yetkili sınıflandırıcıların faaliyetleri kapsamında Kanunda öngörülen aykırılıklara yönelik caydırıcılık ve etkinliğin artırılmasını sağlamak üzere, bu aykırılıklar için öngörülen idari para cezası yaptırımlarının günümüz koşullarına göre ve fiilin içeriği esas alınarak güncellenmesi sağlanmakta ve lisanslı depoculuk faaliyetleri kapsamında lisanslı depo işletmelerinin ve yetkili sınıflandırıcıların uygulamalarında görülen durumlar ile şikâyet ve başvurular esas alınarak mevcut düzenlemelerde yer almayan aykırı eylemler tanımlanarak, bu aykırılıkları işleyenlere yönelik olarak idari para cezalarının uygulanması öngörülmektedir. Böylelikle lisanslı depoculuk sistemine olan güvenin artırılması, sistemin gelişmesi, yaygınlaşması ile mudilerin hak ve menfaatlerinin korunması amaçlanmaktadır.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yapılan değişiklikle kapalı pazar yerlerindeki satış yerleri ve diğer yerlerin, pazarcılara yüksek fiyatlarla kiralanmasına neden olan sınırlı aynı hak yöntemi ile kiralama usulünün kaldırılarak, pazar yerlerinde bulunan satış yerlerinin yalnızca tahsis usulü ile kullanılması, böylece pazarcıların maliyetlerinin azaltılması amaçlanmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunda değişiklik yapılarak şirket işlemlerinde kolaylık sağlanması ve belirli konularda uygulamada yaşanan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda;

Anonim şirketlerde yönetim kurulu başkan ve başkan vekilinin, yönetim kurulunun görev süresine uyumlu olarak seçilebilmesine imkân tanınması, şirketin üst düzey yöneticileri dışında kalan kişilerin atanma ve görevden alınmalarına dair yetkinin yönetim kurulunca devredilebilmesinin sağlanması ve yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu tarafından yönetim kurulu başkanına yapılan toplantı istemlerinde, yönetim kurulu başkanına yönetim kurulunu toplantıya çağırma yükümlülüğü getirilmesi ve yönetim organında müzakere ortamının oluşmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

25/11/2023 tarihli ve 32380 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca, anonim ve limited şirketlerin en az sermaye tutarları yükseltilmiştir. Yeni en az sermaye tutarları 1/1/2024 tarihinden sonra kurulan anonim ve limited şirketler bakımından uygulanmaktadır. Bu tarihten önce ticaret siciline tescil edilmiş olan ve sermayeleri yeni en az sermaye tutarının altında kalan şirketler bakımından 31/12/2026 tarihine kadar intibakın sağlanması ve intibakın sağlanmamasının sonuçları düzenleme altına alınmaktadır.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda değişiklik yapılarak Anayasa Mahkemesinin 13/9/2023 tarihli ve E:2022/70, K:2023/152 sayılı kararı doğrultusunda Reklam Kurulunun içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi yetkisine ilişkin düzenleme yapılmakta, erişim engellenmesi kararı öncesi içeriğin çıkarılmasına yönelik bir bildirim usulü getirilmektedir. Ayrıca satıştan kaçınılan mal veya hizmetlere ilişkin idari para cezaları artırılarak aykırı fiile caydırıcı bir yaptırım uygulanması hedeflenmekte; yaptırımın kabahatin haksızlık içeriği ve fiilin ağırlığı ile orantılı olmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Yine 6502 sayılı Kanunda yapılan düzenlemeyle, servis istasyonlarında tespit edilen eksiklik ve aykırılıklarda cezanın uygulanmasına ilişkin yaklaşımda değişikliğe gidilerek satış sonrası hizmetler konusunda yaşanan tüketici mağduriyetlerinin azaltılması hedeflenmektedir. Ayrıca devre tatil/devre mülk satışı hakkında yapılan düzenleme ile madde metni daha açık ve belirli hale getirilmektedir.

6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yapılan değişiklikle, fahiş fiyat artışı ve stokçuluk eylemleri için öngörülen idari para cezası tutarlarının yükseltilmesi ve böylece Kanun kapsamında gerçekleştirilen denetimlerin etkinliğinin ve denetimler neticesinde uygulanan idari yaptırımların caydırıcılığının artırılması amaçlanmaktadır.

7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununda yapılan değişiklikle, güvensiz ürün ihraç eden firmalara caydırıcı cezalar verilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun geçici 8 inci maddesinde yapılan değişiklik ile; Kooperatif pay defterlerinde faal ortak olarak yer alan fakat Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası bilgileri bulunmaması nedeniyle Kooperatif Bilgi Sistemine kaydı gerçekleştirilemeyen ortaklara yönelik veri eksikliklerinin tamamlanması, Kooperatif ve Üst Kuruluşlarına yönelik olarak yürütülen bilgilendirme ve sistem kullanımı eğitimi çalışmalarının ülke scaleında tamamlanarak Kooperatif Bilgi Sisteminin kooperatifler, ilgili Bakanlıklar ve taşra teşkilatlarınca etkin kullanılması ve adli ve idari para cezalarının uygulanmasına yönelik geçiş sürecinde oluşan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmıştır.

Madde 2- Ülkemizde faal durumda olan yaklaşık 35.000 kooperatifin yaklaşık yüzde onu kooperatif intibak işlemlerini tamamlamış olup yaklaşık yüzde on beşi ise intibak işlemlerine devam etmektedir. Kooperatifçilik sektöründeki bu gecikmenin ticari hayatı etkileyecek olumsuzluklara yol açmamasını teminen maddeyle intibak süresinde değişiklik yapılarak anasözleşmelerini değiştirmeleri için öngörülen süreye 2 yıl daha ilave edilmektedir.

Madde 3- Anayasa Mahkemesinin 9/11/2022 tarihli ve E:2020/67, K2022/139 sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin “Ekli (I) sayılı Cetveldeki toplam kadro sayısını geçmemek ve mevcut kadro unvanları veya 10/7/2018 tarihli ve 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi eki cetvellerde yer alan kadro unvanları ile sınırlı olmak kaydıyla hizmet sınıfı, kadro, unvan ve derecelerin değiştirilmesi ile bu kadroların kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kurul yetkilidir.” şeklindeki üçüncü fıkrası Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. İptal hükmü doğrultusunda, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı Cetvelde yer alan diğer düzenleyici ve denetleyici kurumların kuruluş kanunlarında yer alan düzenlemelerle uyumlu olarak, Kurumun personel kadro unvanları, kadro dereceleri ile sayılarına ilişkin temel kurallar maddeyle açık olarak düzenlenmektedir.

Madde 4- Kurulun soruşturma yapılmasına ilişkin kararı üzerine ilgili taraflara 15 gün içinde bildirimde bulunulmaktadır. Soruşturma bildirimi, 4054 sayılı Kanunun ilgili maddelerinin ihlal edilip edilmediğinin tespitine yönelik olarak aynı Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca soruşturma açılmasına karar verildiği hususunu ve söz konusu soruşturmanın dosya numarası bilgisini, ilgili taraf hakkında açılan soruşturmaya dayanak oluşturan bulgu ve değerlendirmeler ile bu bildirim üzerine ilgili taraftan bildirim ve bildirimin ekinde yer verilen bulgu, iddia ve değerlendirmeler hakkında yapacağı ilk yazılı savunmasının 30 gün içinde gönderilmesi talebini içermektedir. Ancak, bu aşamada soruşturmanın açılmasına neden olan bir şüphe söz konusu olmakta, ilgili tarafa rekabet ihlali isnadı yapılmamaktadır. Diğer taraftan, 4054 sayılı Kanunda rekabeti bozucu davranışlar hakkında yapılacak soruşturmanın usulü düzenlenmiş, aynı Kanunun 43 üncü maddesinde; soruşturma açılmasına karar verilmesi üzerine taraflara soruşturma açıldığı hususunun bildirilmesi ve bu bildirimle ilişkin ilgililerin savunmasının alınması zorunluluğu getirilmiştir. Savunma hakkının etkin bir biçimde kullanılabilmesi için isnadın ve isnada dayanak oluşturan delillerin bilinmesi önem arz etmektedir. Maddede yapılan değişiklikle Kurulun haklarında soruşturma açılmasına karar verdiği teşebbüslere, bu durumu 15 gün içinde bildireceği fakat soruşturma konusu iddialara ilişkin henüz bir ihlal isnadının söz konusu olmadığı ve soruşturma raporunun tekemmül etmediği soruşturma bildiriminin tebliği aşamasında, teşebbüslerin yazılı savunma verme yükümlülüğü kaldırılmaktadır. Bu şekilde hem tarafların daha etkin savunma yapabilmesine olanak sağlanmakta hem de soruşturma süreçlerinin daha seri ilerlemesi amaçlanmaktadır.

Madde 5- Soruşturma süreçlerinin daha etkin yürütülebilmesini teminen maddede yapılan değişiklikle tarafların soruşturma raporunun tebliği üzerine 30 gün içerisinde vermeleri gereken savunmaya ilişkin sürenin haklı gerekçeler sunulması halinde bir katına kadar uzatılabileceği, soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenlerin anılan savunmaya ancak soruşturma raporundaki görüşlerinde bir değişiklik olması halinde yazılı görüş verebilecekleri düzenlenmektedir. Zira soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenlerin soruşturma raporundaki görüşlerinde bir değişiklik olmamasına rağmen ek görüş vermeleri halinde soruşturma raporunda yer alan hususların tekrarına gidilmekte, yeni bir husus ortaya konulmadığı halde soruşturma süreci uzamaktadır.

Madde 6- 5174 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişiklikle, sermaye piyasası mevzuatına benzer yaklaşımla, ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesinin sağlanması ve oluşabilecek zararların tazmini amacıyla Bakanlık tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ürün ihtisas borsaları veya ürün ihtisas borsaları tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşça teminat alınabilmesi ve garanti fonu oluşturulabilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır. Borsanın veya borsa tarafından takas merkezi olarak belirlenecek kuruluşun borsada gerçekleştirilen işlemlerden dolayı mali sorumluluğu, tesis edilecek limitler dâhilinde ve alınacak teminatlar ile garanti fonu varlıklarıyla sınırlı olacaktır. Ayrıca, alınacak teminatların ve garanti fonundaki varlıkların amacı dışında kullanılmaması ve korunması kanunla güvence altına alınmaktadır.

53 üncü maddenin on üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, araçların vereceği hizmetler arasına müşteri hesaplarındaki nakit alacak bakiyelerinin nemalandırılması hususu dahil edilerek yatırımcıların araçlar nezdinde tutulacak varlıklarının daha etkin yönetilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 7- 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununda değişiklik yapılarak lisanslı depo işletmelerinin ve yetkili sınıflandırıcıların faaliyetleri kapsamında Kanunda öngörülen aykırılıklara yönelik caydırıcılık ve etkinliğin artırılmasını sağlamak üzere, bu aykırılıklar için öngörülen idari para cezası yaptırımlarının günümüz koşullarına göre ve fiilin içeriği esas alınarak güncellenmesi sağlanmakta ve lisanslı depoculuk faaliyetleri kapsamında lisanslı depo işletmelerinin ve yetkili sınıflandırıcıların uygulamalarında görülen durumlar ile şikâyet ve başvurular esas alınarak mevcut düzenlemelerde yer almayan aykırı eylemler tanımlanarak, bu aykırılıkları işleyenlere yönelik olarak idari para cezalarının uygulanması öngörülmektedir. Böylelikle lisanslı depoculuk sistemine olan güvenin artırılması, sistemin gelişmesi, yaygınlaşması ile mudilerin hak ve menfaatlerinin korunması amaçlanmaktadır.

Madde 8- 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yapılan değişiklikle kapalı pazar yerlerindeki satış yerleri ve diğer yerlerin, pazarcılara yüksek fiyatlarla kiralınmasına neden olan sınırlı ayni hak yöntemi ile kiralama usulünün kaldırılarak, pazar yerlerinde bulunan satış yerlerinin yalnızca tahsis usulü ile kullandırılması, böylece pazarcıların maliyetlerinin azaltılması amaçlanmaktadır.

Madde 9- Kapalı pazar yerlerindeki satış yerlerinin sınırlı ayni hak yöntemi ile pazarcılık mesleğinden olmayan diğer kişilere verilmesi ve bu yerleri alan kişilerce de satış yerlerinin pazarcılara tekrar kiralınması ve bu kira bedellerinin yüksek olması, pazarcıların maliyetlerinin artmasına ve dolayısıyla bu maliyetlerin tüketiciye yansımaya neden olmaktadır. Ayrıca, bu yerlerin pazarcı mesleği dışındaki kişiler tarafından yatırım aracı olarak görülmesi, kapalı pazar yerlerindeki satış yerlerinin fiyatlarının yükselmesine yol açmakta ve pazarcılık mesleği ile iştigal edenlerin buralarda satış yeri almaları zorlaşmaktadır. Yapılan değişiklik ile bu sorunların ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, 5957 sayılı Kanunun 7 ve 11 inci maddelerinde yapılan değişikliğe uyum sağlanması amacıyla geçici 1 inci maddede değişiklik yapılmaktadır.

Madde 11- 5957 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, pazar yerlerindeki satış yerlerinin kiralama usulüne son verildiğinden, sınırlı aynı hak sahipleri ile kiracılarının haklarının korunması amacıyla 3/5/2024 tarihinden önce mevcut kapalı pazar yerlerinde tesis edilen sınırlı aynı haklar ve kiracılık haklarının daha önce tesis edilen sınırlı aynı hak süresinin sonuna kadar geçerli olması sağlanmıştır.

Madde 12- Mevcut düzenleme uyarınca, yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilebilmekte iken yönetim kurulu başkan ve başkan vekilinin her yıl seçilmesi gerekmektedir. Bu durum anonim şirketlerde, yönetim kurulu Kanunda öngörülen azami süre olan üç yıl süre için seçilmiş olsa dahi her yıl yönetim organizasyonunu yeniden belirleme yükümlülüğü getirmekte ve yönetim kurulu başkan ve başkan vekilinin bir sonraki yıl seçilmediği durumlarda Kanunda yönetim kurulu başkan ve başkan vekiline atfedilen yetki ve görevlerin kim tarafından kullanılacağı hususlarında uygulamada tereddüt oluşturmaktadır. Maddede yapılan değişiklikle, yönetim kurulu başkan ve başkan vekilinin, yönetim kurulunun görev süresine uyumlu olarak seçilebilmesine imkân tanınmaktadır.

Madde 13- 6102 sayılı Kanunun 375 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların tamamının atanmaları ve görevden alınmaları yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır. Yönetim kurulu kararı ile yerine getirilmesi gereken bu işlemler, yetki devrine konu edilememektedir. Fıkranın anılan bendinde yer verilen “müdürler ile aynı işleve sahip kişiler” ifadesi ile aynı fıkranın (a) bendinde hüküm altına alınan “üst düzey yönetim”e ilişkin düzenleme yapılmasının amaçlandığı, üst düzeyde yönetimin genel işletme politikası başta olmak üzere yatırım, finansman, temettü gibi politikaların belirlenmesi, belirlenen politikalar çerçevesinde hedeflere ulaşılması için araçların seçilmesi, hedeflere ulaşılmadığının veya ulaşıp ulaşılamayacağının belirlenmesi, finansal uygulamaların kontrolü ve stratejilerin tespiti olduğu, bunları gerçekleştirecek üst düzeyde yöneticinin de yönetim kurulu tarafından belirlenen stratejiyi, politikaları, makro planları uygulayacak yönetim teşkilatının başındaki kişiler olduğu, ancak buna rağmen (d) bendinin lafzı dikkate alındığında şirketin tüm müdürlerinin ve imzaya yetkili olanların atanmaları ve görevden alınmalarının yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında yer aldığı ve hükmün yorumunda uygulamada ihtilaflar yaşandığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte şirketlerin kurumsallaşması ve rekabet güçlerinin artırılması bakımından, şirket faaliyetlerinin şirket merkezi dışındaki yerlerde yürütülmesi adına şube açılması günümüz ticari hayatının gerekliliklerinden biri haline gelmiştir. Mevcut ve yeni açılacak şubelere ilişkin süreçlerin hızla tamamlanması da büyük önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, şube ağı geniş olan ve temsile yetkili çalışan sayısı fazla olan şirketlerde görevli her düzeyde çalışanın atanma ve görevden alınmalarına ilişkin yetkinin yönetim kurulunca devredilememesinin iş süreçlerini zorlaştırdığı değerlendirilerek, şirket işlemlerinde kolaylık sağlanması adına şirketin üst düzey yöneticileri dışında kalan kişilerin atanma ve görevden alınmaları yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasından çıkarılması ve uygulamada yaşanan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 14- 6102 sayılı Kanunun 392 nci maddesinde yönetim kurulunu toplantıya çağırma yetkisi yalnızca yönetim kurulu başkanına ve Kanunun genel düzenlemeleri uyarınca yönetim kurulu başkanına ulaşamadığı hallerde yönetim kurulu başkan vekiline bırakılmıştır. Ancak yönetim kurulu toplantısı yapılması ve müzakere ihtiyacının ortaya çıktığı bazı hallerde yönetim kurulu başkanı bu isteme sessiz kalabilmektedir. Bu durum şirketin idaresi yetki ve görevini yürüten yönetim kurulunun karar alma süreçlerini zora sokmakta ve yönetim kurulunun çoğunluğunun iradesinin uygulamaya yansımına

engel olmaktadır. Bu halde konu yargılama süreçleri neticesinde çözüme kavuşturulabiliyor olsa da bu durum şirketin karar alma süreçlerini uzatmakta ve yargının iş yükünü artırmaktadır. Yapılan değişiklikle, yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu tarafından yapılan toplantı istemlerinde, yönetim kurulu başkanına yönetim kurulunu toplantıya çağırma yükümlülüğü getirilmekte, yönetim kurulu başkanınca yönetim kurulunun yine de toplantıya çağırılmadığı veya başkana/başkanvekiline ulaşamadığı hallerde istemin doğrudan çağrı sahiplerince yapılabilmesine imkân sağlanmaktadır. Böylelikle yönetim organında müzakere ortamının oluşmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 15- Uygulamada, 6102 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi uyarınca kaydı silinen şirket veya kooperatifler hakkında açılan ihya davalarında, yargılama sonucunda ihya kararı ile birlikte davaya yasal hasım olarak iştiraki zorunlu olan ticaret sicili müdürlükleri aleyhine yargılama giderleri ve vekalet ücretine hükmedilebilmektedir. Madde hükümlerini uygulamakla yükümlü olan ve madde uyarınca gerekli işlemleri yerine getiren ticaret sicili müdürlükleri aleyhine bu yönde hüküm tesis edilmesi uygun olmadığından, uygulamada yaşanan tereddüt ve mağduriyetleri ortadan kaldırmak adına ve yürürlüğünden sonra verilecek hükümlerde uygulanmak üzere on beşinci fıkraya son cümle eklenmektedir.

Madde 16- 25/11/2023 tarihli ve 32380 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca, 6102 sayılı Kanunun 332 nci maddesinin birinci fıkrasında anonim şirketler için 50.000 Türk Lirası olarak öngörülen en az esas sermaye tutarı 250.000 Türk Lirasına, kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde 100.000 Türk Lirası olarak öngörülen en az başlangıç sermayesi 500.000 Türk Lirasına; Kanunun 580 inci maddesinin birinci fıkrasında limited şirketler için 10.000 Türk Lirası olarak öngörülen en az esas sermaye tutarı 50.000 Türk Lirasına yükseltilmiştir.

Yeni en az sermaye tutarları 1/1/2024 tarihinden sonra kurulan anonim ve limited şirketler bakımından uygulanmaktadır. Bu tarihten önce ticaret siciline tescil edilmiş olan ve sermayeleri yeni en az sermaye tutarının altında kalan şirketler bakımından sermaye intibakına yönelik düzenleme yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur.

Birinci fıkra ile sermayeleri yeni en az sermaye tutarının altında kalan anonim ve limited şirketlerin, 31/12/2026 tarihine kadar yeni sermaye düzenine intibak sağlamaları gerekmektedir. Bu intibakı sağlamayan şirketler infisah etmiş sayılacak ve Kanunda öngörülen tasfiye sürecini başlatarak ticaret sicili kaydının terkinini sağlamaları gerekecektir.

İlaveten, kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerin birinci fıkrada belirtilen tarihe kadar başlangıç sermayeleri ile çıkarılmış sermayelerine ilişkin intibakı sağlamaları gerekecektir. Bununla birlikte, bu şirketlerde intibak hususunda belirsizliklerin ve mağduriyetlerin yaşanmaması için düzenlemede ilave bir tedbir öngörülmektedir. Örneğin, başlangıç sermayesi 300.000 Türk Lirası, çıkarılmış sermayesi ise 1.000.000 Türk Lirası olan kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş olan bir şirket, başlangıç sermayesi 500.000 Türk Lirasından az olduğu için infisah durumuyla karşılaşmayacak, bu ve benzeri durumda bulunan şirketler intibakı sağlamadıkları takdirde çıkarılmış sermayeleri 250.000 Türk Lirası ve üzerinde olduğu müddetçe kayıtlı sermaye sisteminden çıkmış sayılacaktır. Çıkarılmış sermayenin, 250.000 Türk Lirasının altında olması halinde ise bu şirketler de infisah etmiş sayılacaktır.

İkinci fıkrayla, anonim ve limited şirketlerin intibak sürecini daha hızlı ve kolay bir şekilde tamamlamalarına imkân sağlanmaktadır. Düzenlemeyle, anonim ve limited şirketlerin nisap engeliyle karşılaşmamları ve imtiyazlı pay sahiplerinin Kanun hükmüne uyum sağlanması amacıyla yapılacak sermaye artırımını imtiyazlarını kullanarak engellememeleri amaçlanmıştır. Nisabın aranmadığı ve aleyhe imtiyazın kullanılmadığı kararların Kanunda öngörülen yeni sermaye tutarına intibak amacıyla alınacak kararlar sınırlı olacaktır.

Üçüncü fıkrayla, Ticaret Bakanlığına birinci fıkrada öngörülen üç yıllık süreyi birer yıl olarak en çok iki defa uzatma yetkisi verilmektedir.

Madde 17- 6502 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin on ikinci fıkrasının beş ve devamı cümlelerinde yer alan Reklam Kurulunun erişimin engellenmesi yetkisine ilişkin düzenlemenin kamu yararı amacına uygun olmakla birlikte yetkinin kullanımına ilişkin belirlenen usulün ölçülülük ilkesinin alt ilkelerinden olan gereklilik ilkesine aykırılığı nedeniyle 27/10/2023 tarihli ve 32352 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 13/9/2023 tarihli ve E:2022/70, K:2023/152 sayılı kararı ile iptal edilmesi dolayısıyla mahkeme kararı gerekçesinde yer alan hususlar doğrultusunda konuya ilişkin düzenleme yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur. Bu çerçevede Kanunun 77 nci maddesinin on ikinci fıkrasında düzenlenen idari cezalar yanında getirilen düzenlemeyle içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesine ilişkin tedbirler de Reklam Kurulunun yetkilerine dahil edilmektedir.

Madde 18- 6502 sayılı Kanunun 77 nci maddesinde adli ve idari yaptırımlar ile güvenlik tedbirlerine yer verildiğinden madde başlığında yer alan “ceza” terimi yerine tedbirleri de içerebilecek şekilde genel ve kapsayıcı bir terim olarak “yaptırım” ibaresine yer verilmek suretiyle madde başlığı “yaptırım hükümleri” şeklinde değiştirilmektedir.

Kabahatin haksızlık içeriği ve fiilin ağırlığı ile orantılı olmasını teminen idari yaptırımlarda değişiklik yapılmaktadır.

Satışından kaçınılan mal veya hizmet için öngörülen idari para cezasının satış fiyatı dikkate alındığında çoğu zaman yetersiz kaldığı, bu durumun cezaların caydırıcılık özelliğini karşılamadığı görülmektedir. Bu itibarla, Kanunun 77 nci maddesinin birinci fıkrası iki bende bölünerek (b) bendinde satıştan kaçınılan mal veya hizmet için halihazırda yürürlükte bulunan ceza tutarının altında kalmayacak bir tutar alt sınır olarak belirlenmekte ve mal veya hizmetin satış bedeli ile orantılı bir idari para cezası uygulanması öngörülmektedir. Diğer taraftan, söz konusu fıkranın (a) bendinde yer alan idari para cezası tutarı da (b) bendinde alt sınır olarak yer alan tutarla uyumlu hale getirilmektedir.

Kanunun 58 inci maddesi uyarınca, üretici ve ithalatçılar satış sonrası bakım ve onarım hizmeti sunma yükümlülüğünü yetkili servis istasyonları aracılığıyla yerine getirmektedir. Halihazırda aykırılık sayısı dikkate alınmaksızın üretici ya da ithalatçılar hakkında yetkili servis istasyonu başına maktu idari para cezası uygulanmaktadır. Yapılan değişiklik ile ceza sistematığı aykırı işlem sayısı esas alınarak yeniden düzenlenmekte, bu sayede cezaların caydırıcı ve tüketici mağduriyeti ile orantılı olması hedeflenmektedir.

24/3/2022 tarihli ve 7392 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Kat Mülkiyeti Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 15 inci maddesi ile 6502 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin on ikinci fıkrasına eklenen beş, altı, yedi, sekiz ve dokuzuncu cümlelerinde yer alan Reklam Kurulu tarafından verilen erişimin engellenmesi kararına ilişkin olarak; 27/10/2023 tarihli ve 32352 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 13/9/2023 tarihli ve E:2022/70, K:2023/152 sayılı kararında Reklam Kurulunun erişimin engellenmesi yetkisine ilişkin düzenlemenin kamu yararı amacına uygun olmakla birlikte yetkinin kullanımına ilişkin belirlenen usulün ölçülülük ilkesinin alt ilkelerinden olan gereklilik ilkesine aykırılığı nedeniyle ilgili cümlelerin iptallerine

karar vermiş olup, Mahkemece söz konusu cümlelerin iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluğun kamu yararını ihlal edecek nitelikte görülmesi dolayısıyla iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararında yer verilen gerekçede özetle; Kurula, Kanunun 61 inci maddesinde açıkça gösterilen yükümlülüklerle aykırılık teşkil eden ticari reklamlardan kaynaklı olarak erişimin engellenmesi kararı verme yetkisinin tanınmasıyla tüketiciyi aldatıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve engellileri istismar edici içeriklerin yayımının önlenmesi suretiyle kamu düzeninin sağlanmasının ve kişilik hakları ile başkalarının şöhret ve haklarının korunmasının amaçlandığı, bu itibarla kurallarla ifade özgürlüğüne yönelik öngörülen sınırlamanın anayasal anlamda meşru bir amaca dayandığı, internet ortamında yer alan 61 inci maddede gösterilen yükümlülüklerle aykırı nitelikteki ticari reklamlara erişimin engellenmesi suretiyle tüketicinin yanıltılmasının ve istismar edilmesinin önlenmesi suretiyle hizmet ve ürün piyasalarının işleyişinin düzenli ve sağlıklı biçimde sağlanması biçimindeki çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün sınırlanmasına yönelik anayasal açıdan meşru bir amaca sahip olduğu, dava konusu kurallarla verinin geniş kitlelere aracısız olarak hızlı bir şekilde aktarılabilirdiği internet ortamında, içeriğinden dolayı kişileri aldatıcı, kamu düzenini bozucu, haksız rekabete yol açabilecek nitelikteki ticari reklamların kolay ve süratli bir yöntemle yayından çıkarılmasının sağlanmasının amaçlandığı, bu itibarla kuralların demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırılık taşımadığı, kamu makamlarının temel hak ve özgürlüklere müdahale ederken sınırlamaya yönelik meşru amacı gerçekleştirmeye sadece en elverişli değil ayrıca en uygun aracı seçme yükümlülüğü bulunduğu, davaya konu düzenlemeler ile Reklam Kuruluna, 6502 sayılı Kanunun 61 inci maddesinde düzenlenen yükümlülüklerle aykırılığın internet ortamında gerçekleşmesi durumunda ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak URL vb. şeklinde erişimin engellenmesi kararı verebilme yetkisi tanındığı, bu şekilde tanımlanan erişim engelleme yetkisinin ticari reklam bağlamındaki içeriğe sınırlı olarak erişim engelleme kararı verilebilmesinin ötesinde bu içeriğin yer aldığı yayın, kısım ya da bölümün tamamına erişimin engellenmesi biçimde uygulanabileceği, bu çerçevede kurallarda öngörülen sınırlama biçiminin, erişimi tümünden engellenen yayın, kısım ya da bölümün kullanıcıları bakımından, ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün kullanımının tamamen ortadan kaldırılmasına yol açacak bir nitelik taşıdığı, kurallarda bu düzeyde bir sınırlamaya başvurulmadan önce içeriğin yer aldığı internet sitesi işleticisine ilgili içerik hakkında bilgilendirmede bulunulması, içerik sahibine bildirimde bulunulmasının sağlanması ya da içeriğin kaldırılmasının ihtar edilmesi gibi internet sitesinin tümüne yönelik erişim engeli getirilmeden uygulanabilecek herhangi bir alternatif sınırlama yöntemi bulunmadığı, bu itibarla dava konusu kurallarda, ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün sınırlanması suretiyle ulaşılmak istenen amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasını mümkün kılabilecek, daha az zarara yol açabilecek alternatif yöntemlerin düzenlenmemiş olmasının kurallarla öngörülen sınırlamanın ölçülülük anlamında gereklilik ilkesini sağlamadığı, ifade edilmektedir. Bu çerçevede, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak iptal edilen hükümler yerine yapılacak yeni düzenlemelerde kural olarak erişimin engellenmesi kararı verilmeden önce aykırı içeriğin çıkarılmasına yönelik bildirimde bulunma mekanizması getirilmektedir. Reklam Kurulu içeriğin çıkarılması ve içeriğin belirlenen sürede çıkarılmaması halinde erişimin engellenmesi ya da doğrudan erişimin engellenmesi kararı olmak üzere iki tür karar verebilecektir. Tüketici mağduriyetlerini önlemek amacıyla bildirimde bulunulamama hali ile sınırlı olmak üzere istisnai bir hal olarak Reklam Kurulu, doğrudan reklama ilişkin erişimin engellenmesine karar verebilecektir. Madde kapsamındaki Kurul kararlarının uygulanmasında; öncelikle ilgili internet sayfalarındaki iletişim araçları,

alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik olarak iletişim kurulabilecek araçlar ile ayırılık konusu içeriğin yirmi dört saat içerisinde çıkarılması, aksi durumda içeriğe erişimin engelleneceği hususu bildirilecektir. Bu bildirimle rağmen aykırı içeriğin çıkarılmaması halinde veya doğrudan erişimin engellenmesi kararı verilmesi halinde ilgili kararlar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilecektir. Anayasa Mahkemesi kararında yer alan ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün kullanımının ortadan kaldırılmasına ilişkin çekinceler dikkate alınarak erişimin engellenmesi kararının esas olarak ayırılığın gerçekleştiği içerikle sınırlı olarak verileceği, istisnai ve teknik olarak ayırılığa ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ayırılığın önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebileceği düzenlenmektedir.

Madde 19- 6502 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinde yapılan değişiklikle yapı ruhsatı alınmış olan devre tatile konu taşınmazlarda, 1/4/2022 tarihinden itibaren beş yıl süresince ön ödemeli usulle satış da dâhil olmak üzere devre mülk, mülkiyet payına bağlı aynı hak sağlayan devre tatil veya şahsi hak sağlayan devre tatil satışı yapılabileceği, kooperatif veya ticaret şirketi ortaklığı ya da dernek veya vakıf üyeliği suretiyle devre tatil hakkı tanınabileceği, devre tatile konu mal üzerinde aynı hak sahibi olmayanların devre tatil satışı yapabileceği açıkça ifade edilmektedir.

Madde 20- Maddeyle, 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yer alan idari para cezası tutarları ve yedinci fıkrafta öngörülen idari para cezası hadleri yükseltilerek, Kanun kapsamında gerçekleştirilen denetimlerin etkinliğinin ve denetimler neticesinde uygulanan idari yaptırımların caydırıcılığının artırılması, bu sayede, sektörün mevzuata uyumunun sağlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, beşinci fıkrafta yapılan değişiklik ile stokçulukla daha etkin bir şekilde mücadele edebilmek, idari yaptırımların caydırıcılığını artırabilmek amacıyla Bakanlığa, bir takvim yılı içinde en az üç defa stokçuluk yaptığı tespit edilen ve idari para cezası uygulanan üretici, tedarikçi ve perakende işletmelere idari tedbir niteliğinde bir idari yaptırım olan kapatma cezası verme yetkisi alınmaktadır. Söz konusu idari tedbirin süresi yaptırımın ölçülülüğünün sağlanmasını teminen azami altı gün olarak belirlenmektedir.

Madde 21- 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununun 20 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca FOB bedelinin tespitinde yaşanan güçlükler ve ihraç edilen ürünlere ilişkin FOB bedelinin, ihraç edilmesi hedeflenen ürünlere ilişkin Türk Lirası aralıklarından daha düşük kalması sebebiyle idari para cezasının tespitinde piyasaya arz edilen güvensiz ürünlere ilişkin idari para cezalarının esas alınması amaçlanmaktadır.

Madde 22- Yürürlük maddesidir.

Madde 23- Yürütme maddesidir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji

Komisyonu

09/05/2024

Esas No: 2/2138

Karar No: 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2138 esas numaralı, “Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 09/05/2024 tarihinde yaptığı 4’üncü toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 milletvekili tarafından 03/05/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Adalet Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 2/2138 esas numaralı “Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 09/05/2024 tarihinde yaptığı 4’üncü toplantısında Ticaret Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Rekabet Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Gelir İdaresi Başkanlığı, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD), Ankara Ticaret Odası (ATO), Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK), Erişim Sağlayıcılar Birliği, Gıda Perakendecileri Derneği, Anadolu Aslanları İş Adamları Derneği (ASKON) ve Türkiye Ürün ve İhtisas Borsası A.Ş. temsilcilerinin katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

2. Kanun Teklifinde Öngörülen Düzenlemeler

Teklif ile;

- 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda yapılan düzenleme ile Kooperatif Bilgi Sistemine kaydı gerçekleştirilemeyen ortaklara yönelik veri eksikliklerinin giderilmesi ve geçiş sürecinin sağlıklı bir şekilde tamamlanmasını teminen süre uzatımı yapılması,

- 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda yapılan düzenleme ile Rekabet Kurulunun kadro, unvan ve derece değiştirme yetkisinin açıklığa kavuşturulması,

- 4054 sayılı Kanunda öngörülen henüz bir ihlal isnadının bulunmadığı soruşturma bildiriminin tebliği aşamasında, tarafların savunma verme yükümlülüğünün kaldırılması ve soruşturmanın daha hızlı ve etkin bir biçimde yürütülmesini teminen soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenlerin soruşturma raporundaki görüşlerinde bir değişiklik olması halinde ek görüş vermeleri,

- 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 53 üncü maddesinde yapılan düzenleme ile ürün ihtisas borsasındaki aracılık işlemlerinin 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunundaki hükümlere benzer yaklaşımla düzenlenmesi ve bu kapsamda, borsada işlem yapacak araçlara ilişkin takas süreçlerinde riskin azaltılması ile yatırımcı güveninin pekiştirilmesi amacıyla teminat ve garanti fonu mekanizmaları oluşturulması,

- 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununda yapılan değişiklik ile lisanslı depo işletmelerinin ve yetkili sınıflandırıcıların faaliyetleri kapsamında Kanunda öngörülen aykırılıklara yönelik caydırıcılık ve etkinliğin artırılmasını sağlamak üzere, bu aykırılıklar için öngörülen idari para cezası yaptırımlarının günümüz koşullarına göre ve fiilin içeriği esas alınarak güncellenmesi ve lisanslı depoculuk faaliyetleri kapsamında lisanslı depo işletmelerinin ve yetkili sınıflandırıcıların uygulamalarında görülen durumlar ile şikâyet ve başvurular esas alınarak mevcut düzenlemelerde yer almayan aykırı eylemler tanımlanarak bu aykırılıkları işleyenlere yönelik olarak idari para cezalarının uygulanması,

- 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yapılan değişiklikle kapalı pazar yerlerindeki satış

yerleri ve diğer yerlerin, pazarcılara yüksek fiyatlarla kiralınmasına neden olan sınırlı aynı hak yöntemi ile kiralama usulünün kaldırılarak pazar yerlerinde bulunan satış yerlerinin yalnızca tahsis usulü ile kullanılması,

- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda değişiklik yapılarak anonim şirketlerde yönetim kurulu başkan ve başkan vekilinin, yönetim kurulunun görev süresine uyumlu olarak seçilebilmesine imkân tanınması, şirketin üst düzey yöneticileri dışında kalan kişilerin atanma ve görevden alınmalarına dair yetkinin yönetim kurulunca devredilebilmesinin sağlanması ve yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu tarafından yönetim kurulu başkanına yapılan toplantı istemlerinde, yönetim kurulu başkanına yönetim kurulunu toplantıya çağırma yükümlülüğü getirilmesi ve yönetim organında müzakere ortamının oluşmasına katkı sağlanması, 1/1/2024 tarihinden önce ticaret siciline tescil edilmiş olan ve sermayeleri yeni en az sermaye tutarının altında kalan şirketler bakımından 31/12/2026 tarihine kadar intibakın sağlanması ve intibakın sağlanmamasının sonuçlarının düzenleme altına alınması,

- 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda değişiklik yapılarak Reklam Kurulunun içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi yetkisine ilişkin düzenleme yapılması, erişim engellenmesi kararı öncesi içeriğin çıkarılmasına yönelik bir bildirim usulü getirilmesi, satıştan kaçınılan mal veya hizmetlere ilişkin idari para cezalarının artırılması, yaptırımın kabahatin haksızlık içeriği ve fiilin ağırlığı ile orantılı olmasının sağlanması,

- 6502 sayılı Kanunda yapılan düzenlemeyle, servis istasyonlarında tespit edilen eksiklik ve aykırılıklarda cezanın uygulanmasına ilişkin yaklaşımda değişikliğe gidilerek satış sonrası hizmetler konusunda yaşanan tüketici mağduriyetlerinin azaltılması, devre tatil/devre mülk satışı hakkında yapılan düzenleme ile madde metninin daha açık ve belirli hale getirilmesi,

- 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yapılan değişiklikle, fahiş fiyat artışı ve stokçuluk eylemleri için öngörülen idari para cezası tutarlarının yükseltilmesi,

- 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununda yapılan değişiklikle, güvensiz ürün ihraç eden firmalara caydırıcı cezalar verilmesi şeklinde düzenlemeler öngörülmektedir.

3. Komisyonunda Kanun Teklifi Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Teklifin görüşmelerine başlamadan önce Komisyon Başkanı Mustafa VARANK tarafından yapılan açıklamalarda;

- Türkiye'nin uluslararası arenada aktif bir ticaret ve yatırım merkezi olma yolunda ilerlediği,

- 2023 yılının dünya ekonomisi için zorlu bir yıl olduğu ve özellikle dış ticarete salgınla başlayan sonrasında Rusya-Ukrayna savaşı ile coğrafi ve jeopolitik gerilimlerle ilerleyen yoğun bir korumacı anlayışın hâkim olduğu dünya düzenine şahitlik edildiği, bunların sonucunda dünyada refahın azaldığı,

- Küresel ekonomi ile ticaret uygulamalarının hızla dönüşmesi nedeniyle ticaret politikalarının uygulanmasına yönelik yeni tedbirlerin alınması gerektiği,

- Teklif ile ticari hayatta yaşanan gelişmeler karşısında ihtiyaç duyulan kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesinin hedeflendiği,

- Teklif ile perakende ticaretin düzenlenmesi, tüketicinin korunması, ürün güvenliği, rekabetin korunması, tarım ürünleri, lisanslı depoculuk gibi farklı konularda alınacak tedbirlerin hayata geçirileceği,

- Enflasyon ve fiyat dalgalanmaları konularının Dünyada olduğu gibi Türkiye için de önemli bir sorun olduğu ve halkın yaşadığı sorunlardan ve vatandaşların taleplerinden haberdar olduğu,

- Ekonomide dış dinamikler ve genel ekonomik gelişmelerle birlikte fırsatçılıktan ve tahakkürlükten kaynaklanan sorunlar olduğu ve piyasa gerçeklerinden kopuk olarak fahiş fiyat arttıranlarla ya da stokçuluk yapanlarla mücadele edileceği,

- Fiyat istikrarı ve anti enflasyonist yaklaşımdan taviz vermeden, hükümetin büyüme odaklı ekonomik programı doğrultusunda Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekilleri olarak gerekli adımların atılacağı,

- Teklifin vatandaşlar tarafından yakından takip edildiği ve bu konuda özellikle fiyat dalgalanmalarıyla ilgili bu işte art niyetli olarak hareket edenlerin gerekli cezaları almaları hususunda önemli bir farkındalık olduğu,

- Teklif ile vatandaşların sesine kulak vererek bu konuda tedbirlerin alınacağı aynı zamanda piyasa şartları ile piyasadaki oyuncuların işini ve ticaret hayatını kolaylaştıracak, verimliliği artıracak, toplumun farklı kesimlerinden, üreticilerden kooperatiflere, çiftçilere kadar hayatlarına dokunacak yeni tedbirlerin de alınacağı,

- Teklifin ülkemizin sürdürülebilir büyümesine önemli katkılar sağlayacağı belirtilmiştir.

Kanun Teklifinin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde ilk imza sahibi Kırşehir Milletvekili Necmettin ERKAN tarafından yapılan açıklamalarda;

- Dünya ekonomilerinin, karar alma süreçlerini ve üretim ilişkilerini önemli ölçüde değiştirdiği, bir değişim ve dönüşüm geçirdiği, yaşanan değişimin ve dönüşümün ayrıca dinamik ticari hayatın üreticilerimizi, şirketlerimizi, kooperatiflerimizi ve tüketicilerimizi doğrudan etkilediği,

- Ekonomik hayatta yaşanan değişim ve dönüşümle uyumlu olarak da ihtiyaç duyulan hukuki düzenlemelerin yeniden ele alınması gerektiği, zamanın ihtiyaçları ve tacirlerin beklentileri çerçevesinde bugüne kadar Türk Ticaret Kanunu’nun birçok hükmünde düzenleme yapıldığı,

- Teklif ile tacirlerin beklenti ve talepleri çerçevesinde şirket işlemlerinde kolaylık sağlanması ve belli konularda uygulamada yaşanan tereddütlerin giderilmesi amacıyla Türk Ticaret Kanunu’nda değişiklikler öngörüldüğü,

- Teklifin yasalaşması durumunda şirketlerin kurumsallaşması süreçlerinin hızlandırılması ve uygulamada yaşanan çeşitli sorunların çözüme kavuşturulmasının sağlanacağı,

- Teklif ile anonim şirket yönetim kurulu başkan ve başkan vekilinin her yıl seçilme zorunluluğunun yürürlükten kaldırılarak yönetim kurulunun görev süresiyle uyumlu hâle getirileceği ve anonim şirketlerde şirketin üst düzey yöneticileri dışında kalan kişilerin atanma ve görevden alınmalarına dair yetkinin yönetim kurulunca devredilmesine imkân tanınacağı, ayrıca yönetimde çoğunluğun iradesinin uygulamaya yansımalarının sağlanması ve müzakere ortamının oluşmasına katkıda bulunması amacıyla yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu tarafından yönetim kurulu başkanına yapılan toplantı işlemlerinde yönetim kurulu başkanına yönetim kurulunu toplantıya çağırma yükümlülüğü getirileceği,

- Teklif ile Türk Ticaret Kanunu’nun Geçici 7’nci maddesine uygun bir şekilde ticaret sicilinde kaydı silinen şirket ve kooperatiflerin ihyasına ilişkin yapılacak yargılamalarda kanun hükümlerini uygulamakla yükümlü olan ticaret sicili müdürlüklerinin aleyhine salt bu nedenle yargılama giderleri ve vekâlet ücretine hükmolunamayacağına ilişkin düzenleme getirileceği,

- Teklif ile anonim ve limitet şirketlerin belirlenen en az sermaye tutarlarına intibak etmelerinin sağlanmasına ve bu intibakın sağlanmaması hâlinde bunun sonuçlarına yönelik düzenleme getirileceği,

- Teklif ile Rekabet Kurulunca 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’u ihlal ettiği şüphesiyle açılan soruşturmalarda etkinliğin artırılması amacıyla soruşturma süreçlerinde beklenen faydayı sağlamayan fakat soruşturma süreçlerinin gereksiz biçimde uzamasına neden olan hususlarda değişiklik yapılacağı böylece soruşturulan teşebbüslerin savunma haklarına zarar vermeksizin Rekabet Kurumu tarafından yürütülen soruşturma sürecinin hızlı ve etkin bir biçimde yürütülmesinin hedeflendiği,

- Covid-19 pandemisinden bu yana Rusya-Ukrayna Savaşı ve Orta Doğu’daki gelişmeler başta olmak üzere yaşanan jeopolitik ve uluslararası gerilimler, küresel ölçekte yaşanan enflasyonist sürecin fiyatlama politikalarında birtakım dengesizliklere neden olduğu, bu yüzden piyasa oluşumunda arz talep dengesiyle aşılamayacak piyasa aksaklıklarının olduğu ve birçok ürün grubunda fiyat artışlarının olduğunun gözlemlendiği, başta gıda olmak üzere, toplumun beslenme, sağlıklı yaşama ve korunma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için zorunlu olan mal ve hizmetlerde görülen fahiş fiyat artışları ve stokçuluk girişimlerinin piyasa dengesine zarar vererek vatandaşların mağduriyet yaşamasına sebep olduğu, bu tür girişimlerin önüne geçilebilmesi, gerçekleştirilen denetimlerde etkinliğin ve uygulanan idari yaptırımlarda caydırıcılığın sağlanması amacıyla idari para cezası tutarlarının artırılması ve idari yaptırımlara rağmen piyasalarda arz talep dengesizliğine neden olan faaliyetlerine de ısrarla devam eden stokçulara karşı daha farklı bir uygulama zorunluluğu doğduğu,

- Teklif ile Ticaret Bakanlığına bir takvim yılı içinde en az 3 defa stokçuluk yaptığı tespit edilen üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerine altı güne kadar kapatma cezası verme yetkisi tanınması öngörüldüğü ve kapatma tedbirlerinin süresinin belirlenmesinde ticari hayatın temel akışının korunması ve yaptırım öncülüğünün sağlanması hususlarının dikkate alındığı, ekonominin her alanında yaşanan dijitalleşme karşısında Anayasa’mızın devlete yüklediği tüketicinin korunması amacının etkin ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da birtakım değişiklikler öngörüldüğü,

- Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’da yapılan değişiklikle Reklam Kurulunun erişim engellenmesi yetkisinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiği ve Teklifte ilgili maddede yüksek mahkemenin karar gerekçesinde yer alan hususlar doğrultusunda yeniden düzenleme yapıldığı,

- Yapılması öngörülen değişiklikle Reklam Kurulu tarafından falcılık, büyücülük, post tefeciliği gibi dijital alanda yaşanan yanıltıcı ve aldatıcı reklamlar ile haksız ticari uygulamalara karşı daha etkin mücadele edileceği, ayrıca düzenlemeyle devre tatil sözleşmelerine getirilen yasalara ilişkin geçiş hükmünün uygulanmasında yaşanan tereddütlerin giderileceği,

- Teklif ile Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu’nda yapılması öngörülen değişiklikle lisanslı depoculuk sistemine olan güvenin artması, sistemin gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla mudilerin hak ve menfaatlerinin korunmasının amaçlandığı, lisanslı depo işletmelerinin ve yetkili sınıflandırıcıların uygulanmasındaki aykırı fiil ve eylemleri tanımlanarak, bu aykırılıkları işleyenlere yönelik idari para cezası uygulanmasına ilişkin düzenleme getirileceği, borsada işlem yapacak araçlara ilişkin takas süreçlerindeki riskin azaltılmasıyla yatırımcı güveninin pekiştirilmesi amacıyla teminat ve garanti fonu mekanizması oluşturulacağı,

- Kapalı pazar yerlerindeki satış yerlerinin sınırlı aynı hak yöntemiyle pazarcılık mesleğinde olmayan kişilere verilmesi ve bu yerlerin pazarcılara yüksek bedellerle tekrar kiralınmasının pazarcıların satış yeri maliyetlerini artırmasına neden olduğunun görüldüğü, bu sebeple kapalı pazar yerlerinde sınırlı aynı hak tesisiyle kiralama usulünün kaldırılmasına yönelik değişiklik yapılmasına gerek duyulduğu, yapılan değişiklikle pazar yerlerinde bulunan satış yerlerinin yalnızca tahsis usulüyle kullandırılması ve böylece pazarcıların maliyetinin azaltılmasının amaçlandığı,

- Teklif ile Kooperatif Bilgi Sistemi’nde kaydı gerçekleşmeyen ortaklara yönelik veri eksikliklerinin tamamlanması, sistemin etkin kullanımının sağlanması için süre uzatımının öngörüldüğü,

- Avrupa Birliği ülkesi olmayan ülkelere ihraç edilen güvensiz, taşışse konu ve aldatıcı, yanıltıcı bilgi içeren ürünler için de öngörülen idari yaptırımın vergilendirilmesi amacıyla 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu’nda değişikliğe gidildiği,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Fiyat artışı engellendiğinde ceza artırımının sürekli yenilenmesine gerek kalmayacağı,

- Fahiş fiyatlarda sadece ceza sisteminin uygulamaya konulması gibi palyatif çözümler yerine kalıcı çözümlerin getirilmesi gerektiği,

- Stokçuluğun konusuna göre farklılaştığı, galericilikteki stokçulukla soğan, patates gibi gıda ürünlerindeki durumun farklı olduğu, bu durumda cezaların neye göre verileceği, hangi ürüne göre verileceğinin açık bir şekilde belirtilmesi gerektiği,

- Üretimin desteklenmesi için farklı bakanlıklar arası istişare yapılması, ilgili sektörlerle etkileşim içinde olunması ve yerli üretimin artırılması gerektiği,

- KOOPBİS sistemine giriş sürecine odaların da dahil edilebileceği,

- Ukrayna’da yaşanan sorunlar, savaş etkisi, pandeminin durumu ya da Orta Doğu’da yaşanan siyasi kriz, savaş, çatışmalı durum ve bunların ticaret üzerindeki etkileri ile tedarik meselesindeki sorunların dünya ekonomisi üzerinde etkili olduğu ve enflasyonu artırdığı, bu durumun Türkiye’de de derinden hissedildiği,

- Pazar yerlerinin tahsisi hakkında yapılan düzenlemenin yanında toplumsal olarak da konunun tartışılması gerektiği, yapılan düzenlemenin araçları ortadan kaldıracak hamleler olarak görüldüğü,

- Küçük esnafın krediye ulaşamadığı, elinde nakit sermaye olmadığı bu yüzden AVM’lerden mal alıp satmaya başladığı ve bu durumun fiyatları yükselttiği, bu sürecin sonunda zincir marketlerin yüksek miktarlarda gelir elde ettiği, bu sebeple piyasanın kendiliğinden oluşmadığı,

- Ürünün üreticiden tüketiciye ulaşma sürecinin kurgulanıp uygun bir mekanizma kurulması gerektiği,

- Teklifte öngörülen kapatma cezası yerine ceza artırımı yapılabileceği,

- Kanun uygulayıcıların elini rahatlatmak, farklı uygulamaların önüne geçmek için de “stokçuluk” ve “fahiş fiyat” gibi kavramların iyi tanımlanması, çerçevesinin iyi çizilmesi ve para cezalarının da hassasiyetle uygulanması gerektiği,

- KOOPBİS sistemine giriş yapmayanlara faaliyet yaptırılmaması gerektiği,

- Teklifin 3'üncü maddesiyle Rekabet Kuruluna verilen yetkinin Anayasa Mahkemesi kararına aykırı olduğu, Anayasa'nın 7'nci maddesine göre, Rekabet Kuruluna kanunla yetki verilemeyeceği, ayrıca Anayasa'nın 123'üncü maddesinde idarenin bütünlüğü ve kanuniliği ilkesi çerçevesinde, Kurum personelinin statüsünün değiştirilmesine ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması gerektiği,

- Teklifin 4'üncü maddesiyle getirilen düzenleme ile otuz günlük süre kaldırılınca ilgili şirketlerin kendilerini savunma hakkı doğmayacağı,

- Teklifin 6'ncı maddesi ile yapılan değişiklik ile alım satım işlemlerinde Borsanın üzerindeki sorumluluk kaldırılarak alım satım ve alivire önceden satış sözleşmelerinde mali sorumluluk ile işlemlerden doğan yükümlülüklerin alıcı ve satıcıya yüklendiği, ayrıca alıcı ve satıcıdan maddi teminat alınmasının tarafların ana sermayesini düşürdüğü,

- Nemalandırma kazancının yatırımcı tarafından alınmadığı takdirde milli eğitim fonu gibi fonlara aktarılabilmesi,

- Teklifin 8'inci maddesi ile yapılan düzenlemenin ülkemizin her yerinde bulunan pazar yerlerindeki satış yerlerini daha uygun maliyetli hâle getirecek şekilde düzenlenmesi gerektiği,

- İkinci ve üçüncü şahıslara devirler yapıp arada aracılardan olduğu diğer pazar yerlerinde de düzenleme yapılması gerektiği,

- Teklifin 17'nci maddesi ile Reklam Kuruluna verilen erişim engelleme yetkisinin ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğü bakımından sıkıntı doğurabilecek bir nitelik taşıdığı,

- Teklifin 18'inci maddesi ile yapılan düzenlemede muhataba ulaşamama durumunun açık bir şekilde tanımlanmadığı, muhataba ulaşamazsa kurula haksız içerikle sınırlı olarak resen erişim engelleme yetkisinin verildiği ve muhataba ulaşamaması hâlinin nasıl belgelendirileceğinin düzenlenmediği,

- İnternet sitesindeki haksız içeriğe idare eliyle erişimin engellenmesinin yetmediği hâllerde yine yargı kararı olmadan, kurulun sitenin tamamına erişim engeli getirebildiği, bu durumun idareye geniş takdir yetkisi tanıdığı, bu durumun Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığının dolaylı bir düzenlemeyle tanınmaması anlamına geldiği,

- Teklifin 19'uncu maddesi ile devre tatile konu mal üzerinde aynı hak sahibi olmayanların da devre tatil satışı yapmasına imkân tanınması nedeniyle devre tatil konusundaki usulsüzlüklerin ve sorunların sürebileceği,

ifade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

2/2138 esas numaralı Kanun Teklifi, aşağıda yer verilen redaksiyonlarla birlikte kabul edilmiştir.

Madde 1

Teklifin çerçeve 1'inci maddesi ile 1163 sayılı Kanun'un geçici 8 inci maddesinin ikinci fıkrasına son cümle olarak eklenmesi öngörülen cümlede yer alan “bu Kanunun” ve “Kanunun” ibarelerinin metinden çıkarılması suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 2

Teklifin çerçeve 2’nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 3

Teklifin çerçeve 3’üncü maddesi çerçeve hükmünde yer alan “34 üncü maddesinin” ibaresinden sonra “Anayasa Mahkemesince iptal edilen” ibaresi eklenmek suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 4, 5

Teklifin çerçeve 4’üncü ve 5’inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 6

Teklifin çerçeve 6’ncı maddesi, Komisyon tarafından verilen redaksiyon yetkisi kapsamında, 5174 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin on üçüncü fıkrasında ibare değişikliği yapılması yerine “diğer işlemlere” ibaresinden sonra gelmek üzere “,müşterinin verdiği yetkiye bağlı olarak müşteri hesaplarındaki nakit alacak bakiyelerinin nemalandırılmasına” ibaresinin eklenmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Yeni madde ihdasına ilişkin önerenin kabulü ile 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “ancak” ibaresinden sonra gelmek üzere “lisansı askıya alınan işletmeler askıda kalan günler için depo kira ücreti talep edemez ve” ibaresinin ve maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere “Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün lisanslı depolarda depolanan ürünleri için tahakkuk eden ve aylık dönemlerde lisanslı depo işlemlerine ödenen depolama ücretleri askı süresi boyunca ödenmez” fıkrasının eklenmesi ve devam eden maddelerin buna göre teselsül ettirilmesi suretiyle Teklif metnine yeni çerçeve 7 nci madde olarak eklenmiştir.

Madde 7

Teklifin çerçeve 7’nci maddesinin çerçeve hükmünde “10/2/2005 tarihli ve” ibaresinin çıkarılması ve işlenecek hükmünde, (b) bendinin sonunda ve (c) bendinin başında yer alan tırnak işaretlerinin kaldırılması suretiyle redaksiyona tabi tutularak ve çerçeve 8’inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 8

Teklifin çerçeve 8’inci maddesi, çerçeve 9’uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 9

Teklifin çerçeve 9’uncu maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “(1) bendinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “yer alan” ibaresi eklenmek suretiyle redaksiyona tabi tutularak ve çerçeve 10’uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 10

Teklifin çerçeve 10’uncu maddesi, çerçeve 11’inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 11

Teklifin çerçeve 11’inci maddesi, çerçeve 12’nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 12

Teklifin çerçeve 12’nci maddesi, çerçeve 13’üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 13

Teklifin çerçeve 13'üncü maddesi, çerçeve 14'üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 14

Teklifin çerçeve 14'üncü maddesi, Komisyon tarafından verilen redaksiyon yetkisi kapsamında, 6102 sayılı Kanunun 392 nci maddesinin yedinci fıkrasının değiştirilmesi yerine fıkranın birinci cümlesinden sonra cümleler eklenmesi suretiyle ve eklenecek ilk cümlede yer alan “halinde” ibaresi “hâlinde”, üçüncü cümlede ikinci defa kullanılan “veya” ibaresi “ya da” ve aynı cümlede yer alan “hallerde” ibaresi “hâllerde” şeklinde redaksiyona tabi tutularak ve çerçeve 15'inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 15

Teklifin çerçeve 15'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “on beşinci” ibaresinin “onbeşinci” şeklinde değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak ve çerçeve 16'ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 16

Teklifin çerçeve 16'ncı maddesinin işlenecek hükmünün birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “332” ibarelerinin “332 nci” şeklinde değiştirilmesi, birinci fıkrasında yer alan “31/12/2026 tarihine kadar sermayelerini” ibaresinin “sermayelerini 31/12/2026 tarihine kadar” şeklinde değiştirilmesi, “250.000” ve “500.000” ibarelerinin yazı ile yazılması, “Türk Lirası” ibarelerinin “Türk lirası” şeklinde değiştirilmesi, ikinci fıkrasında yer alan “genel kurullarda” ibaresinin “genel kurul toplantılarında” şeklinde değiştirilmesi ve son fıkrasında yer alan “Ticaret Bakanlığı” ibaresinden sonra gelmek üzere virgül işareti (,) eklenmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak ve çerçeve 17'nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 17

Teklifin çerçeve 17'nci maddesi, çerçeve 18'inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 18

Teklifin çerçeve 18'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “Yaptırım hükümleri” ibaresinden sonra “şeklinde” ibaresinin eklenmesi, “on ikinci fıkrasının ikinci” ibaresinin “onikinci fıkrasının ikinci” şeklinde değiştirilmesi ve “ve on ikinci fıkrasının beşinci” ibaresinin “ve fıkranın beşinci” şeklinde değiştirilmesi, çerçeve hükmünde kullanılan “yeniden düzenlenmiştir” ibaresinin “değiştirilmiştir” ve “şeklinde değiştirilmiş” ibaresinin “şeklinde” olarak değiştirilmesi, madde ile değiştirilen 6502 sayılı Kanun'un 77'nci maddesinin onuncu fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde yer alan tırnak işaretinin düzeltilmesi ve bu bendin sonundaki tırnak işareti ile (c) bendinin başındaki tırnak işaretinin çıkarılması, madde ile değiştirilen 6502 sayılı Kanun'un 77'nci maddesinin onikinci fıkrasının beşinci cümlesinde yer alan “halinde” ibaresinin “hâlinde” ve altıncı cümlesinde yer alan “hali” ibaresinin “hâli” şeklinde değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak ve çerçeve 19'uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 19

Teklifin çerçeve 19'uncü maddesi, çerçeve 20'nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 20

Teklifin çerçeve 20'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “yedinci fıkrasında” ibaresinin “yedinci fıkrasının birinci cümlesinde” şeklinde değiştirilmesi, madde ile 6585 sayılı Kanunun 18'inci

maddesinin beşinci fıkrasına eklenen cümlede yer alan “hareket ederek” ibaresinin “hareket etmesi nedeniyle” şeklinde değiştirilmesi, Teklif metninde yer alan “elli” ibaresinin “durumunda elli” şeklinde, “iki yüz” ibaresinin “durumunda iki yüz” şeklinde değiştirilmesi, işlenecek hükmünde yer alan “Türk Lirası” ibarelerinin “Türk lirası” şeklinde değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak ve çerçeve 21’inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 21

Teklifin çerçeve 21’inci maddesi, “Türk Lirası” ibarelerinin “Türk lirası” şeklinde değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak ve çerçeve 22’nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 22

Teklifin çerçeve 22’nci maddesine ilişkin değişiklik önergesinin kabulü ile bu Kanun’un 7’nci maddesi ile 5300 sayılı Kanunun 28’inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikler yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra yürürlüğe girecektir. Madde kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 23’üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 23

Teklifin çerçeve 23’üncü maddesi; çerçeve 24’üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi olan üyelere, şerhlerini vermeleri için 13/05/2024 Pazartesi günü saat 12.00’a kadar süre verilmiştir.

Komisyon tarafından verilen yetki doğrultusunda, teklifin tamamı tereddütleri gidermek, anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler; kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş; metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, Gaziantep Milletvekili İrfan ÇELİKASLAN, Gaziantep Milletvekili Mehmet Eyüp ÖZKEÇECİ, Zonguldak Milletvekili Ahmet ÇOLAKOĞLU, Adana Milletvekili Faruk AYTEK ve Kars Milletvekili Adem ÇALKIN Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mustafa Varank</i>	<i>Şahin Tin</i>	<i>Cevahir Uzkurt</i>
Bursa	Denizli	Niğde
Kâtip	Üye	Üye
<i>Adem Çalkın</i>	<i>Faruk Aytek</i>	<i>Müzeyyen Şevkin</i>
Kars	Adana	Adana
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Mesut Doğan</i>	<i>Abdurrahman Başkan</i>	<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i>
Ankara	Antalya	Bartın
(Muhalefet şerhimiz vardır)		

Üye <i>Türker Ateş</i> Bolu (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Rıdvan Uz</i> Çanakkale (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İrfan Çelikaslan</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Öznur Bartın</i> Hakkâri (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Bayram Şenocak</i> İstanbul
Üye <i>Ednan Arslan</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Nail Çiler</i> Kocaeli (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Talat Dinçer</i> Mersin (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Ömer Öcalan</i> Şanlıurfa (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Arslan Tatar</i> Şırnak	Üye <i>Abdulkadir Akgül</i> Yozgat
	Üye <i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak (Bu raporun özel sözcüsü)	

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından 03.05.2024 tarih ve 2/2138 esas nolu “Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” esas komisyon olarak TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonumuza havale edilmiştir.

Söz konusu teklife ilişkin Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Üyeleri olarak değerlendirmemiz, görüş, öneri ve eleştirilerimiz aşağıda belirtilmiştir.

Komisyonumuza havale edilen ve 9 Mayıs 2024 Perşembe günü görüştüğümüz Kanun Teklifi, komisyonumuza sunulduğu haliyle 87 AKP milletvekilinin imzasını taşımakta, 9 ayrı kanunda değişiklik öngörmekte, komisyonda eklenen bir madde (yeni 7 nci madde) ile, 1 yürürlük, 1 yürütme maddesi olmak üzere toplam 24 maddeden oluşmaktadır.

Teklifin, Komisyonun kabul ettiği halindeki yeni sıralamasına göre; 3, 18 ve 20nci maddelerinin teklif metninden çıkartılması, 19 uncu maddesinin son fıkrasının teklif metninden çıkartılması ve 21 inci maddesinde “bir takvim yılında 3 defa stokçuluk yapan üretici, perakendeci ve tedarikçilerin 6 güne kadar Bakanlıkça kapatılması” cümlesinin çıkartılması önergelerini sunduk. Teklifin geneliyle diğer maddeleri özelinde sorunlu gördüğümüz diğer hususları Komisyonda tartışmaya açtık.

Yapılan düzenlemelerin pek çok alana tesir ettiği de dikkate alınarak hem mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi, hem de yeni yapılacak düzenlemeler için maliyet-fayda-etki analizlerinin yapılması büyük önem taşımaktadır. Yapılacak düzenlemelerin getireceği olumlu-olumsuz sonuçlar ve toplum tarafından nasıl karşılanıp tekliflere nasıl cevap verileceği yasama organı ve karar vericiler için de öncelikli konular arasında yer almalıdır. Bu kapsamda, düzenlemenin bütçeye, mevzuata, sosyal, ekonomik ve ticarî hayata, ilgili kesimlere ve vatandaşlara etkilerinin ne olacağını göstermek üzere hazırlanan düzenleyici etki analizleri önemli rehber niteliğindedir. Tekliffe dair etki analizleri Komisyon öncesinde tarafımıza sunulmuş, tekliften bir gün önce de Bakanlık yetkilileri tarafından bilgilendirme sunumu yapılmıştır.

Teklif, birçoğu birbiriyle ilgisiz torba kanun düzenlemesinden oluşmuştur. Teklifin İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi de yapılmamıştır. Söz konusu teklif, asıl getirilmesi gereken düzenlemeler değil, nihai satıcı ve tüketici arasındaki son basamağa odaklanmakta, üretimden sofraya kadarki hayat pahalılığına yol açan sorunları ıskalamaktadır. Teklifle, gerekli başvurularımız sonrasında Anayasa Mahkemesinin (AYM) iptal kararı verdiği düzenlemelerdeki gerekçeler kısmen karşılanmış, bazı maddelerde ise Anayasaya aykırılığı sürdüren yeni düzenlemelere gidilmiştir. Teklifte, ilgili Kanundaki geçici maddeye bir ibare eklenerek devre tatil satışları için yeni istisnalar getirilmiş, bu güne kadar fahiş fiyatlara karşı uygulanan cezacı anlayışın yüksek enflasyonu kontrol altına almaya yaramadığı anlaşılmışna rağmen ve üstelik ceza miktarlarının ağır enflasyon altında geçersiz kaldığının bilinmesine karşın aynı hatalar tekrarlanmıştır.

TEKLİFE İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Komisyonumuzda görüşülen 2/2138 esas numaralı kanun teklifinin; Hal, Perakende Ticaret, AVM, zincir marketler, lisanslı depoculuk alanlarında kapsamlı düzenlemeler getirilmeden, sadece cezaların katlanmasıyla, kanuna uyum amaçlı olarak bazı sürelerin uzatılmasıyla ve Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) iptal kararlarının kısmen karşılanmasıyla ilgilendiğini, yüksek gıda enflasyonuna ve üreticiden sofraya kadarki asıl maliyet artışlarına bütüncül bir çözüm içermediğini savunuyoruz.

Fahiş fiyat ve stokçuluğun, kooperatif ve devre tatillerdeki sorunların, cezaları katlayarak, yeni gruplara istisnalar getirerek ya da süre erteleyerek çözümünün geçmişte de denendiğini ancak sonuç vermediğini ve Hal Yasası, Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunla Bakanlık raflarında bekletilen taslakların geliştirilerek getirilmesi gerektiğini vurguluyoruz.

Gıda fiyatlarındaki artışın ekonomik ve siyasal sebebini kendisinde göstermemek için uğraş veren iktidar, bu teklifle de asıl sorumluları başka yerde göstermeye çalışmaktadır. Soruna yanlış teşhislerle gidildiği için tedavi de yanlış bölgeden başlatılmaktadır. Gıda enflasyonunun arkasında; tarım ve ticaret politikası, yanlış faiz ve ithalat politikası, hatalı teşvikler ve eksik desteklemeler, bir türlü kapsamlı kanun düzenlemesi hazırlanıp Meclise getirilmeyen Hal ve Perakende Ticaret Yasaları mevcuttur. Stokçuluk ve fahiş fiyatçılara kesilen cezanın yetersiz olduğunu, ürün maliyeti artışlarının nedeninin pazar tezgahlarındaki yüksek kira bedelleri olduğunu varsayan bu teklif, sorunun merkezine değil, çeperlerine odaklanarak zincir marketlere, tarladan rafa kadar ulaşan o geniş zincirdeki sorumlulara ve kendi hatalarına bakmamaktadır.

Bu teklifle getirilen düzenlemeler, ekonomi ve ticaretteki yapısal sorunları görmezden gelmeyi sürdürmektedir. Bu teklif, üreticinin, tüketicinin ve esnafın bildiği gerçeklere kulak tıkayan; tarımda, sanayi ve ticarette kapsamlı bir teknik düzenlemeyi 2024 yılında da gündemine almayan iktidarın, cezaları artırmak için bürokrasiyi ve yasama organını verimsizliğe sürüklemesinin örneğidir.

Teklif, rafta ve sofrada daha çok açığa çıkan yüksek fiyat ve piyasa düzensizliklerinin kökenine inmek ve yasal düzenlemeleri tarladan sofraya uzanacak bir bütüncül yaklaşımla getirmek yerine, bir kez daha son halkada somutlaşan sorunlara ceza ve hatta işyeri kapatma yoluna giderek "yanlış teşhise eksik tedavi" uygulama alışkanlığını sürdürmektedir.

Türkiye Ekonomisi'nin yapısal reform açığı gün geçtikçe büyürken, para politikasına maliye politikasının eşlik etmesi geciktirilirken; iktidar, yüksek enflasyonu ve ürüne erişim zorluklarını ticari yaşamda daha çok cezayla dindireceğini varsaymaktadır. Bu tip "ceza katlayarak piyasayı hizaya çekme" modelinin, polisiye tedbirlerle politika izlenebileceğini varsaymanın, Korona salgınının başından beri hedeflere ulaşmayı geciktirdiği açıktır. Gıda enflasyonu zirveye tırmanmışken, tarım ve ticarete dair kapsamlı yasal düzenlemeler sunulacağını savunan Bakanlar ve iktidar milletvekilleri, Komisyonumuza acil ve kapsamlı bir yasa teklifi yerine bir kez daha katlamalı cezaları getirmiştir. Teklifte, henüz iki yıl önce çıkarılmış kanunlara uyum sağlayacak mekanizmaları kuramadıkları için bir kez daha farklı alanlarda süre

ertelemelerine başvurmuş; zamanında uyardığımız halde dinlemedikleri için AYM'nin yasa iptallerine ilişkin tadilat maddelerini getirmişlerdir. Yasama organı ve özelde komisyonumuz, tıpkı Türkiye Ekonomisi'nin imalat sanayiinin yaşadığı engellerde olduğu gibi, yoğun bir verimlilik sorunuyla karşı karşıyadır.

Üretime ve sofraya yansiyacak, önce çiftçiyi, yatırımcı ve üreticiyi kalkındıracak, hak ettikleri desteklemeleri zamanında ödeyecek, verimli, katma değeri artıran, pahada ağır yükte hafif ürüne kapı aralayan, alım gücüne etki eden, refahı adaletle paylaşan bir üretim modelinin altyapısını kuran yasal düzenlemelere ihtiyacımız açıktır. Ne var ki 24 maddelik bu torba teklif, değiştirdiği kanunların asıl sorunlu maddelerine değil; geçmişte cezaları katladığı halde enflasyon ve ürüne erişim sorununa çare olamayan maddelerine odaklanmıştır. Ticaret Bakanlığının 4 Şubat 2021 tarihinde sektörlerin görüşüne açık sonra rafa kaldırdığı perakende ticarete ilişkin kanun taslağındaki maddeler dahi bu düzenlemeden daha ileri nitelikte olup sorunlara kısmen hakim bir içerik taşımaktadır.

Bu teklif, yaşadığımız yapısal krizden, gıdaya ve ürüne erişim sorunundan çıkışın aracı olmaktan uzak bir bakış açısına sahiptir. 2021 yılında görüşe açılan ancak üç yıldır Meclise olgunlaştırılarak sunulmayan Bakanlık taslağıyla kıyasladığımızda;

-Teklifin perakende ticaretle ilgili olarak işletme kapatmaya kadar giden cezai hükümleri, enflasyonu ve perakende zincirindeki sorunları çözmekten uzaktır. 10 bin TL ile başlayan cezalandırma süreci bu teklifle artık 12 milyon TL'ye dayanmış, stokçuluğun bir takvim yılında en az 3 kez tekrarı halinde ise, ölçütleri Kanunda açıkça sıralanmayan bir ibareyle Bakanlık takdiriyle, 6 güne kadar işletme kapatmaya kadar varmıştır. Ne var ki, tüm bu cezai tedbirlere karşın fiyat artışları durdurulamamıştır. Bu teklifte, 4.2.2021 tarihinde Ticaret Bakanlığının sektör görüşüne açık 3 yıldır rafa kaldırdığı 17 maddelik ilk Perakende Ticaret taslağından da eser yoktur. 2021'deki ilk taslak, küçük üreticiyi zincir marketler karşısında daha fazla koruyup sorunu nispeten tespit ederken, yeni teklif cezalarla uğraşmaktadır.

-4.2.2021'deki 17 maddelik Bakanlık taslağında olan şu önemli maddeler, geride kalan 3 yılda Meclis gündemine getirilmemiş, Meclisimiz ve Komisyonumuz genellikle cezaları tartışmıştır. Teklif, bir kez daha, Hal Yasası ve Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda kapsamlı değişiklik yapılmayan bir torbayla doludur.

-2021'deki Bakanlık taslağında olan "gıda perakendecisi zincir marketlerin pazar günleri saat 11.00'dan sonra açılacağı" hükmü yeni teklifte yoktur.

-Taslakta promosyonlu ürünün yanında verilen tarım ve gıda ürününün indirim maliyetinin üretici/tedarikçiden istenmesi yasaklanmıştır. Teklifte bu düzenleme de yoktur, ceza artırımıyla yetinilmiştir.

-Taslakta olan ve zincir marketlerin üreticiye karşı tazmin yükümlülüğünü artıran maddeler teklifte yoktur.

-Mevcut Kanunda olan ve zincir marketlerin raf alanlarının en az %1 ini coğrafi işaretli ürünlere, yöresel ürünlere ayıracak hüküm için, 2021'deki Bakanlık taslağında kapsamlı değişiklik yapılıyordu. Bu düzenleme de yeni teklifte bulunmamaktadır.

-Taslakta zincir marketler, belli koşullar altında bütün mamulleri, mobilya, telefon, elektronik ve beyaz eşya satılamayacaktı. Teklif, zincir marketlere dokunmadan cezalara odaklanmıştır.

-Taslakta belediyelerin tedarik ve dağıtım kooperatiflerine ortak olabilmesi sağlanırken yeni teklif bu hükmü de görmezden gelmiş, cezayla ilgilenmiştir.

-Taslakta ticari misilleme ve uyuşmazlıklar için çözüm bulunurken teklifte yoktur.

-Taslak hiç geciktirmeden tüm cezaları, piyasa düzenlemelerini, zincir gıda marketlerinin pazar günü çalışmamasını, belli ürünlerin o marketlerde satılmamasını yasalaştırmak için "Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer" demişti. Bu teklif, cezaları hemen yürürlüğe koymakla meşguldür.

Yukarıdaki taslakla da bağlantılı olarak, Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerimizin 27 ve 28 inci yasama dönemlerinde perakende ticaret alanında verdikleri benzer içerikteki kanun teklifleri ise Komisyonumuzda görüşülmemiştir.

Komisyonumuzda bu kapsamlı düzenlemelerin en az 3 yıldır neden getirilmediğini sorduğumuzda; teklif sahipleri, "bu teklifin teknik bazı cezai maddeleri kapsadığını, asıl kapsamlı teklifler üzerinde Bakanlığın çalışacağını" savunsa da aynı söylemler bundan önceki Bakanlar döneminde de tekrarlanmış ancak kalıcı, kapsamlı bir düzenleme asla getirilmemiştir.

Enflasyonda düşüş ve sürdürülebilir bir büyüme düzeyi için en büyük kaynak olan gıdanın yanı sıra, ulaşım, konut ve lokanta-otel sektörlerindeki yüksek fiyat artışlarının önüne geçilmesi gerekmektedir. 2024 yılı Nisan ayında gıda fiyatları Türkiye'de aylık bazda yüzde 2,78 artarken, BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) "Gıda Fiyat Endeksi"ne göre dünyada ise sadece yüzde 0,3 oranında bir artış göstermiştir. İktidarın şapkasını önüne koyup düşünmesi ve gerçekçi çözüm üretmesi gerekmektedir. Ne yazık ki bu teklifle de ekonominin temel kurallarının ülkemizde işletilmediği görülmüştür.

12. Kalkınma Planı'nda; "Türkiye 2053 yılında tarımsal milli gelir bakımından Avrupa'nın en büyük ülkesi olmaya devam edecek, dünya ülkeleri arasında 7'nci sıraya yerleşecektir" denilmektedir. Oysa ülkemizin yoğun ithalatla, plansız tarımla, eksik desteklemeyle bu sıraya yerleşmesi mümkün değildir. Son 20 yılda 102 milyar ABD Doları tarım/hayvancılık ihracatı yapılmış, 150 milyar dolarlık da ithalat yapılmıştır. 20 yıllık tarım/hayvancılık ithalatının Türk Lirası cinsinden faturası 885 milyar TL olmuştur.

Tarım Kanununun 21 inci maddesine göre: "Tarımsal destekleme için bütçeden ayrılan kaynak, 1 yılda ülke çapında ürettiğimiz milli gelirin yüzde 1'inden az olamaz." İken, 17 yılda çiftçinin kanunen devletten alması gereken ama ödenmeyen tarımsal destekleme tutarı 538 milyar TL'ye yükselmiştir.

AKP, bu desteklemeleri çiftçiye vermek yerine faiz lobilerine, geçilmeyen köprüye, bir avuç yandaşa, trole, saraya, lüks uçaklara, araçlara saçmıştır. Türkiye, tarımda kendi kendine yeten bir ülke konumundayken şimdi net ithalatçı olmuştur. Tarım ülkesi Türkiye artık ithalatsız bir tarım politikası geliştiremez duruma düşmüştür. Ülkemizde hayvancılık bitme noktasına gelmiştir.

Türkiye, büyüme rakamlarına rağmen insanına yeterince refah dağıtamayan bir ülke haline gelmiştir. 2023 yılında kişi başına düşen gelirimiz 13 bin 110 ABD Doları olurken, Dünyada 17. büyük ekonomi olarak gösterilen ülkemiz kişi başına gelirden ancak 69. sırada yer alabilmektedir.

Ülkemiz, temel yapısal reformları gerçekleştirilmeden fahiş fiyatlarda ve stokçulukta sadece cezaları katlayarak enflasyonun yönünü tersine çevirmekten gittikçe uzaklaşmaktadır. AKP iktidarlarının her zaman üretici, tüketici, esnaf ve vatandaşın suçlamasını asla kabul etmedik/etmeyeceğiz.

Vatandaşların zamanında ödeyemediği için bankalar tarafından icra takibine alınan bireysel kredi ve kredi kartı borçlarında 2024 yılı başından bu yana yaklaşık 14 milyar liralık artış gözlenmiştir. Vatandaş borcu borçla kapatmaya çalışmakta, ancak yüksek enflasyon, hayat pahalılığı nedeniyle bu borçlar her geçen gün daha çok artmaktadır. Bankaların vadesinde tahsil edemediği için icra takibine aldığı batık krediler 203 milyar liraya kadar yükselmiştir.

İktidarın “faiz sebep, enflasyon sonuç” şeklindeki akıldışı varsayımla başvurduğu yolda, Eylül 2021’den bu yana Türkiye genelinde ortalama konut fiyatları da yüzde 611,4 oranında artmış, bu yıl Ocak-Mart döneminde yeni kurulan şirket ve gerçek kişi ticari işletmelerin sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 18,4 oranında azalarak 41 bin 453’ten 33 bin 753’e gerilerken, kapanan şirket sayısı ise yüzde 10,4 oranında artarak 16 bin 321’den 18 bin 15’e çıkmıştır.

Fahiş fiyatın bu noktalara gelmesi bir sonuçtur. Önlem almayan AKP iktidarının ekonomi, tarım ve ticaret politikası asıl nedendir. Etiketler bir sonuç, AKP’nin fiyata etkisi ise fahiştir. Yaşanan süreçlerde ortalıkta görünmeyen ve “dış güçler”i, belli sektörleri işaret eden, hataları üstlenmeyen iktidar, sonuçlar üzerinden konuşmaya, yüklü ceza faturaları kesmeye devam etmektedir. Soruna ceza artırmakla, firmalara sopa göstermekle çare olunsaydı, geçtiğimiz yıllarda soğan deposu baskınlarıyla, zincir marketlere milyarlık cezalar kesildiğinde sorun giderilmiş olurdu. Çare, oto galerici ve gayrimenkul esnafına cezaları artıran 2022’deki kanunla çözülsediyse ev ve araba fiyatları bugün düşerdi; deprem sonrası gerekli piyasa önlemleri alınsaydı göç edilen şehirlerdeki kira fiyatları bu kadar fırlamazdı.

Çare, Aralık 2022’deki asgari ücret zammından sonra, zincir market yöneticilerinin Bakanlığa çağırılıp “işçiye zam yaptık diye fiyatları artırmayın” uyarısıyla olsaydı, oradan AKP’ye büyük başarı hikâyesi çıkardı.

Çare, “gözümüz üstünüzde” demekle olsaydı, deprem bölgesindeki yapı malzemesi fiyatlarına fahiş zam yapanlar, korkularından bir sabah vakti fiyatları indirirdi; AKP de bu konudaki yasal düzenlemesini 10 ay boyunca geciktirmezdi.

Çare sadece “**depremzedenin yanındayız**” demekle gelseydi, kamu yararına çalışması gereken Kızılay deprem haftası çadır satarak fiyatları yükselttiğinde, açıkça stokçuluk ve fahiş fiyata ortam hazırladığında AKP iktidarı seyirci kalmaz, gerekeni yapardı.

Sorun, getirilen kanunlardaki ceza miktarlarının yetersiz oluşunda değil, üretimdeki girdi maliyetlerinden başlanarak aranmalı, ürüne erişim sorunumuz ve pazarda küçük esnafın giderek tükenmeye terk edilmesine karşı çareler düşünülmelidir. Sorun tarıma bakışta, sorun ithalatla, AKP'nin dindiremediği maliyetlerde, sorun yanlış faiz ve ekonomi politikasında, katlanan yakıt ve enerji fiyatlarında, sorun yanlış destek ve teşvik sistemindedir.

Etiket temelde bir sonuçtur; AKP, özellikle Korona salgınından beri depo basarak, belli sektörleri toplum nezdinde küçük düşürerek başlanan yola etiket kovalayarak devam etmiştir. Ardından emlakçı ve galerici esnafımıza, haksız rekabetçilere cezalar katlanmış ama enflasyon canavarının büyüklüğü bir türlü algılanamamıştır. Cumhuriyet Halk Partisi, elbette piyasa bozucu kişi ve kuruluşların cezalandırılmasını isterken, sorunun kangren haline gelmiş kökenine vurgu yapmaktadır; bu teklifte de iktidarın cezalarla algıyı yanlış yöne çekme çabasında olduğunu, enflasyonu düşürebilecek sektörel yasal düzenlemelerden bilerek kaçındığını savunmaktadır.

Türkiye yüksek gıda enflasyonunda dünyada en üst sıralardaysa; işler daraldığı için her 10 kamyondan 4'ü atıl bekliyorsa, 200 bin kamyon kontak kapattıysa; Türkiye'de tekstil ve konfeksiyonda son 1 yılda 200 bin istihdam azalmış, 2.700 işyeri kapanmışsa; Korona salgınının başından bu yana birçok gıda ürünüde fiyatlar en az 5'e katlanmışsa; oluşan fahiş etiketlerin sorumlusu AKP'nin tarım, enerji ve ticaret politikasıdır, hatalı faiz ve kur politikasıdır, göstermelik denetimleridir, eksik ve yanlış desteklemeleridir.

Çiftçiye üretimden, nakliyeciyi taşımaktan, esnafı bir sattığını bir daha yerine koymaktan uzaklaştıran bu düzende zamlar, belli sektörlerde artık haftada iki gün gelmektedir. AKP, tüketiciyi ve küçük esnafı, belli zincir marketlerin, belli araçların fiyat oluşumunu belirlediği bir kısırdöngüye terk etmiştir. Fahiş fiyatın sebebi, bu piyasa düzensizliğini yaratan AKP'dir; etiket bir sonuçtur.

Bu düzensizliğe sebep olanların son 4 yılda neler yaptıklarına, neleri yapmadıklarına baktığımızda;

- Patates-Soğan deposu basarak, tanzim satışlara “**varlık kuyruğu**” diyerek toplumun geçim derdiyle adeta dalga geçilmiştir.
- Fiyatı düşürmek için üretimdeki sorunlara odaklanmamış; aslında etiketlerinin piyasadan çok da farklı olmadığı anlaşılan “tarım kredi kooperatifleri” içinde alışveriş pozları vermişlerdir.
- Et ve Süt Kurumu önünde ucuz et uğruna, vatandaşları sabah namazında kuyruğa dikmişlerdir.
- Esnafa hibe yerine faizli kredi vererek piyasayı kangrene sürükleyenler, zincir marketlerin kârını katlarken mahalle esnafını daha çok borca sürüklemiş, bu süreçte piyasadaki fahiş zamların asıl sebebi olmuştur.

- Siyaseten sürdürtükleri zincir marketlere önce fahiş cezalar kesenler, zaman geldiğinde aniden onlarla barış ilan etmiş ve asgari ücret artışından sonra bir süre zam yapmama sözü almışlardır.
- 7. Genel Başkanımız Sayın Kemal KILIÇDAROĞLU, Aralık 2021’de, zincir marketlere yazdığı mektupla 10 temel üründe zam yapılmaması ve zararlarının iktidarımızda karşılanacağı güvencesi verdiğiğinde bu sözü hafife alan iktidar sahipleri, bir yıl sonra, Aralık 2022’de Ticaret Bakanı Sayın Mehmet MUŞ’un zincir market temsilcilerini makamına çağırıp zam gelmemesi için ricada bulunduğunu görünce susmuş, ancak geride kalan 1 yılda alım gücü büsbütün erimiş, iş işten geçmiştir.
- Koronavirüs’ün ikinci ayında, Nisan 2020’de, gıda ve hijyen ürünlerine, dezenfektana, maskeye gelen aşırı zamlardan sonra, eski Bakan Ruhsar PEKCAN fahiş fiyat, stokçuluk ve haksız fiyata karşı düzenlemeye gitmiştir. Etkin, caydırıcı önlem alınacağını savunmuştur, ancak sonradan Bakanın kendisinin ihracat kısıtlamalarının olduğu bu dönemde fahiş fiyat ve stokçuluğa konu olabilecek adımları kendisinin attığı, böyle bir dönemde kendi firması üzerinden ürün sattığı anlaşılmıştır. Sorunun daha ağır boyutu, AKP içinde bu büyük skandalın hesabı sorulmamış, Bakan PEKCAN hesap vermekten kaçırılmıştır.
- Kanunda ve yönetmelikte oran ya da tutar cinsinden tam olarak ne olduğu tanımlanmayan **“fahiş fiyat”**, haftada 2 kez zam gelen sektörler için beklenen bir sonuçtur.
- Yine kanunda açıkça tanımlanmayan, neyin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk sayılacağına belirtilmediği bir düzenleme, idarenin elinde bambaşka bir ceza mekanizmasına dönüşebilecekti. AKP’yi uyarmıştık ve AYM tam da Kurula bıraktığı bu aşırı takdir yetkisi nedeniyle düzenlemeyi 1 Ağustos 2023’te iptal etmiştir. ***Haksız fiyat Değerlendirme Kurulunun, yasada açıkça belirtilmeyen bir tanım ve yetkiyle, üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarına yönelik düzenlemeler yapamayacağına hükmetmiştir.***

“Fahiş fiyat” artışının ne olduğunu açıkça yazmadan, kanunda fahiş fiyat ve stokçuluğa dair ayrıntılı düzenlemeye gidilmeden, Kurulun yetkilerinin çerçevesi çizilmeden getirilen bir yasa Anayasaya aykırıydı ve bu Kurulun yetkilerini, fahiş fiyatın ne olduğunu yönetmelikte açıklamak, Kurula bu denetimler için aşırı takdir yetkisi tanımak baştan beri hataydı.

Hal Yasası ve Perakende Ticaret Yasasında kapsamlı değişiklik sözü veren zamanın Ticaret Bakanı Sayın Mehmet MUŞ, 2022’de hızla fırlayan konut ve araba enflasyonunu yine gecikmeli bir düzenlemeye tâbi tutmuş ve emlakçıların ve galericilerin mesleki kurallara uymaması halinde kesilecek cezaları artırmakla yetinmiştir.

2023’te ise kanunda yine yetersiz ve geç kalmış bir adım atılmış; haksız ticari uygulamalarda, tedarikçi ve perakendecilerin zamanında yapmadığı ödemelerde, AVM’lerin ortak kullanım alanlarına dair aykırılıklarda kesilecek cezalarda artışa gitmekle yetinilmiştir.

2023 sonunda yine gecikmiş bir düzenleme getirilmiş; deprem bölgesinde 10 ay boyunca artan fiyatlara seyirci kalınmıştır. 2023 Aralık sonunda çıkarılan kanunla; deprem bölgesinde yapı malzemesi ve yapım işi satışlarında fahiş fiyat artışı;

kanunda öngörülen cezanın 10 katına çıkarılmıştır. Komisyonunda Bakanlık yetkililerinin verdiği cevapta olduğu gibi, “2023 yılında, deprem bölgesine özel olarak getirilen ve bölgede inşaat malzemelerinin satışında fahiş fiyat uyguladığı gerekçesiyle 10 kat fazla cezaya çarptırılmış firma şu an itibarıyla yoktur. Bu kanun öncesinde ise deprem bölgesinde çadır, konteyner fahiş fiyat ve stokçuluğu nedeniyle 331 firmaya kesilen ceza toplamı sadece 78 milyon 846 bin TL’dir. 2023 yılında, eski kanuna göre hazır beton ve çimento sektöründeki fahiş fiyat artışları hakkında ülke genelinde 39 firmaya 54 milyon TL ceza kesilmiştir.

Komisyon görüşmelerinde de savunduğumuz üzere; etiketlerdeki fırlama mağaza kapatılarak dindirilemez. Kapsamlı bir Hal Yasası’nı, Perakende Ticaret Yasası’nı, kapsamlı AVM düzenlemesini Meclis’e sunmadan, lisanslı depoculuğu geliştirmeden, il ve ilçe bazlı teşvik modelini oturtmadan, doğru tarım politikasını yerleştirmeden, ithalat bağımlılığını azaltmadan bu etiketleri dindirmek mümkün değildir.

Teklifin komisyondaki görüşmelerinde stokçuluk suçunu 1 takvim yılında en az 3 defa işleyenlere artık katlamalı cezanın da yetmeyeceği, Bakanlığın işletmeye 6 güne kadar kapatma cezası verebileceği yetkisi alınmıştır. Sadece ceza katlamakla soruna 4 yıldır çare olunamadığı açıktır. Fahiş fiyat ve stokçuluğun sonuç, fiyatlardaki artışın hal ve perakendecilikte, lisanslı depoculukta kapsamlı ve bütüncül yasalar getirilmeden çözülemeyeceğini savunuyoruz. Komisyon tutanaklarına da geçtiği gibi; bu tezimizi yaşanmışlıklarla savunurken, işletme kapatma cezasının telafisi zor sonuçlar doğurabileceğini vurgularken ve sadece bu kısmın tekliften çıkarılmasını önerdiğimizde teklif sahiplerinden AKP Denizli Milletvekili Sayın Şahin TİN’in, “**Hapis cezası vermediğimize dua etsinler**” cümlesi, cezalandırma pratiğine bakış açısını ortaya koymuştur. AKP’nin subjektif bir bakış açısıyla, bütüncül bir yaklaşımdan yoksun, yapısal sorunlara eğilmeyen, adeta ısıtıp ısıtıp komisyona getirdiği ve ceza katlamayı esas alan kanun teklifleriyle enflasyonu düşüremediği açıktır.

MADDELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE ÖNERGELERİMİZ

Teklifte gözden geçirilmesini talep ettiğimiz düzenlemelere ilişkin önergelerimiz komisyonda dile getirilmiş ancak yeterli tartışma yapılmaksızın reddedilmiştir.

Teklifin Komisyonunda kabul edilen nihai sıralamasıyla;

Teklifin 1 ve 2 nci maddelerindeki 1163 sayılı Kooperatifler Kanunuyla ilgili düzenlemelerde; 2021 yılında çıkarılan Kanuna uyum süresi zamanında tamamlanamadığı için iki yıla varan süre uzatımı öngörülmektedir. Kanunda, 2021 yılında yapılan değişiklikle, KOOPBİS sisteminin bir yıl içerisinde kurulması, kooperatif ve üst kuruluşların yönetim kurullarının, kooperatiflerin sözü edilen bilgilerini sisteme yüklemeleri için bir yıl süre verilmiştir. 2023 yılında bu sürenin altı ay daha uzatılabilmesine olanak sağlanmıştır. Bakanlık bu yetkisini 26 Ekim 2023’te kullanmıştır. Uzatılan süre 26 Nisan 2024’te sona ermiştir. Bu düzenlemeyle Ticaret Bakanlığına, yürürlüğü 26 Nisan 2024’ten geçerli olmak üzere birer yıllık sürelerle iki

defa daha bu süreyi uzatabilme yetkisi verilmektedir (Teklifte madde 23). İktidar, gerekli altyapı kurulamadığı için Kanuna uyum süresini uzatabilecek bir yetki almaktadır. Bakanlığın etki analizine göre; Nisan 2024 itibarıyla, KOOPBİS'e veri girmekle yükümlü kooperatiflerin %45.7'si, 22.803 tanesi sisteme henüz hiç veri girmemiştir. Teklifte ek süre alınmazsa, veri girişini Kanuni süresinde yapmayan kooperatiflerin ortalama dörder yönetim kurulu üyesine sahip olduğu varsayılarak; 91.212 kişiye, 48.300'er TL'den toplamda 4.405.539.600 TL'ye kadar idari para cezası uygulanacaktır. Ayrıca, ek süre alınırsa, sorumlu kooperatif yönetim kurulu üyeleri için 3 aydan 2 yıla kadar hapis ve 50 günden 500 güne dek adli para cezası da uygulanmayacaktır. KOOPBİS'e zamanında veri girilmemesi halinde genel kurul toplantıları da icra edilemeyecektir. Benzer biçimde, 2nci maddede de Kanuna uyum amaçlı sürede 2 yıl daha uzatma yetkisi alınırken, Kanuna uyum süresi 26.10.2024'te dolacağından, teklifle uyum süresi 26.10.2026'ya dek uzatılacaktır. 34.949 faal kooperatiften sadece 3.320 tanesi yeni Kanuna intibak ederek anasözleşmesinde değişikliğe gitmiş, 5618'inin ise intibak süreci devam etmektedir. Mevcutta 26.011 kooperatif, Kanuna intibak işlemlerine henüz başlamamıştır.

Tekliften çıkarılması önergesi verdiğimiz 3 üncü maddeyle; Rekabet Kuruluna Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrasında yeniden kadro unvan, derece değiştirme yetkisi veren düzenlemesinin Anayasaya aykırılığı gidermeyen içerikte olduğunu savunuyoruz. Madde ile Rekabet Kurumunda ihdas edilen kadroların unvan ve derecelerinin değiştirilmesi ile bunların kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi Kurumun karar organı Rekabet Kuruluna verilmektedir. Teklif, özü itibarıyla Anayasa'nın 7, 123, ve 128'inci maddelerine ve 153'üncü maddesindeki Anayasa Mahkemesinin kararlarının bağlayıcılığıyla ilgili düzenlemeye açık aykırılık oluşturmaktadır. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 34 üncü maddesi, Rekabet Kurumu'nda istihdam edilen personelin statüsünün belirlemektedir. Maddenin ikinci fıkrasının '*Kurul, ihtiyaca uygun kuruluş ve kadro statülerinin düzenlenmesinde serbesttir. Kadroların iptali ve ihdası Kurulca yapılır.*' biçimindeki ikinci ve üçüncü cümleleri, Danıştay 5. Dairesinin başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi'nin 6/6/2013 tarihli ve E.: 2013/47, K.: 2013/72 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. İptal kararında "(...) kamu tüzel kişiliğini haiz Rekabet Kurumunda genel idare esaslarına göre yürütülmekte olan kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden sözleşmeli personel, Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında olduğundan, bunların kadrolarına ve bu kadroların ihdas ve iptaline ilişkin temel kuralların da Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerekir. Kanun'da anılan konulara ilişkin olarak temel kurallar belirlenmeksizin, bunları düzenleme yetkisinin idarenin bir unsuru olan Rekabet Kuruluna bırakılması, yasama yetkisinin devri sonucunu doğurmakta ve idarenin yasallığı ile kamu görevlilerinin statülerinin kanunla düzenlenmesi yolundaki anayasal kurallara aykırılık oluşturmaktadır. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 7., 123. ve 128. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir." denmektedir. Bu Kararın ardından 16/6/2020 tarih ve 7246 sayılı Kanunun 6'ncı maddesi ile 34'üncü maddeye bir fıkra

eklenmiş ve Rekabet Kurumunun karar organı olan Kurulun, 4054 sayılı Kanun'a ekli (I) sayılı Cetvel'deki toplam kadro sayısını geçmemek ve mevcut kadro unvanları veya 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBK) eki cetvellerde yer alan kadro unvanları ile sınırlı olmak kaydıyla hizmet sınıfı, kadro, unvan ve derecelerinin değiştirilmesi ile bu kadroların kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkili olduğu öngörülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, 9/11/2022 tarihli ve E:2020/67, K:2022/139 sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin "Ekli (I) sayılı Cetveldeki toplam kadro sayısını geçmemek ve mevcut kadro unvanları veya 10/7/2018 tarihli ve 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi eki cetvellerde yer alan kadro unvanları ile sınırlı olmak kaydıyla hizmet sınıfı, kadro, unvan ve derecelerinin değiştirilmesi ile bu kadroların kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kurul yetkilidir" şeklindeki üçüncü fıkrayı şu gerekçeyle Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir:

"Anılan Kanun'un 34. maddesi uyarınca Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, idari hizmet sözleşmesi ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personel eliyle yürütülmekte ve Kurum personeli ücret ve mali haklar dışında 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatları uyarınca devlet, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişileri bünyesinde genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli görevleri yerine getiren sözleşmeli personel, Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen diğer kamu görevlileri kapsamında kalmaktadır. Dolayısıyla bir kamu tüzel kişisi olan Kurumda genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli görevleri yerine getiren kurum personelinin statüsünün ve özlük haklarının Anayasa'nın anılan maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerektiği açıktır.

71. Kuralla ekli cetveller uyarınca Kuruma tahsis edilen toplam kadro sayısı ve değiştirilmek suretiyle kararlaştırılabilecek kadro unvanları sınırlandırılmıştır. Ancak Kurula kamu görevlisi olan Kurum personelinin mali haklarının içerik ve sınırlarını belirleyen hizmet sınıfı, kadro, unvan ve derecelerinin tümünü değiştirme yetkisi verilmiştir. Dolayısıyla anılan konulara ilişkin olarak temel ilkelerin belirlendiği de söylenemeyeceği gözetildiğinde söz konusu yetkinin idarenin bir unsuru olan Kurula bırakılması, yasama yetkisinin devri sonucunu doğurmakta ve kamu görevlilerinin statülerinin kanunla düzenlenmesi yolundaki anayasal ilkeye aykırılık oluşturmaktadır."

Maddenin gerekçesinde önerilen düzenlemenin AYM'nin iptal kararına uygun olarak hazırlandığı iddia edilse de söz konusu düzenleme Anayasa Mahkemesinin her iki kararına da açıkça aykırılık taşımaktadır. Öncelikle, Anayasanın 7'nci maddesine göre Rekabet Kuruluna kanunla yetki devri yapılamaz. İkinci olarak Anayasa'nın 123'üncü maddesinde idarenin bütünlüğü ve kanuniliği ilkesi çerçevesinde Kurumun personelinin statüsünün değiştirilmesine ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması zorunludur. Kurula bu konuda düzenleme yapma

yetkisi tanınmaz. Son olarak Anayasanın 128'inci maddesi çerçevesinde Kurum personelinin kadro, atama ve özlük haklarının düzenlenmesi kanun ile yapılması zorunluluğu bulunmaktadır. Söz konusu teklif ilgili Anayasa maddelerine açık aykırılık taşımakta ve Rekabet Kuruluna kanunilik ilkesini zedeleyici yetki vermektedir. Özü itibarıyla bu teklif, AYM tarafından iptal edilen düzenlemeyle aynı içerik taşımaktadır.

Teklifin 4 ve 5 inci maddeleriyle; Rekabet Kurulunun soruşturma süreçlerini hızlandıracak yeni düzenlemelere gidilmektedir. Bu düzenlemelerle; Rekabet Kurulunca, haklarında soruşturma açılmasına karar verilen teşebbüslere, bu durumun 15 gün içinde bildirilmesi öngörülmektedir. Bu aşamada soruşturma konusu iddialara ilişkin henüz bir ihlal isnadının söz konusu olmadığı ve soruşturma raporunun tamamlanmadığı gerekçesiyle teşebbüslerin yazılı savunma verme yükümlülüğü kaldırılmakta, soruşturma sürecinin 30 güne kadar kısaltılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanunun tebligat ve cevap vermeye ilişkin değişiklikle, soruşturma aşamasında cevap verme sürelerinde değişiklik yapılmaktadır. Sürecin hızlandırılması adına, tarafların soruşturma raporunun tebliği üzerine 30 gün içerisinde vermeleri gereken savunmaya ilişkin sürenin "haklı gerekçeler sunulması halinde bir katına kadar uzatılabileceği", soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenlerin, savunmaya ancak soruşturma raporundaki görüşlerinde bir değişiklik olması halinde yazılı görüş verebilecekleri düzenlenmektedir. Bu aşamadan sonra ek soruşturmacı görüşüne ilişkin tarafların 30 gün içerisinde cevap verebileceği bu sürenin uzatılmayacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Teklifin 5 inci maddesiyle, soruşturma süresinin bu yolla 90 gün kısılabilmesi hedeflenmektedir.

Teklifin 6 ncı maddesiyle; 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 53 üncü maddesinde değişikliğe gidilerek, alım ve satım emirlerinin Borsaya iletilmesi, bu işlemlerin risk yönetim süreçlerinin yürütülmesi ve eşleştirilmesi işlemlerinin aracılar eliyle yapılması amaçlanmaktadır. Etki analizlerinde de belirtildiği üzere; ürün ihtisas borsasındaki işlemlerin takas süreçlerindeki risklerinin azaltılması ve yatırımcı güveninin tesis edilmesi hedefleniyor. Maddeyle, ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve olası zararların karşılanması için, ürün ihtisas borsaları ya da ihtisas borsaları tarafından takas merkezi olarak belirlenen kuruluşların teminat alınabilmesi ve garanti fonu oluşturulabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Teklif Komisyonda eklenen yeni 7 nci maddeyle; 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 28 inci maddesinde yeni bir yaptırım getirilmektedir. 28 inci maddenin birinci fıkrasına eklenen ibareyle, faaliyeti askıya alınan depo işletmesi, lisansı askıda kaldığı günler boyunca kişi ve firmalardan depo kirası talep edemeyecektir. Ayrıca Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü'nün bu

lisanslı depoda ürünü varsa, Genel Müdürlüğün bu ürünleri için işletmeye yapacağı tahakkuk eden ödemeler de askı süresi boyunca ödenmeyecektir. Teklifin 23 üncü maddesine Komisyonunda eklenen “b)” bendiyle bu maddenin 6 ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Madde lisanslı depo için gelir azaltan bir ceza olup depo işletmecisinin sigorta ve ürünün korunması için daha dikkatli hareketini sağlama amaçlı getirilmiştir. Komisyonunda maddenin amacı ve bu durumdaki depolara ilişkin sorumuza karşılık, “1 deponun lisansının askıya alındığı, 46 ilde 192 lisanslı depo işletmesinin 270 tesiste faaliyet gösterdiği, bu depoların toplam kapasitesinin 10.3 milyon ton olduğu” belirtilmiştir. 273 şirket ise gerekli izinleri almış ancak henüz faaliyete geçmemiştir. Bu şirketlerin de faaliyete girmesi halinde ülkemizdeki toplam kapasite 26 milyon tona ulaşacaktır.

Teklifin Komisyonunda kabul edilen nihai halindeki 8 inci maddeyle; lisanslı depoculuk alanında kapsamlı düzenlemeler bir kez daha ertelenirken, lisanslı depoculukta yukarıdaki maddeye ek olarak, mevcut ceza tutarları artırılmakta ve yeni cezalar getirilmektedir. Güncel veriyle, 192 lisanslı depo işletmesi ve 35 yetkili sınıflandırıcı için; Kanun kapsamındaki idari para cezalarının 5 bin lira olan alt sınırı 200 bin liraya, 25 bin lira olan üst sınır 1 milyon liraya çıkarılmakta; idari para cezalarını verme yetkisi mülki idare amirlerinden alınarak Ticaret Bakanlığına verilmektedir. “Ürün teslimi sırasında mevzuata aykırı şekilde ürün miktarından kesinti yapılması” cezası getirilerek, bunun sınırı 200 bin liradan 1 milyon liraya kadar para cezası olarak öngörülmektedir. Ayrıca, “analiz ve sınıflandırma yapmadan ürünü depoya kabul eden veya ürünü depodan çıkaran, tartım makbuzunu belirlenen şartları taşımayan, alet ve ekipmanların kalibrasyonu ya da periyodik kontrollerini yapmadan kullanan, koruma koşullarına uymadığı için ürünü temsil eden elektronik ürün senedinde belirtilen sınıf ve kalite ile depoda bulunan ürünlerin sınıf ve kalitesi arasında farklılık oluşmasına neden olan” lisanslı depo işletmelerine -her bir aykırılık için- 200 bin liraya kadar idari para cezası verilebilecek. “Şahit numune alınmaması, şahit numunenin belirlenen süre boyunca saklanmaması, analiz ve sınıflandırma belgesinin belirlenen koşulları taşınamaması, laboratuvardaki alet ve ekipmanların kalibrasyonunun ya da periyodik kontrollerinin yapılmadan kullanılması” hallerinde de 200 bin liraya kadar idari para cezası verilebilecek. “Yetkili sınıflandırıcılık ücret tarifesinde belirlenenin üzerinde veya ücret tarifesinde yer almayan hizmetler için ücret talep ve tahsil eden, asılması zorunlu belgeleri asmayan” lisanslı depo işletmecilerine de 200 bin-1 milyon TL arası para cezası getirilmektedir.

Teklifin 9, 10, 11, 12 nci maddeleriyle; kapalı pazar yerleri ve 2010 yılı öncesi kurulmuş toptancı hallerinde rant alanına dönüştüğü ifade edilen tezgahların, satış yerlerinin aracısız kiralınması için bir düzenlemeye gidilmektedir. Kapalı pazar tezgahlarının sınırlı aynı hak yöntemiyle pazarcılık mesleğinden olmayan kişilere verilmesinin önüne geçmek amacıyla getirilmiş bir düzenlemedir. 3 Mayıs 2024 tarihinden önce mevcut olan kapalı pazar yerlerinde boşalan satış yerlerini kiralayan üreticilerin hakları ise korunacak, sözleşmeleri geçerli sayılacaktır. Maddeyle,

Üreticilerin satış yerlerini yüksek fiyatlarla kiralamak yerine tahsis usulü ile kullanacaklarından, bu etkinin üreticilerin lehine olacağı varsayılmaktadır.

Karşı çıkmadığımız ancak temel verileri ve uygulaması konusunda sorular yönelttiğimiz bu düzenlemeden ülke genelinde 14 kapalı pazar yeri ve 16.725 tezgah/satış yeri etkilenecek, açılacak kapalı pazar yerleri de bu yasa hükmüne dahil olacaktır. 957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanundaki değişiklikle, Kanunun ilk halinde olmayan ve 2013 yılındaki ekleme ile mümkün hale gelen pazar yerlerinde sınırlı aynı hak yöntemi ile uzun süreli kiralama uygulamasına son veriliyor. Böylece 11 yıl önce yine bu iktidar tarafından getirilen ve *kapalı pazar yerlerindeki satış* yerlerinin, pazarcılara yüksek fiyatlarla kiralanmasına neden olan sınırlı aynı hak yöntemi ile kiralama usulü kaldırılmakta, pazar yerlerinde bulunan satış yerlerinin yalnızca tahsis usulü ile kullanılması, böylece pazarcıların maliyetlerinin azaltılması amaçlanmaktadır. Getirilen düzenleme olumlu görünmekle birlikte, bugüne dek pazar esnafına yüksek kira bedellerinin detildiği de bir itiraf niteliğindedir. Komisyon da pazar girdi maliyetlerinin düşürülmesi amacıyla getirildiği söylenen bu düzenleme kapsamında; bir pazar yerinde kaç kişinin birden fazla tezgahının olduğunun araştırılıp araştırılmadığını, bu gibi tekelleşmelere yeni yasanın da izin vermemesi için daha somut bir engellemeye gidilmesi gerektiği, bu kira maliyetlerinin gıda ürününe ne kadar etki ettiği ve pazar enflasyonuna ne kadar etki ettiğinin Bakanlıkça etki analizi yapılıp yapılmadığına dair sorumuza ise tatmin edici bir yanıt verilmemiştir. Ülkemizde 3631 semt pazarı ve 242'si üretici pazarı olmak üzere 3.873 pazar bulunmaktadır. Teklif, inşa aşamasında ve sonrasındaki kapalı pazar yerleri için etkili olacaktır. Bugün için teklif kapsamındaki kapalı Pazar yeri sayısı 14'tür. Komisyon da verilen bilgiye göre; kapalı pazar yerleri İstanbul'da Beylikdüzü Belediyesinde yapıım aşamasında, Bakırköy ve Avcılar Belediyesinde, Bursa-Gemlik Belediyesinde, Bursa-Glyazı Belediyesinde, Aydın-Kuşadası'nda, Antalya-Alanya'da, Manisa-şehzadeler'de, İzmir-Bornova, Narlıdere, Aliağa Belediyesinde bulunmaktadır.

Teklifin 13, 14, 15, 16, 17 nci maddeleri 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun anonim şirket yönetim kurullarının görev ve yetkileriyle, kaydı silinen şirketlerin durumlarıyla, en az sermaye tutarlarına intibak düzenlemelerine ilişkin hükümlerdir. Komisyon da çıkartma önergesi vermediğimiz bu düzenlemeler, anonim şirketlerin yönetim kurulları ve iş yaşamında daha hızlı karar alınmasına ya da şirketlerin sermaye intibakına uyum amaçlıdır.

13 nc maddeyle; Mevcut Kanunda anonim şirketlerde yönetim kurulu yeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilebilmekte iken yönetim kurulu başkan ve başkan vekilinin her yıl seçilmesi gerektiğinden hareketle değişikliğe gidilmektedir. Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin kendi aralarından başkan ve başkanvekilini her yıl yeniden seçmesi yerine yönetim kurulunun görev süresine uyumlu olarak seçim yapılabilmesine imkân tanınmaktadır. Düzenlemeden 208.125 anonim şirket içinde 82.748 şirketin etkilenebileceği değerlendirilmektedir.

14 üncü maddeyle; Anonim şirketlerde işlemlerin kolaylaşması adına, yönetim kurulunun Kanunen vazgeçilemez, devredilmez görev ve yetkileri arasından “şube müdürlerinin ve imza yetkisini haiz olanların atanması, görevden alınması” yetkisi çıkarılmakta, 208.105 anonim şirketin tamamının kendi kararına bırakılmaktadır. Nisan 2024 itibariyle ticaret siciline kayıtlı toplam şube sayısı ise 277.045’tir.

15 inci maddeyle; Anonim şirketlerde, yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu tarafından yapılan toplantı istemlerinde, yönetim kurulu başkanına yönetim kurulunu toplantıya çağırma yükümlülüğü getirilmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu tarafından yapılan toplantı istemlerinde, yönetim kurulu başkanına yönetim kurulunu toplantıya çağırma yükümlülüğü getirilmekte, yönetim kurulu başkanınca yönetim kurulunun yine de toplantıya çağırılmadığı veya başkana/başkanvekiline ulaşamadığı hallerde istemin doğrudan çağrı sahiplerince yapılabilmesine imkân sağlanmaktadır. Böylelikle yönetim organında müzakere ortamının oluşmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

16ncı maddeyle; Kaydı silinen şirket veya kooperatifler hakkında açılan ihya davalarında, yargılama sonucunda ihya kararı verilmesi durumunda, davaya yasal hasım olarak iştiraki zorunlu olan ticaret sicili müdürlükleri aleyhine yargılama giderleri ve vekalet ücretine hükmedilemeyecektir. Bakanlığın etki analizine göre; madde kapsamında 372.396 şirkete ihtar gönderilmiş, bunlardan 327.493 adedinin kaydı silinmiş, 1 Temmuz 2015 tarihinden 2024 Nisan ayına dek ticaret sicilinden kaydı silinen 4.644 şirket yargı kararıyla yeniden ihya edilmiştir. Ticaret sicilinden kaydı silinen şirket veya kooperatifler hakkında açılan ihya davalarında, yargılama sonucunda ihya kararı ile birlikte davaya yasal hasım olarak iştiraki zorunlu olan ticaret sicili müdürlükleri aleyhine yargılama giderleri ve vekalet ücretine hükmedilemeyecektir.

17 nci maddeyle; 1/1/2024 tarihinden önce ticaret siciline tescil edilen ve sermayeleri 1/1/2024 tarihinden itibaren geçerli olan en az sermaye tutarlarının altında kalan anonim ve limited şirketler bakımından sermaye intibakına yönelik olumlu bir düzenleme yapılmaktadır. Karşı çıkmadığımız bu düzenlemenin ayrıntısına bakıldığında; 25/11/2023 tarihli ve 32380 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca, 6102 sayılı Kanunun 332 nci maddesinin birinci fıkrasında anonim şirketler için 50.000 Türk Lirası olarak öngörülen en az esas sermaye tutarı 250.000 Türk Lirasına, kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde 100.000 Türk Lirası olarak öngörülen en az başlangıç sermayesi tutarı 500.000 Türk Lirasına; Kanunun 580 inci maddesinin birinci fıkrasında limited şirketler için 10.000 Türk Lirası olarak öngörülen en az esas sermaye tutarı 50.000 Türk Lirasına yükseltilmiştir. Yeni en az sermaye tutarları 1/1/2024 tarihinden sonra kurulan anonim ve limited şirketler bakımından uygulanmaktadır. (Cumhurbaşkanlığı Kararında hatalı olarak 1/10/2024 yazılmış olmakla birlikte bu husus ertesi gün 1/1/2024 olarak düzeltilmiştir.) Teklif ile, bu tarihten önce ticaret siciline tescil edilmiş olan ve sermayeleri yeni en az sermaye tutarının altında kalan şirketler bakımından sermaye intibakına yönelik düzenleme

yapılmaktadır. Birinci fıkra ile sermayeleri yeni en az sermaye tutarının altında kalan anonim ve limited şirketlerin, 31/12/2026 tarihine kadar yeni sermaye düzenine intibak sağlamaları gerekmektedir. Bu intibakı sağlamayan şirketler infisah etmiş sayılacak ve Kanunda öngörülen tasfiye sürecini başlatarak ticaret sicili kaydının terkinini sağlamaları gerekecektir. Ayrıca, kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerin birinci fıkrada belirtilen tarihe kadar başlangıç sermayeleri ile çıkarılmış sermayelerine ilişkin intibakı sağlamaları gerekecektir.

İkinci fıkrayla, anonim ve limited şirketlerin intibak sürecini daha hızlı ve kolay bir şekilde tamamlamalarına imkân sağlanmaktadır. Düzenlemeyle, anonim ve limited şirketlerin nisap engeliyle karşılaşmamaları ve imtiyazlı pay sahiplerinin Kanun hükmüne uyum sağlanması amacıyla yapılacak sermaye artırımını imtiyazlarını kullanarak engellememeleri amaçlanmıştır. Nisabın aranmadığı ve aleyhe imtiyazın kullanılmadığı kararların Kanunda öngörülen yeni sermaye tutarına intibak amacıyla alınacak kararlar sınırlı olacaktır.

Üçüncü fıkrayla, Ticaret Bakanlığına birinci fıkrada öngörülen üç yıllık süreyi birer yıl olarak en çok iki defa uzatma yetkisi verilmektedir. Bakanlığın etki analizine göre; 2024 Nisan itibarıyla, toplam 208.105 adet anonim şirketin 101.390 adedinin sermayesi yeni en az sermaye tutarının altında olup, toplam anonim şirket sayısının %48,72'sidir. Ayrıca, toplam 1.263.302 limited şirket bulunmaktadır ve 246.752 limited şirketin sermayesi yeni en az sermaye tutarının altındadır. Sermaye intibakı yapması gereken limited şirket sayısının toplam limited şirkete oranı %19,53'dür. Kayıtlı sermaye sistemini (KSS) kabul etmiş halka açık olmayan şirket sayısı ise 740 adettir. Bu şirketlerden 28 adedinin başlangıç sermayesi yeni en az sermaye tutarının altında olup, KSS sistemindeki şirketlerin %3,8'inin başlangıç sermayelerini yükseltmeleri gerekmektedir. Teklifte, ticaret siciline tescil edilmiş ve bu anonim ve limited şirketlerin sermaye artırımını yaparak yeni asgari sermaye tutarına uyumu gerekecektir.

Tekliften çıkarılması önergesi verdiğimiz, birbiriyle bağlantılı olan 18inci maddenin tamamı ve 19 uncu maddenin son fıkrasında getirilen cümlelerle; Anayasa Mahkemesinin Reklam Kuruluna haksız ticari reklamla ilgili olarak verdiği erişimin engellenmesi yetkisine dair iptal kararının gereğinin tam karşılanmadığını savunduk. Düzenlemeyle, Reklam Kuruluna mahkeme kararı olmaksızın, haksız rekabet yaratabilecek bir ticari reklam içeriğinin ilgili internet sitesinden çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi yetkisi tanınmaktadır. Teklifin 19 uncu maddesinin son fıkrasıyla getirilen cümlelerle aynı içerikteki 18 inci madde, Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararının gereğini karşılamamakta, özü itibarıyla iptal edilen Kanun hükmünü kısmen korumaktadır.

Komisyonunda, 18 inci maddenin tamamına, 19 uncu maddenin ise erişimin engellenmesine yönelik yeni düzenlemesine karşı çıkartma önergemiz oyçokluğuyla reddedilmiştir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 77'nci

maddesinin on ikinci fıkrasının beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu cümlelerini değiştirmeyi öngören kısımlarını sakıncalı bulmaktayız.

Özetle; teklifle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gereği kısmen yerine getirilmekte ancak Anayasa'ya temelden aykırı hükümler özü itibarıyla korunmaktadır. Erişimin engellenmesi kararı yargı organları tarafından verilmesi gereken, net sınırları ve ölçüsü belirtilmesi gereken erişimin engellenmesi hakkındaki karar bu teklifle yine Reklam Kuruluna tanınmaktadır. Teklifte Kurul erişimin doğrudan engellenmesi kararını yine verebilecektir ancak bu yetkisi internet sitesinin muhatabına ulaşılamaması ile sınırlı olmak üzere verilebilecektir. Teklif, muhataba ulaşılamamasının koşulları ve alternatif yollarını yine düzenlememiş, muhataba ulaşılamazsa Kurula haksız içerikle sınırlı olarak resen erişim engelleme yetkisini vermektedir. Teklif “muhataba ulaşılamaması” halinin ne şekilde belgelendirileceğini düzenlememiştir. Teklif bu bakımdan AYM'nin iptal kararında geçen “temel hak ve özgürlüklere müdahale ederken sınırlamanın sadece en elverişli değil, en uygun aracı seçerek yapılması gerektiği” kuralını tam karşılamaktan uzaktır. Teklif, internet sitesindeki haksız içeriğin idare eliyle erişiminin engellenmesinin yetmediği hallerde, yine yargı kararı olmadan, Kurulun sitenin tamamına erişim engeli getirebilmesi seçeneğini de getirmektedir. AYM kararında, erişimi tümten engellenen bir yayın, kısım ya da bölümün kullanıcılarının ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün kullanımının tamamen ortadan kaldırılmasına yol açacak bir nitelik taşıdığı belirtilmiştir. Dolayısıyla, sitenin tamamına erişim engeli getirilebilmesi ve bunun mahkeme kararı olmaksızın icrası, alınacak önlemleri bir sıraya koysa dahi idareye geniş takdir yetkisi tanınması, AYM kararlarının bağlayıcılığının böylesi dolaylı bir düzenlemeyle tanınmaması anlamına gelmektedir. AYM kararında geçen “erişimin engellenmesi kararının sitenin tamamını da kapsayabileceği yönündeki belirsizlik” uyarısı teklifle karşılanmak istense de maddedeki istisnai düzenlemeyle yeni bir sorunlu alan yaratılmakta, yargı kararı olmaksızın Reklam Kuruluna geniş bir yetki tanınmaktadır. Böylece “teknik olarak aykırılığa ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla aykırılığın önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebileceği” de düzenlenerek, sitenin tümüne engelleme kararı çıkabileceği yetkisi alınmaktadır.

Ayrıntısına bakıldığında; Kanunun 77 nci maddesinin on ikinci fıkrasının beş ila dokuzuncu cümlelerinde yer alan Reklam Kurulunun erişimin engellenmesi yetkisi, Anayasa Mahkemesinin 13/9/2023 tarihli ve E:2022/70, K:2023/152 sayılı kararı ile Anayasa'nın 13., 26. ve 48. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Teklifte alternatif hak arama yolları işaret edilmemiş, erişimin engellenmesi kararı için yargının kararı öngörülmemiş, idareye yeni bir düzenlemeyle belli koşullar altında siteye erişimin engellenmesi yetkisi tanınmıştır.

Teklifin 18 inci maddesiyle bağlantılı olan 19 uncu maddenin son fıkrası ve atıfta bulunduğu 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun AYM tarafından iptal edilen 77 nci maddesinin on ikinci fıkrasına 2022'de eklenen 5 ila 9uncu cümlelerdeki Anayasaya aykırılık yeni teklifle kısmen karşılanmakta, Anayasaya öz bakımından aykırılık sürmektedir. Teklifte, AYM'nin iptal kararı doğrultusunda internet üzerinden yayımlanan yanıltıcı reklamların erişimine hızlı

engelleme getirmek için bir düzenleme yapılmaktadır, ancak önerilen düzenlemeyle mahkemenin iptal hükümleri tam karşılanmamaktadır. Anayasa Mahkemesi, erişimin engellenmesine yönelik alternatif yolların kanunda açıkça yazması gerektiğini belirtmişken bu eksiklik önerilen düzenlemeyle de devam etmektedir (*Anayasa Mahkemesi'nin 29.05.2014 tarihli ve 2014/4705 Bireysel Başvuru No'lu Youtube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri Kararı. Bkz. ayrıca AYM, Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri, kararında da görüldüğü gibi erişimin engellenmesi kararı için yasama organına açık bir çağrı vardır*). Teklifte, internet üzerinden yayımlanan ticari reklamlarla ilgili ihlallerde Reklam Kuruluna 24/3/2022 tarihli ve 7392 sayılı Kanunla tanınan erişimin engellenmesi yetkisi anayasaya aykırı olduğu için kısmen iptal edilmişti. Partimizin başvurusu sonucunda AYM tarafından iptal edilen bu cümlelerde değişikliğe gidilmektedir. Teklifte, yanıltıcı, aldatıcı, haksız rekabet içerikli bir ticari reklamın internet üzerinden yayımlanması halinde, Reklam Kurulu bu sitenin yönetimine elektronik yollardan ulaşarak içeriğin çıkarılması için bildirimde bulunacaktır. Site yönetiminin 24 saat içinde içeriği kaldırmaması halinde erişimin engellenmesi kararını resen verebilecektir. Muhataba bildirimde bulunulmadığı durumda Kurul sitenin tamamına değil, sadece bu aykırı içeriğin erişimine dair engelleme kararı verebilecektir. Karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilecektir. Aykırılığa dair içeriğin erişimine teknik olarak engelleme yapılamıyorsa ya da aykırılık sadece o içeriğin engellenmesi yoluyla önlenemiyorsa, sitenin tamamına yönelik erişimin engellenmesi kararı da verilebilecektir.

Teklif böyleyken, AYM Kanunun m. 77/12nci fıkrasına 2022'de eklenen 5 ila 9uncu cümlelerini iptal ederken, *“Reklam Kuruluna tanınmış yetkilerin kullanımına ilişkin usullerin ölçülülük ve gereklilik ilkelerine aykırı olduğu”* gerekçesine başvurmuştur. Kanunun 61 inci maddesindeki yükümlülöklere aykırı yayımlanan ticari reklama erişimin engellenmesi yetkisinin “tüketicinin yanıltılması ve istismarının önlenmesi” suretiyle hizmet ve ürün piyasasının işleyişinin sağlanması için anayasal yönden meşru amaç taşıdığını, haksız rekabete yol açabilecek ticari reklamların kolay, süratli yoldan yayından çıkarılmasının uygun görüldüğünü, ancak temel hak ve özgürlöklere müdahale ederken sınırlamanın sadece en elverişli değil, en uygun aracı seçerek yapılması gerektiğı de kararda belirtilmiştir. İptale konu beş ila dokuzuncu cümleler, internet ortamındaki yanıltıcı, aldatıcı, haksız rekabete yol açabilecek ticari reklamlara karşılık, Reklam Kurulunun erişimin engellenmesi kararı verebilmesi yetkisini içermekteydi. İptal edilen düzenlemede, erişimin engellenmesi yetkisinin, ticari reklam bağlamındaki içerikle sınırlı olması gerektiğine, bu içeriğin erişim engellemesinin sınırlarının belirtilmediğine, bunun o sitedeki yayın, kısım ya da bölümün tamamına erişimin engellenmesi biçimde uygulanabileceğine işaret edilmiştir. AYM kararında, erişimi tümünden engellenen bir yayın, kısım ya da bölümün kullanıcılarının ifade özgürlöğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlöğünün kullanımının tamamen ortadan kaldırılmasına yol açacak bir nitelik taşıdığını belirtilmiştir.

Ayrıca, erişimin engellenmesi kararından önce, bu sitenin yönetimine/içeriğinin sahibine içerik hakkında bilgilendirmede/ihtarda bulunulması yolları da yasada işaret edilmemiş, doğrudan Reklam Kuruluna erişimin engellenmesi yetkisi tanınmıştır. AYM kararında, “içerik sahibine bildirimde bulunulmasının sağlanması ya da içeriğin kaldırılmasının ihtar edilmesi gibi internet sitesinin tümüne yönelik erişim engeli getirilmeden uygulanabilecek herhangi bir alternatif sınırlama yöntemi bulunmamaktadır.” ifadesi geçmektedir. Bu bakımdan AYM, Kanunun ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün sınırlanması suretiyle ulaşılmak istenen amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasını mümkün kılacak, daha az zarara yol açabilecek alternatif yöntemlerin düzenlenmemiş olmasının, kurallarla öngörülen sınırlamanın “ölçülülük” anlamında “gereklilik” ilkesini sağlamadığını belirtmiş, Anayasanın 13, 26, 48 nci maddelerine aykırılık tespit etmiştir.

Teklifle, yargı organları tarafından verilmesi gereken, net sınırları ve ölçüsü belirtilmesi gereken erişimin engellenmesi hakkındaki karar yine Reklam Kuruluna tanınmaktadır. Teklifle, AYM'nin iptal hükmü kısmen karşılanmakta ve aykırılık internette gerçekleşirse, Reklam Kuruluna, erişimin engellenmesinden önce o içeriğin çıkarılması için yetki tanınmaktadır. Kurul, ilgili internet sayfasındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi vb. kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden, elektronik iletişim araçlarıyla bildirimde bulunabilecek, bu bildirimde rağmen 24 saat içinde içeriğin çıkarılmaması halinde erişimin engellenmesine karar verebilecektir. AYM kararında geçen site yönetimine bildirimde bulunulmaması ve ihtar verilmemesi hususları, teklifte bu cümleyle karşılanmakta ancak yine yargı süreci beklenmemektedir.

Teklifin 19 uncu maddesindeki diğer düzenlemelerle; 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda “malın satışından kaçınanlar”a verilecek cezalarda artırıma gidilmektedir. Uygulamada, satışından kaçınılan mal/hizmet için kesilen ceza, o ürünün satış fiyatına göre düşük kaldığı için caydırıcılık azalmaktadır. Teklifle, herhangi bir mal/hizmetin satışından kaçınanlara, her bir aykırı işlem/sözleşme için, 2 bin 200 TL'den az olmamak üzere, satıştan kaçınılan o mal/hizmetin vergiler dahil toplam satış fiyatının %10'u kadar ceza verilecektir. Kanunun *m. 77/10,b bendindeki değişiklik*le; “satış sonrası hizmet” şartlarına aykırı davranan üretici ve ithalatçılara kesilecek cezalar 2024 Tebliğiyle uyumlu biçimde artırılmakta, güncel tutarlar ile Kanun uyumlu hale getirilmektedir. Diğer değişiklik; hizmet yeterlilik belgesinin sadece alındıktan sonra değil, bu belgenin geçerlilik süresi boyunca da “asgari” servis istasyon sayısının yeterli tutulması şartı netleştirilmektedir. Ayrıca, mevcut Kanunda satış sonrası hizmetlerde aykırılık ve ceza tespit edilirken üretici veya ithalatçı firmanın yetkili servis istasyonu başına ceza uygulanmaktadır. Değişiklikle, bu servislerin hakkında aykırılık tespit edilen her bir işlem için ayrı 2 bin 200'er TL para cezası uygulanacak ve caydırıcılık amaçlanacaktır.

Tekliften çıkarılması önergesi verdiğimiz 20nci maddeyle; 6502 sayılı Kanunun Geçici 3 üncü maddesine eklenen ibarelerle, 1 Nisan 2027'ye kadar, geçici süreyle “devre tatil satışı” yapabilecekler kapsamına “kooperatif veya ticaret şirketi

ortaklığı ya da dernek, vakıf üyeliği yoluyla devre tatil hakkı” da dahil edilecek; devre tatile konu olan malda aynı hak sahibi olmayanlar da devre tatil satışı yapabilecektir. Böylece, Kanunda açıkça yasaklanan “devre tatil satışı yapamayacaklar” için geçici düzenleme getiriliyor. Kooperatif veya ticaret şirketi ortaklığı, dernek veya vakıf üyeliği yoluyla devre tatil hakkı olanlar, devre tatile konu malda aynı hak sahibi olmayanlar da 3 yıl boyunca satış yapabilecektir.

24/3/2022 tarihli ve 7392 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle devre tatil satışlarında yeni düzenlemeye gidilmiştir. 2 yıl önceki düzenlemenin amacı, 6502 sayılı Kanunun 50 nci maddesinde kapsamlı değişiklik yaparak, paravan şirketlerin engellenmesi yoluyla devre tatile konu mal üzerinde aynı hak sahibi olmayanların devremülk veya devre tatili satışı yapmasının yasaklanmasıydı. Zira son yıllarda devre tatil devre tatil/devremülk usulsüzlükleri nedeniyle birçok tüketici mağdur edilmişti. 2022’de yine Sanayi Komisyonundan geçen kanunla bu soruna çare olunacağı, sadece geçici bir maddeyle, sınırlı bir hak sahibi gruba devremülk hakkı ve satışları için 5 yıllık düzenleme getirildiği belirtilmişti.

Madde ile yeni bir istisnai grup yaratılmakta, devre tatil satışlarında yaşanan usulsüzlükleri gidermek için 2022 yılında getirilmiş düzenlemeye aykırılık taşımaktadır. 1 Nisan 2022’de yürürlüğe girmiş 7392 sayılı Kanunla getirilen geçici maddeye belli gruplar için ekleme yapılmaktadır. Mevcut 6502 s. Kanunun devre tatillerde usulsüzlükleri önlemek için 2022’de düzenlenen 50 nci maddesinin ikinci fıkrasında açıkça “Kooperatif veya ticaret şirketi ortaklığı ya da dernek veya vakıf üyeliği suretiyle devre tatil hakkı tanınmaz. Devre tatile konu mal üzerinde aynı hak sahibi olmayanlar devre tatil satışı yapamaz.” hükmü yer almaktadır. Bu açık hükme karşın, teklif bu Kanunun Geçici 3 üncü maddesine ibare eklemekte, 50 nci maddede devre tatil satışı ve hakkı yasaklanan kişilere bir istisna getirmektedir. Tekliften çıkarılmasını önerdiğimiz maddeyle, 1/4/2027 tarihine kadar, yukarıda satış yapması yasaklanan kişilerin de devre tatil satışı yapabilmesinin önü açılmaktadır. Teklif, 2 yıl önce devre tatillerde usulsüzlükleri engellemek için getirilen bir maddenin, 3 yıl boyunca delinmesine yol açabilecektir. Teklif sahipleri bu maddeyle partilerinin 2 yıl önce getirdiği kapsamlı düzenlemeden geri adım atacaktır. Geçici 3 üncü maddeye eklenen yeni kişiler yoluyla aslında 2022’deki devre tatil düzenlemesinden geri adım atılması riski doğmuştur. Bu geçici maddeye yeni grupların eklenmesi halinde, Kanunun 50nci maddesinde devre tatil yapamayacakların listesi delinmeye devam edecek ve 1 Nisan 2027’de geçerliliği dolacak Kanunun günü geldiğinde bir 5 yıl daha ertelenmek suretiyle devre tatil konusundaki usulsüzlükler ve geçiş sorunları sürebilecektir. Maddenin getirilen torba düzenlemenin içeriğiyle de ilgisi yoktur.

Teklifin fahiş fiyat ve stokçulukta ceza artırımı getiren 21 inci maddesini; yukarıda teklifin genel değerlendirmesi kısmında değindiğimiz nedenlerle kısmen sorunlu bulmaktayız. Bu madde özelinde, “bir takvim yılında en az üç defa stokçuluk yaptığı tespit edilenler hakkında Bakanlık kararıyla 6 güne kadar kapatma cezasının da getirilmesi” hakkında verdiğimiz kısmi çıkartma önergesi ise reddedilmiştir. Kanunda bu kapatma gün sayısının hangi ölçütlere dayandırılarak artırılacağı

yönünde belirsizlik olduğu gibi, idareye hem geniş takdir yetkisi verilmekte, hem de kapatma sonucunda işletmenin karşılaşılabileceği yaptırımda ölçülülük, orantılılık ilkesi de tartışmaya açılabilir. Maddenin tümüne karşı çıkmamakla birlikte, teklif ile 6585 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin beşinci fıkrasına eklenen “6 güne kadar kapatma cezası”yla ilgili cümlelerin teklif metninden çıkarılmasının yerinde olacağını düşünüyoruz. Teklif, fahiş fiyat ve stokçulukta 2020, 2022, 2023 yıllarında denenen fakat artışına engel olunamayan enflasyona ve piyasa aksaklıklarına dördüncü defa ceza miktarlarını artırarak çare aramaktadır. Teklifin geneline ilişkin değerlendirmemizde belirttiğimiz gibi, para cezalarının caydırıcı olmadığından hareketle sorun bir kez daha yanlış yerde aranmakta ve ek olarak işletmelere 6 güne kadar kapatma cezasına başvurulmaktadır. Perakende ticarete sorunlar sadece ceza artırımı ve piyasaya korku salınması yoluyla çözülemeyecektir. Piyasa aktörlerinin “fahiş fiyat”ın net ve bir oran cinsinden tanımının yapılmasını, Hal ve Perakendecilik konusunda kapsamlı yasa düzenlemelerinin getirilmesini beklediği ortamda bu teklif ceza miktarlarıyla ilgilenerken kangren haline gelmiş enflasyona çare olamayacaktır. Komisyonadaki öngemizle; bir takvim yılında en az 3 ihlal halinde işletmelerin 6 güne kadar kapatılmasına yönelik idareye tanınan yetkinin firmalarda telafisi zor sonuçlara yol açabileceğinden hareketle, cümlelerin teklif metninden çıkarılması amaçlanmıştır.

Fahiş fiyat ve stokçulukla ilgili ceza artırımı ve yeni ceza içeren bu maddenin ayrıntısına bakıldığında;

Kanunun cezalarla ilgili 18nci maddesinin birinci, beşinci, yedinci fıkraları yeniden değiştirilmektedir. *Teklifle, birinci fıkranın k) bendindeki değişiklikle;* fahiş fiyat ve stokçuluğa uygulanan cezaların yeterli gelmediği gerekçesiyle, piyasada “caydırıcılık” adına yeni artırıma gidiliyor. 16/4/2020’de, 7244 s. Kanunla eklenen bu bentteki değişiklikle; “**fahiş fiyat**” uyguladığı tespit edilenlere verilen cezalar (Ek madde 1/1) şimdi 10 kat daha artırılmakta; alt sınır her bir aykırılık için 10 bin TL’den 100 bin TL’ye, üst sınır ise 100 bin TL’den 1 milyon TL’ye çıkarılmaktadır. “**Stokçuluğa**” verilen cezaların (Ek madde 1/2) alt sınırı 100 bin TL’den 1 milyon TL’ye (10 kat), üst sınırı ise 2 milyon TL’den 12 milyon TL’ye (6 kat) çıkarılmaktadır. Böylece, stokçuluk cezasını Cumhurbaşkanının yoğun öfkesi altında Meclise sunarken, alt ve üst sınırlar arasını 20 katına çıkaran önceki düzenlemeden farklı bir artırım oranı uygulanmaktadır. Alt ve üst limitlerde 20 kata kadar açılan fark, yeni teklifle 12 kata daralmaktadır. Bu cezaların, mevcut Kanunun madde 18/5 fıkrası gereği, bir takvim yılında tekrarı halinde, her tekrar için önceki cezanın 2 katı kadar para cezası uygulanacaktır. Bu katlamalı ceza hükmü mevcut Kanuna 26/1/2023 tarihinde eklenmiştir, yeni getirilmemiştir. Bu katlamalı mevcut ceza hükmüne rağmen fiyatlar son 1 yılda daha fazla katlanmış, gıda enflasyonu zirveye varmıştır. İktidarın fahiş fiyat/stokçuluğun izlenen politikalarından değil, belli firmalardan kaynaklandığı iddiası ise devam etmiştir. Yeni teklifle, hem katlamalı gidecek cezaların tutarı artırılmakta, hem de beşinci fıkraya eklenen cümleyle Bakanlığa yeni yaptırım yetkisi verilmektedir. Komisyonunda çıkarılmasını önerdiğimiz cümleyle, bir takvim yılı içinde en az 3 defa stokçuluk yaptığı tespit edilen ve katlamalı ceza uygulanan üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin iş yerleri 6 güne kadar kapatılabilecektir. Komisyonunda iş yeri kapatmayı içeren cümleyle ilişkin görüşmelerde teklif sahiplerinden AKP Denizli Milletvekili Sayın Şahin TİN “Düzenlemenin sonuna kadar arkasındayım. Yargıya açık, denetime açık durumda. Eğer haksız bir şey varsa

mahkemeye gidip iptal ettirebilirler. Birinci ceza, ikinci ceza, maddi ceza; üçüncüsünde kapatma cezası; hapis cezası vermediğimize dua etsinler” ifadesini kullanmıştır.

Ayrıca, teklifle Kanunun 18 inci maddesinin yedinci fıkrasındaki tutarlar da değiştirilerek, kesilebilecek cezaların üst sınırı güncellenmektedir. Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeciye 1 takvim yılında kesilebilecek cezaların toplam tutarları 4 katına çıkarılmaktadır:

Küçük işletmeye 1 yılda kesilebilecek toplam cezanın üst sınırı 5 milyondan 20 milyon TL'ye; Orta ölçekli işletmeye 1 yılda kesilebilecek toplam cezanın üst sınırı 50 milyondan 200 milyon TL'ye; Büyük ölçekli işletmeye 1 yılda kesilebilecek toplam cezanın üst sınırı 250 milyondan 1 milyar TL'ye yükseltilmektedir.

Yukarıdaki ceza artırımlarının 2023 yılı seyrine baktığımızda, artan cezalara rağmen ürüne/hizmete erişim güçlüğü'nün ve fiyatlarının katlandığını görmekteyiz. Dünyada gıda fiyatları endeksi son 1 yılda %7.4 gerilerken ülkemizde %68.4 artmıştır. DISK'e göre en yoksul %20'lik gelir grubunda gıda enflasyonu %108'i aşmıştır. Teklifin bu maddesi ise bir kez daha cezaları katlayarak, nihai tüketiciye asıl sorumlunun başka kişi ve gruplar olduğunu, izlenen politikalarda hata payının düşük olduğunu algılatma arayışındadır. Komisyonunda fahiş fiyat ve stokçuluğa karşı olduğumuzu ancak fiyatlardaki artışın, stokçuluğa yol açan düzensizliğin sebebinin siyasi iktidar olduğunu, yapısal çözüm getirecek yasaların sürekli geciktirildiğini savunduk. Geride bıraktığımız yılda;

- a) Ticaret Bakanlığı'nın 2023 yılında otomotiv, gıda, emlak, fahiş fiyat ve stokçuluk kapsamındaki 18.780 adet denetimi sonucunda, 2.528 gerçek ve tüzel kişiye kestiği ceza toplamı 602 milyon 225 bin TL'dir. 2023'te otomotiv ticareti ve oto stokçuluğu için, 2.144 denetlemede 656 gerçek ve tüzel kişiye 375 milyon 417 bin TL ceza kesildi. Emlak sektöründe 1.899 denetim sonucu 1.201 aykırı fiilde bulunan kişiye 91 milyon 207 bin TL ceza kesildi. Gıda denetimlerinde fahiş fiyat konulu 15.080 denetim sonucunda 135 milyon 601 bin TL ceza kesilmiştir.
- b) Tüketicinin korunması ve piyasa gözetimi kapsamında ise, 2023 yılında tüketicinin taraf olduğu sözleşmelerde haksız ticari uygulamaya, aykırı fiyat etiketlerine, güvensiz ürüne karşı kesilen toplam ceza tutarı 842 milyon 402 bin TL olmuştur. Mesafeli abonelik sözleşmelerinde, ön ödemeli konut satışlarında, bankacılık hizmetlerinde, satış sonrası hizmetlerdeki aykırılıklarda 670 milyon 596 bin TL, reklam ve haksız ticari uygulama denetimleri sonucunda 114 milyon 139 bin TL, ürün güvenliği denetimlerinde 15 milyon 332 bin TL, fiyat etiketi denetimleri sonucunda 42 milyon 333 bin TL ceza kesilmiştir.
- c) 2023'te, rekabet hukukuna aykırı fiiller nedeniyle (bilişim teknolojileri, internet üzerinden platform hizmetleri, sağlık, lojistik, kültür-sanat, eğlence, altyapı sektörleri) Rekabet Kurulunun kestiği ceza toplamı 2 milyar 664 milyon TL olmuştur.

Ticaret Bakanlığının kestiği bu cezalardaki tahsilat oranlarını sorduğumuzda, Maliye Bakanlığıyla entegre bir sistem kurarak takip edebilecek, cezaların caydırıcılığını mali yönden izleyebilecek bir altyapıdan yoksun olduğu ortaya çıkmıştır. Böyle bir elektronik sistemin geçmiş Sayıştay raporlarında da önerildiği üzere, EPDK (akaryakıt piyasası cezaları) ile Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında protokol yapılarak kurulması örneğinde gördüğümüz gibi, Ticaret Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında gerçekleştirilmesini komisyonda önermiş bulunuyoruz.

Yukarıda toplam tutarları verilen cezalardan sonra piyasanın dengesini bulmadığı görüldüğü halde fahiş fiyat ve stokçuluk cezalarını yeniden katlayan ve mağaza kapatmaya kadar giden bir yetki daha istenmektedir. Kapsamlı bir Hal Yasası, lisanslı depoculuk ve teşvik sistemi oturmadan, ilçe ve ürün bazında teşvik sistemi sağlıklı oturmadan, Şubat 2021’de sektör görüşüne açılıp sonra rafa kaldırılmış Perakende Ticaret düzenlemesi olgunlaştırılarak Meclise getirilmeden, AVM’lerin haftalık çalışma süreleri ve kentlerdeki konumları, zincir marketleri satamayacağı ürünlerin Kanunla belirlenmesi tartışılmadan, bir mahallede açabilecekleri mağazaların sınırları belirlenmeden, fahiş fiyat ve stokçuluğun sadece cezai hükümleriyle uğraşmak yetersizdir.

Teklifin 22 nci maddesi; ihracatta ürün güvenliğine aykırı, yanıltıcı, tağşiş konu ürünlere kesilecek cezaların hesaplanmasında ilgili yeni bir değer belirlenmesine yöneliktir. Bu maddeyle, Kanunun “idari para cezaları”na ilişkin 20nci maddesinin dördüncü fıkrasında geçen tanımda değişiklik yapılarak, ürün güvenliğine aykırı faaliyetlerdeki ceza bedelinin Kanunda yazılı alt ve üst oranlar üzerinden hesaplanması usulü değiştirilmektedir. Artık Kanunda alt ve üst sınırları yazılı TL cinsinden cezaların getirilmesi amaçlanmaktadır. Bakanlığa göre; tedarikçi firmanın bir malı fabrikadan çıkarıp nakliye gemisine yüklemesi, liman ve nakliye ödemeleri, sigortalama ve varış limanına boşaltması bedellerinin toplamı olan FOB bedelini (Free on Board) tespit etmedeki güçlükler ile ihraç ürünlere dair FOB bedellerinin, ihracı hedeflenen ürünlere dair TL aralıklarından daha düşük kalması nedeniyle idari para cezaları artık TL cinsinden, alt ve üst limitler Kanunda açıkça verilerek hesaplanacaktır. Ürün güvenliğine aykırı, tağşiş konu olmuş, alıcıyı etiketleme, işaretleme ve belgelendirme hususlarında yanıltmış ürünlere FOB bedeli üzerinden %5 ila %25’ine kadar tekabül eden miktarda kesilen TL cezası usulü terk edilecek; FOB bedelini saptamada yaşanan zorluklar nedeniyle “ürün güvenliğine aykırılık cezaları için alt sınır 240.566 TL, üst sınır ise 10 katı olan 2.405.665 TL” olarak uygulanacaktır. Ürün güvenliğine aykırılık haricindeki “tağşiş” ve “alıcının yanıltılmasına yol açan etiketleme, işaretleme, belgelendirme” ihlallerine ise alt sınır 96.226 TL, üst sınır ise 10 katı olan 962.265 TL” ceza uygulanacaktır.

Sonuç olarak;

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak, Komisyonda Anayasa’ya uygunluk denetimi yapılmadan görüşmelerine geçilmesine karşı olduğumuz ve yukarıda geneli üzerinde değerlendirmede bulunarak eksik düzenlemelerini belirttiğimiz Teklifin özellikle 3, 18, 19, 20, 21 inci maddelerine dair çıkartma ve değişiklik önergelerimiz mevcuttur. Komisyonda değerlendirilmeyen önergelerimizin Genel Kurulda değerlendirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Müzeyyen Şevkin

Adana

Ednan Arslan

İzmir

Nail Çiler

Kocaeli

Talat Dinçer

Mersin

Türker Ateş

Bolu

MUHALEFET ŞERHİ

Usule ilişkin değerlendirme

Getirilen bu teklif ile; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu, 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu olmak üzere, yürütme maddeleri de dahil olmak üzere 9 kanunu ilgilendiren 23 maddelik kanun teklifi, birçoğu sermayedarlara avantaj ve kolaylık sağlama olarak değerlendirilebilecek düzenlemeler içermektedir.

AKP iktidarının geçmiş dönemlerde de alışılagelmiş uygulamaları 28. Dönemde de devam etmektedir.

Kanunların komisyon sürecine gelmeden toplumun ilgili kesimlerinin temsilcileri olan odalar, sendikalar, dernekler veya demokratik kitle örgütlerinin görüşleri alınarak yapılması gerekliliğini bir kez daha vurgulamak gerekiyor.

Söz konusu “Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” 6 Mayıs 2024’te biz üyelere iletilmiş ve 9 Mayıs 2024’te komisyonda görüşülmesi öngörülmüştür.

Son yıllarda AKP hükümetinin uyguladığı politikalar, özellikle sermaye taleplerini karşılamak adına yapılan çalakalem kanun düzenlemeleri ile dikkat çekmektedir. Hükümet, ekonomik çıkarları gözeterek aceleyle hazırlanan kanunları, toplumsal yarar ve kamusal nitelik gözetilmeden toplumun genel çıkarlarına uygun olmayan bir biçimde hayata geçirmekte ve bu durum demokratik süreçlerin göz ardı edilmesine neden olmaktadır. Sermaye isteği uğruna yapılan bu çabalar, adalet, şeffaflık ve demokratik prensiplere aykırı bir yönetim anlayışının yansımasıdır. Bu kanunların halkın beklenti ve ihtiyaçlarına uygun olmayışı, demokratik

katılımının sınırlandırılması ve sermayenin ayrıcalıklı bir konumda tutulması, ülkenin sosyal dengesizliklerle karşı karşıya kalmasına yol açmaktadır.

Bu kanun teklifi vesilesiyle bir kez daha belirtmek gerekir ki, AKP iktidarının yasa yapım süreçlerinde geliştirdiği bakış açısı ve takındığı tutum antidemokratiktir. Çoğunlukçu bir anlayışla çoğulculuğun reddedildiği, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişle birlikte TBMM'nin bütünüyle By-Pass edilmek istendiği bir süreci yaşıyoruz.

Meclis'in adeta bir noter makamı olarak görülmesi her şeyden önce millet iradesine hakarettir. Muhalefetin uyarılarını yok sayan, önerilerini dikkate almayan demokratik anlayıştan uzak bir iktidar anlayışı ile karşı karşıyayız.

Genel değerlendirme

Sanayi ve Teknoloji Komisyonuna getirilen ilgili yasa teklifinin en çarpıcı düzenlemesi; fahiş fiyat ve stokçuluğuna getirilecek cezalara ilişkin 20. Maddede yer alan düzenlemedir. Teklifteki ilgili düzenleme; *“6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yapılan değişiklikle, fahiş fiyat artışı ve stokçuluk eylemleri için öngörülen idari para cezası tutarlarının yükseltilmesi ve böylece Kanun kapsamında gerçekleştirilen denetimlerin etkinliğinin ve denetimler neticesinde uygulanan idari yaptırımların caydırıcılığının artırılması amaçlanmaktadır”* şeklinde ifade edilmektedir.

Teklife bakınca AKP iktidarının halkı manipüle etmeye devam ettiğini görüyoruz. Enflasyonun kalıcı hale gelmesinin sebebi iktidarın sanki kendi yanlış tercihleri ve hatalı ekonomi politikaları değilmiş gibi, enflasyona esnaf ve küçük üretici sebep oluyormuş gibi cezai yaptırımları artırarak sorunu çözeceklerini iddia etmektedirler. Bu, sorumluluktan kaçıp üreticileri tüketicilerin önüne tek sorumlu olarak atma çabasından başka bir şey değildir.

AKP iktidarının ilgili kanun değişikliği gerekçesinde belirttiği üzere, fahiş fiyat artışlarına gittikleri ve stokçuluk yaptıkları için, esnaf, satıcı ve üretici cezalandırılınca enflasyon sorunu çözülmeyecektir. Küçük esnaf cezalandırılınca ne döviz kurları düşecektir ne de üretimin ithalata bağımlılığı sona erecektir. O sebeple asıl sorun esnafın zammı veya stokçuluk değil, iktidarın uyguladığı yanlış ekonomi-politik tercihleridir. Enflasyondaki artışını astronomik fiyatlarla fırsata çevirenlere cezai yaptırım uygulanmasına elbette karşı değiliz, karşı

olduğumuz bunun bir enflasyonla mücadele programı gibi sunulmasıdır. Teşhis yanlış olunca tedavi etmek mümkün değildir. Türkiye’de yüksek enflasyonun sebebi fahiş fiyatlar değildir. İktidar kendince uyanıklık yaparak sorumluluğu üzerinden atmaya çalışmaktadır. Enflasyonun sebebi esnaflar değil, AKP-MHP iktidarıdır.

Sermayenin gölgesinden çıkmayan, yandaş holdinglerin vergi borçlarını silen, ülkeyi dünyanın en büyük gelir eşitsizliklerine sahip ülkelerden birisi haline getiren iktidar tüm sorumluluğu küçük esnafların üzerine atarak bu sorumluluktan ve yanlış kararlarından kurtulamaz.

Yurttaşların hakkı olan kaynaklar heba edilmeden halkın yararına kullanılmalıdır. Üretimin öncelendiği ve kaynakların adil bir şekilde bölüştürüldüğü bir ekonomide enflasyon sorunu da fahiş fiyat ve stokçuluk sorunu da dert olmaktan çıkacaktır. Ayrıca hukukun kişiye ve kuruma göre biçim aldığı değil, herkes için eşit uygulandığı bir sosyo-ekonomik sistemde ahlaki yozlaşma ve stokçuluk söz konusu olmayacaktır. Enflasyonla mücadele etmek için öncelikle yapısal adımlar atılmalı, rasyonel yaklaşımlarla ekonomideki ve politikadaki tercihler bu yönde değiştirilmelidir. Kaynakları savaş için değil, barış için kullanmakta ısrarcı olunmalıdır. Çünkü kamuda tasarruf ancak barışla ve huzurla mümkün olur.

Fahiş fiyatlar tüketim üzerinden değil, üretim maliyetleri üzerinden değerlendirilmelidir!

Dünyayı etkisi altına alan pandeminin ardından yükselmeye başlayan enflasyonun en çok hissedildiği sektörlerden biri de hizmet (yeme-içme) sektörü olmuştur. Öyle ki uzun süredir devam eden hayat pahalılığı ve geçim sıkıntısı bu kez de kafe ve restoran sahipleri ile müşterileri konumundakileri karşı karşıya getirdiği görülmüştür.

Kafe ve restoranlardaki fahiş fiyata yaptırımlar hakkında konuşan Erdoğan, ‘caydırıcı tedbirler’ vurgusu yaparak, "Aşırı kâr hırsı dizginlenmediği müddetçe ne kadar maaş artışı yaparsanız yapın sorun devam edecektir. Taviz veremeyiz, üzerine üzerine gideceğiz. Milletimizin fahiş fiyat yükünün altında ezilmesine asla müsaade etmeyeceğiz. Bunu kim yaparsa yapsın bedelini fazlasıyla ödeyecek” demiştir.

Konuya ilişkin bu kanun teklifi ile fahiş fiyat uygulayanları caydırmak için cezaların yükseltilmesi öngörülmüyorken; İşletmeciler, fiyat artışlarına yönelik tepkiyi hükümet yerine restoran ve kafelere yönlendirmenin ‘gerçekçi’ bir yaklaşım olmadığını savunmuştur.

Ekonomistlere göreyse sorun, giderek artan maliyetler ve üretim süreci üzerinden ele alınmanın daha doğru olacağı yönündedir.

Çalışma ekonomisi uzmanları, Türkiye’deki ekonomik sorunlara ve enflasyon çıkmazına dikkat çekerek, konunun Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın da yansıtmaya çalıştığı gibi ‘fırsatçılık’ meselesi üzerinden ele alınmasının eksik kalacağını düşünmektedir. Sorunun genel ekonomik politikalar, üretim sürecine yönelik maliyet artışları ve enflasyon gibi birçok dinamiği olduğu, tüketim üzerinden yapılan tartışmaların yüzeysel kalacağı ve meselenin özünde üretim sürecine ilişkin mücadele olduğuna vurgu yapmaktadırlar.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Restoran ve Yiyecek İçecek Hizmetleri Meslek Komitesi; İşletmelerin gider kalemlerindeki artış karşısında fiyatları sabitlemesinin pek mümkün olmadığını, ekonomik kriz ortamında bunu fırsata çeviren işletmelerin elbette olabileceğini, ancak bu konunun da devletin denetim mekanizmalarıyla önlenmesi gerektiği görüşündedir.

Gıda sektöründe maliyetler artarken, restoranların gider matematiği de artmaktadır.

Örneğin, gıda maliyetleri yüzde 35’lere yükselmiş durumdadır. Personel maliyeti minimum yüzde 30, kira maliyeti yüzde 15’lerde, temizlik maliyeti yüzde 3, iletişim ve yazılım giderleri yüzde 3. Bunlar gibi birçok gider kalemi vardır. Buna paralel olarak 2020 yılında dana kıymanın kilosu 42 lira iken 2024 yılına gelindiğinde yüzde 895 artış ile 376 TL olmuş. Yine tavuk 2020 yılında 15 TL iken, 2024 yılında yüzde 707 artış ile 106 TL olmuştur. Gazlı içeceklerde de yüzde 625 oranında bir artış söz konusudur. Ve bu fiyatlar her geçen gün artmaya devam etmektedir. Artan maliyetler karşısında fiyatların sabit kalması da pek mümkün değildir.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) açıkladığı Nisan ayı enflasyonuna göre, lokanta ve oteller yüzde 95,82 yıllık artışla, fiyat artışlarının en yüksek olduğu eğitimden sonra ikinci harcama kategorisinde yer alıyor. Gıda ve alkolsüz içeceklerdeki artış yüzde 78,53, yüzde 80,39 ile ulaştırma ve yüzde 78,53 ile alkollü içecekler ve tütün olurken, işletmeleri kira, ulaştırma, enerji ve vergilerdeki artış da etkiliyor. Öyle ki geçen yıl temmuz ayında mal ve hizmetlere uygulanan yüzde 8 oranındaki Katma Değer Vergisi (KDV) yüzde 10’a, yüzde 18 oranındaki KDV ise yüzde 20’ye çıkarılmıştır.

Gıda fiyatlarına sürekli zam gelmesi, işçi maliyetlerinin, işyeri kiralalarının ve devlete ödenen vergilerin ciddi bir maliyet oluşturduğu orta ölçekli bir restoranda, yükselen KDV oranları, gelir vergisi gibi gider kalemleri ile kazancın yüzde 30'u devlete gitmektedir. Bu durum 300 liralık bir yemek tabağının neredeyse 100 lirasının devlete gittiğini gösteriyor. Yani küçük esnafın kazancının üçte biri devlete gitmektedir.

Türkiye’de enflasyonun kontrol altına alınması için temel gıda maddelerinde fiyatları düşürecek politikaların üretilmesi gerekmektedir. Enflasyonun yüksek olduğu bir ortamda fiyatların geriye gitmesinden bahsetmek mümkün değildir.

Mevcut enflasyonun bu şekilde yükselmeye devam etmesi halinde fiyatlarda da artış yaşanması kaçınılmazdır. Enflasyon bu hızlı giderse fiyatı 200 TL olan ürünün bir yıl sonra 400 TL olmasına şaşırılmamak gerekir.

Elbette, olması gerekenden pahalı ve kalitesiz hizmet veren restoran ve vb. yerlere yönelik denetim mekanizmalarının işletilmesi gerektiğini de vurgulamak gerekiyor.

Türkiye’deki dolaylı vergi adaletsizliği!

2023 yılında elde edilen 4,5 trilyon TL'lik vergi gelirinin yüzde 65'i ÖTV ve KDV'den elde edilmiştir.

Verilere bakıldığında yıllık vergi gelirlerinin toplamı 4,5 trilyon TL olurken, bunun 2,5 trilyonu KDV ve ÖTV ile gerçekleştiği görülmektedir. 2023 yılında dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içinden aldığı pay yüzde 65'in üzerine çıkmıştır.

2023 yılında 1 trilyon 454 milyar TL'ye ulaşan toplam KDV gelirleri, dolaylı vergilerin yüzde 49,55'ini oluştururken, 4,5 trilyon TL'lik toplam vergi gelirlerinin ise yüzde 32,33'lük kısmını tek başına karşılamıştır.

Bunun yanı sıra 928 milyar 195 milyon TL'lik ÖTV geliri, dolaylı vergilerin yüzde 31,62'sini, toplam vergilerin ise yüzde 20,62'sini oluşturmuştur.

Türkiye'deki vergi sisteminin adaletsizliği KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerden elde edilen gelire bakıldığında kolaylıkla görülmektedir. Yani halktan, tüketicilerden otomatikçe bağlanmış gibi alınan vergilerdir. Bu vergiler, gelir seviyesine bakılmaksızın, istisnasız hepimizden alınmaktadır. Hatta Türkiye'de geliriniz artıkça, ödediğiniz verginin toplam gelirinize oranı düşmektedir. İşte adaletsizlik de burada başlamaktadır. Oysa Anayasada yer alan verginin mali güçle orantılı-çok kazanandan çok, az kazanandan az- vergi alınması ilkesi yok sayılmaktadır.

Ülkedeki kötü ekonomik koşulların sebebi stokçuluk değil, sizin politikalarınızdır.

Bu kanun teklifinde ayrıca stokçulara uygulanan cezaların artırılması öngörülmektedir. Bu şekliyle sanki ekonomik krize, fiyat artışlarına, stokçular, stokçuluk yapan firmalar sebep oluyormuş gibi, onların yüzünden ekonomi bu hâldeymiş gibi algı yaratılarak “Biz stokçulukla mücadele edeceğiz, stokçuluk yapan firmaları cezalandıracağız; fiyat artışlarına neden olan firmaları, marketleri, şirketleri böylelikle cezalandıracağız.” denilmektedir.

Öncelikle sormak gerekir ki stokçulukla depoculuğu birbirinden nasıl ayırt edeceksiniz? Çünkü geçmişte soğan, patates depolayan, mevsim şartları gereğince, dağıtım imkânı gereğince, ulaştırma imkânı gereğince belli bir süre depolarında tutmak zorunda kaldıkları ürünlerden kaynaklı olarak insanlara, depolara üstelik devlet güvencesinde olan depolara, işletmelere, çiftçilere, firmalara cezalar kesilmiştir.

Peki neden depolara bu cezalar kesiliyordu? Bu depoların stokçu olmadığı bilindiği halde içinde bulunan ekonomik krizin sorumlusu olduklarını gizlemek için hedef şaşırtmaktı asıl hedef. “Aslında bizim politikalarımızda bir sıkıntı yok, aslında bütün bu zamların sebebi biz değiliz, fahiş fiyatların sorumlusu işte bu stokçulardır” diyerek, gereksiz yere hiç hak etmedikleri hâlde birçok depo esnafına cezalar kesilmiştir. Şimdi de yine bu cezalar yetmezmiş gibi yine aynı niyetle hedef şaşırtarak stokçulara uygulanan cezaları artırırken, kapatma cezaları öngörülmektedir.

Stokçuluğun tekrar tekrar gündeme gelmesi, AKP iktidarının sürekli iddia ettiği, fiyat artışlarının kendisinden kaynaklanmadığı, iktidarın uygulamalarından kaynaklanmadığı algısının yaratılmasıyla ilgilidir. Siyasi iktidar, fiyat artışlarının stokçular tarafından oluşturulduğunu, dış güçlerin oyunu olduğunu söyleyerek, her zamanki gibi yönetme sorumluluğunu başka kesimlerin üzerine atmakta, kendisini temize çekme gayretindedir.

Stokçulukla fiyatların etkilenmesi günümüzde artık mümkün değildir. Fiyat kontrollerini büyük tekeller yürütmekte, bunun sonucunda artan finansal maliyetler ile birlikte aşırı kar hırsı enflasyonist ortamı beslemektedir.

Piyasadaki fiyat artışlarının başka bir nedeni ise uygulanan yüksek vergi politikalarıdır. Üretimde kullanılan, elektrik, doğalgaz, yakıt gibi ürünlerde dışa bağımlılığının getirdiği yüksek enflasyonun nedenini sadece stokçulara yüklemek, hedef şaşırtarak toplumu manipüle etmek, AKP iktidarının alışkanlık haline getirdiği bir yöntem haline gelmiştir.

Bugün Türkiye’de yaşanan bütün bu fiyat artışlarının sebebinin iktidarın yürüttüğü ekonomi politikalarından kaynaklandığı görülmelidir. Türkiye’de üretimin ithal ürünlere bağlı olmasının, dolardaki yükselişin, girdi maliyetlerine yansımaları görmezden gelinemez. Bu süreç durdurulmadığı sürece stokçuluk ve benzeri konularda esnafın üzerine suç yükleyerek sonuca varmak mümkün değildir.

Maddeler üzerine değerlendirme;

Teklifin 6. Maddesinde; 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunun 53. Maddesinde yapılacak değişiklik ile; ürün ihtisas borsasındaki aracılık işlemlerinin Sermaye Piyasası Kanunundaki hükümlere benzer yaklaşımla, borsada işlem yapacak aracılarla ilişkin takas süreçlerinde riskin azaltılması ve yatırımcı güveninin pekiştirilmesi amacıyla teminat ve garanti fonu mekanizmalarının oluşturulması öngörülmektedir.

İlgili maddede yapılan bu değişiklik ile alım satım işlemlerinde borsanın üzerindeki sorumluluk kaldırılarak alım satım ve alivire (önceden satış) sözleşmelerinde mali sorumluluk ile işlemlerden doğan yükümlülükler alıcı ve satıcıya yüklenmektedir. Yine ilgili maddede yapılan değişiklik doğrultusunda alıcı ve satıcıdan maddi teminat alınması tarafların ana sermayesini düşürecektir. Bu durumdan özellikle küçük işletmeler olumsuz etkilenecek sermayelerinin büyük bir kısmını teminat olarak bu fona yatırmak zorunda kalacaklardır.

Diğer taraftan, ‘Ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve zararların tazmini için alınacak teminatların ve

oluşturulabilecek garanti fonunun kuruluşu, işletimi, kullanımı ve katılımcılarına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.’ ibaresi ile teminat ve garanti fonu üzerinde yetki sahibi olan bakanlık tarafından yapılabilecek yönetmelik değişikliği tevdi amaçlar dışında kullanma imkanı doğabilir.

İlgili maddenin’ Ürün senetleri ve alivre sözleşmelere ilişkin işlemlerde; devir ile bedelin ödenmesi, alıcı ve satıcının diğer yükümlülüklerinin ürün ihtisas borsalarında alım satımına aracılık edenlerce veya takas ve saklama hizmeti aldıkları kuruluşlarca yerine getirilmesi, alım satımın tescili ve alım satıma ilişkin diğer hususlar bu kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak ürün ihtisas borsası tarafından yürütülür ve bu işlemlerden dolayı doğan zararlar borsa tarafından tazmin edilir.” şeklinde düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Öznur Bartin
Hakkâri

Ömer Öcalan
Şanlıurfa

MUHALEFET ŞERHİ

03/05/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabi Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen 2/2138 esas numaralı Türk Ticaret Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yürürlük ve yürütme maddeleriyle birlikte 23 madde olarak komisyonda görüşülmüş, yeni madde ihdası ile 24 madde olarak 09/05/2004 tarihinde komisyonda kabul edilmiştir.

Teklifte;

- ❖ 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
- ❖ 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu
- ❖ 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu
- ❖ 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun
- ❖ 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun
- ❖ 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- ❖ 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu
- ❖ 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunu
- ❖ 5/3/2020 tarihli ve 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununu

olmak üzere toplam 9 farklı kanunda değişiklik öngörülmektedir.

USUL ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Yasama süreci; şeffaflık, katılımcılık ve hesap verilebilirlik gibi temel ilkeleri içermeliyken, Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin bu temel ilkelere uyulmadan kanunlaştırılmak istendiği görülmektedir.

İki farklı komisyona havale edilen teklif, yalnızca esas komisyonu olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabi Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmüştür. Kendi ihtisas alanlarına giren düzenlemeleri içeren kanun tekliflerinin tali komisyonlarında incelenmemesi, tekliflerin etkin ve verimli bir müzakere ortamında görüşülebilmesi sorununu ortaya çıkarmaktadır. Tali komisyon olan Adalet Komisyonu toplanmamış görüş bildirmemiş, teklif doğrudan esas komisyona havale edilmiştir. Zira kanunun temel ilkelerine göre "İhtiyaçların

uygun şartlarla, zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması" gerekmektedir ve dolayısıyla işbu kanun teklifinin Adalet Komisyonunda görüşülmeden Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabi Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiş olması ile kanunun temel ilkelerine aykırı bir tutum sergilenmesine neden olunmuştur.

Yine kanun tekliflerinin konusu ve kapsamına göre esas ve tali komisyonlara havalesi TBMM İçtüzüğü'nün 23 üncü maddesi uyarınca gerçekleştirilmektedir. İçtüzüğü'nün ilgili maddesi; "Tali komisyonlar, işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerine görüş bildiren komisyonlardır." hükmünü açıkça emreder. Ancak iktidarın uygulamada acele kanunlaştırma iradesi nedeniyle tali komisyonlarda görüşme yolunun devre dışı bırakıldığı ve bu komisyonlardan kendilerine tali olarak havale edilen teklifi görüşmeyeceklerine dair bir yazı alınarak sadece esas komisyonlarda görüşülmek suretiyle kanunlaştırma sürecinin tamamlandığı görülmektedir. Bu durum önemli pek çok konunun ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmesinin önüne geçerek parlamentomuzun yasama faaliyetinin kalitesini olumsuz etkilemektedir. Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak üzere muhalefet partilerinin ve muhatap sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin müzakere taleplerine kapalı olmak parlamentoların asli sorumluluğuna ve demokrasilerin varlık sebebine aykırı düşmektedir.

Öte yandan teklifin Meclise sunulduğu tarih 03/05/2024 iken, komisyon görüşmelerinin çok yakın bir tarih olan 09/05/ 2024 günü gerçekleştirilmesi, komisyona üye muhalefet partisi milletvekillerinin yeterince çalışma yapmasına, ilgili kurum, meslek mensubu ve sivil toplum kuruluşlarından görüş almalarına olanak tanımamıştır. İnceleme sürecinin yanında, komisyon süreci de kısa tutulmaya çalışılan ve hızla kanunlaştırılmaya çalışılan kanun teklifleri AK Parti hükümetlerinin alışlagelmiş bir yasa yapma tekniğine dönüşmüştür. İktidar partisi bu yolla adeta Türkiye Büyük Millet Meclisini itibarsızlaştırmanın önünü açmıştır.

Kanun teklifleri hazırlanırken belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine dikkat edilmemesinin sonuçları bu kanun teklifinde de karşımıza çıkmaktadır. Kanun teklifi bu unsurlar göze alınarak hazırlandığında toplumun her kesimi tarafından ön görülebilir olacaktır. Ek olarak; yasama süreci kaliteli ve güvenli olacağından Meclisimiz sürekli olarak belli konularda iktidarın ekonomik krizi perdelemek amacıyla hazırladığı teklifleri görüşmekle zaman kaybetmeyecektir.

Ayrıntılı olarak izah edilen konular, iktidar partisinin yasa yapma sürecini ne derece hafife aldığını açıkça göstermektedir. Piyasa dengelerinin korunması amaçlanan bir kanun

teklifinde günübürlük düzenlemeler ve ceza art r m  ile esas problem çözülmüş olmamaktadır. Yine Türkiye Büyük Millet Meclisi    T z   n n 74 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan “Komisyonlar, şartlarına uymayan Kanun tekliflerini, sahiplerine tamamlatmaya yetkilidirler.” hükmü de komisyon tarafından hiçe sayılmıştır. İktidar partisi birçok uygulamada tecrübe edildiği gibi, kanun yapım sürecinde de hukuk devleti normlarından uzakla makta sakınca görmemektedir.

TEKLİFİN GENELİ ÜZERİNE DE ERLEND RMELER

İktidar, Türkiye Büyük Millet Meclisine 3 Mayıs 2024 tarihinde sunduğu Teklif ile kamuoyunda “fahiş fiyat ile mücadele” hakkında yeni düzenlemeler getirdiğini belirtmiştir. Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi Ve Teknoloji Komisyonuna 23 madde olarak iletilen Teklif komisyon görüşmeleri esnasında 1 maddenin ilave edilmesi ile birlikte 24 madde olarak Komisyondan  ıkmı tır. Söz konusu 24 maddenin sadece 1 maddesi fahiş fiyat uygulayanlara yönelik ilave ceza öngörmekle birlikte pazar yerlerinde pazarc  esnafının satış yerlerini daha ucuza temin etmesine yönelik ise 4 madde bulunmaktadır. Bu maddeler ise ilk bakışta anla ıldığının aksine Türkiye genelinde sadece 14 adet kapalı pazar yerindeki satış yerleri için geçerli olup, çok az sayıda satış yerinin daha düşük maliyetle temin edilmesini sağlayacaktır.

Anla ılaca ı  zere Teklif, kamuoyuna aksettirildi i gibi “fahiş fiyatla mücadele” konusu dışında başka birçok alanda düzenlemeyi içeren alışılmış bir AK Parti torba kanun teklifidir. Dolayısıyla Teklifin vatandaşlara aktarıldığı şeklinin dahi bir yanıltmaca içerdiği, AK Parti’nin her zaman olduğu gibi milletimizi aldatma çabasına girdiği görülmektedir. Teklif yasalaa a dahi fiyatların a a ı yönlü hareket etmeyeceği ortadadır. Vatanda larımız, önümüzdeki süreçte de pahalılıkla mücadele etmek zorunda kalacaktır. Bu açıdan değerlendirildiğinde her zaman olduğu gibi amaçladığı sonuca varmaktan uzak, vatandaşın sorunlarını çözme kabiliyeti olmayan bir teklif olarak nitelendirilebilecektir.

2018 yılından itibaren resmen yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte Türkiye ekonomisinde önemli göstergeler bozulmaya ba lamı tır. Döviz kurundaki ani y kseli ler, üretiminin önemli bölümü ithal girdiye bağlı olan Türkiye ekonomisinde yüksek enflasyonun görülmesine yol açmıştır. Yeni sistem ile birlikte tüm kararlar tek bir kişiye ba lanırken bağımsız kurum ve kuruluşların kararları da Cumhurbaşkanının görüşleri doğrultusunda alınmaya ba lanmı tır. Bizzat Cumhurbaşkanı tarafından faiz-enflasyon ilişkisi

için ters yönde yapılan yorum neticesinde Türkiye ekonomisi aşırı yüksek döviz kuru ve bunun etkilerine maruz kalmıştır.

Özellikle gıda ürünlerinin fiyatları artan maliyetler sebebiyle hızla yükselmiş ve milletimiz yoksulluğun ötesinde açlıkla mücadele eder seviyeye gelmiştir. İktidar ise yaptığı hataları görmezden gelerek yüksek fiyatların kendi politikalarında değil, üretimden tüketime kadar tüm süreçlerde yer alan kişilere yüklemeye çalışmıştır. Bir dönem sektörün olağan akışında olmasına rağmen soğan depolarında bulunan soğanlar sebebiyle depocular stokçu olarak ilan edilmiş, sonrasında market zincirleri fahiş fiyat uygulamakla suçlanmıştır. Elbette bu suçları işleyenler olmakla birlikte tüm ürünlerin fiyat seviyesinin bu denli yükselişinin arkasındaki neden ekonomi politikalarında yapılan bütüncül hatalardır.

AK Parti iktidarı son dönemde sıkı para politikasından yana bir tavır sergileyerek yanlış düzeltmeye karar vermiş olsa da maliye politikasında atılması gereken adımlarda geç kalınması sonucu enflasyon hâlâ yüksek seviyelerdedir. Bugün itibarıyla geç kalınmış olsa kamuda tasarruf politikaları açıklanabilmiştir. Buna rağmen kamuoyunun bu tedbirlere riayet edileceği yönündeki inancı zayıftır. AK Parti iktidarının kamuda yarattığı “itibar” misyonu ve “itibardan tasarruf olmaz” vizyonunun devam edeceği, maliye politikasında arzulanan başarının elde edilemeyeceği düşünülmektedir. Bu nedenle hem hanehalkının hem de üreticilerinin önümüzdeki döneme yönelik enflasyon beklentisi değişmemektedir. Böylece “tüketimin öne çekilmesi” davranışı tüm kısıtlamalara rağmen artmakta ve enflasyon önlenememektedir.

Yapılması gereken kamuoyu tarafından kabul görecektir ciddi ve planlı bir enflasyonla mücadele programı hazırlanmasıdır. Görevdeki hükümet, maalesef ekonominin tüm tarafları açısından kabul görecektir bir plan ve disiplini sergileyememiştir. İdarenin perakendeciler üzerinde müeyyide gücü aracılığıyla kurmaya çalıştığı baskı vatandaşlarımızın satın alma gücünün yeniden artmasını sağlamayacaktır.

Teklif bu gerekçelerle genel olarak değerlendirildiğinde, kamuoyuna yansıtılan amacına ulaşma becerisinden yoksun bir tekliftir. Bu nedenle AK Parti’nin vatandaşın yaşadığı mağduriyetin ciddiyetinin farkına varması, satın alma gücünü arttırabilecek kapsamlı bir ekonomik programı ortaya koyması gerekmektedir.

MADDELER ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

MADDE 3

Kanun teklifinde yer alan 3 üncü madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararına uyum sağlamak amaçlanmaktadır. Ancak burada özellikle üzerinde durmak gerekirse, mevcut iktidar bu tür düzenlemeleri alışkanlık haline getirmiştir. Anayasa'nın 128 inci maddesi gereğince, devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerinin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Hukuk devleti ilkeleri gereği yüz yıllık Cumhuriyetimizde Anayasa'ya bağlılık doğrultusunda zaten yapılmaması gereken bir iş sürekli aynı şekil ve yöntemle yapıp Anayasa Mahkemesinin iş yükünü artırmaktadır. Öyle ki Anayasa Mahkemesi asli görevlerinden biri olan bireysel başvuruları bile inceleyemez hale gelmektedir. Ayrıca teklif sahiplerinin iptal kararlarına uyumsuz kanun hazırlamaları torba kanunlarla sürekli meclisin gündemini meşgul etmektedir.

MADDE 4 – 5

Soruşturma sürelerinin kısaltılmasına yönelik getirilen tedbirleri yerinde bulmakla birlikte, soruşturmaya konu olacak şirketlerin yeterli düzeyde araştırılmaması da ciddi aksamalara sebebiyet verecektir. Bir yandan soruşturma süreleri kısaltılırken, diğer yandan etkin ve verimli bir soruşturmanın yürütülebilmesi için ilave tedbirlerin de alınması isabetli olacaktır. Sürelerin kısaltılmasıyla birlikte adil bir soruşturmanın sağlanmaması, ilgili cezaların yargıya taşınmasına sebebiyet verecektir. Rekabet kurumunun yalnızca hızlı cezai müeyyide uygulama merciine dönüştürülmesi uygun değildir. Uygulanacak müeyyidelerin şeffaf bir soruşturma ile adil yürütülmesi ve cezaların buna göre gerekçelendirilerek uygulanması gerekmektedir.

Maddede yer alan 30 günlük sürenin tamamen kaldırılması şirketlerin savunma hakkını zedeleyebilecektir. Yazılı savunma verilecek süre yeniden 30 gün olarak belirlenmesi uygun olacaktır. Soruşturma sürelerinin kısaltılması adaletin hızlı sağlanması açısından yararlı görülebilir. Ancak diğer yandan etkin ve verimli bir soruşturmanın yürütülebilmesi için ceza uygulanması riski ile karşı karşıya kalan şirketlere uygun bir süre tanınmalıdır. İdarenin

yaklaşımı “bir an evvel soruşturmayı tamamlayıp cezai müeyyideyi uygulamak” olmamalıdır. Bu yaklaşım hukuk devleti ilkesine uygun değildir.

İdari işlemin unsurlarından olan maksat idarenin işlemleri hangi amaçla yaptığını ifade etmektedir. Maksat unsuru açısından kamu yararı götmeyen idari işlemler idare mahkemelerinde iptal davalarına konu olabilecektir. Bir başka deyişle rekabet kurumunun amacı yalnızca cezai müeyyide uygulamak olmamalıdır. Kurum adil bir soruşturma yürütülmesi neticesinde hukuka aykırılık oluştuysa şirketlere cezai müeyyide uygulamalıdır. Yüksek enflasyon ortamında zor şartlarda rekabet eden ticari şirketlerin üzerinde idari yönden sopa sallamak doğru ve isabetli bir yaklaşım değildir. Ülkemizde yaşanan enflasyonist sürecin müsebbibi işveren, yatırımcı veya marketler değil bizzatihi iktidardır. Yanlış maliye politikaları sonucunda hazinenin ihtiyaç duyduğu kaynağı adil bir şekilde yürütülmemiş soruşturmalarla işletmelerden sağlamaya çalışmak nihayetinde kamu zararına neden olacaktır.

MADDE 9 – 10 – 11 – 12

İktidarın uyguladığı yanlış ekonomi politikaları sonucu yaşanan enflasyon, vatandaşlarımızın alım gücünü zayıflatmıştır. Bu durum daha ucuza gıda maddelerinin temin edildiği pazar yerlerindeki ekonomik aktivitenin de yavaşlamasına neden olmuştur. Üreticinin maruz kaldığı girdi maliyetlerinde yaşanan artış, nakliye bedellerinin yükselişi hal ve depo ücretlerinin artması gibi nedenlerle pazara gelene kadar gıda maddelerinin fiyatı oldukça artmaktadır. Bunlara ilave olarak pazarcı esnafını satış yerleri için karşılaştığı çeşidi tahsis veya kiralama ücretleri nedeniyle vatandaşın ucuza alışverişi yapma ihtimali kalmamıştır.

Pahalılık tüm bu nedenlerin ortadan kaldırmaya yönelik bütüncül bir çalışma ile sonlandırılabilir. Teklifte yapılan düzenleme vatandaşlarımızın yararına olmakla birlikte on binlerce pazarcı yerinden sadece 14 tanesine bulunan satış yerlerinin daha uygun maliyet ile sadece pazarcı esnafına tahsis edilmesi sağlanmaktadır. Bu düzenlemenin ülkemizin her yerinde bulunan pazar yerlerindeki satış yerlerinin teminini daha uygun maliyetli hale getirecek şekilde revize edilmesi gerekmektedir.

Pazar yerlerinin pazarcılar dışındaki kişiler tarafından kiralanarak alt kira yöntemi ile pazarcılara kiralanması durumu elbette doğru değildir. Bu itibarla teklifin amacı yerinde olmakla birlikte ne yazık ki sonuç elde etmeye elverişli bir düzenleme yapılmamaktadır. Düzenlemenin tüm ülke genelinde yalnızca 14 pazar yerini ilgilendirmesinin yanında pazardaki pahalılığın diğer etkenleri için hiçbir adım atılmamaktadır.

Mevcut durumda üreticiler meyve sebzelerini değerinde satamazken tüketiciler pazarda bu ürünleri pahalıya almak zorunda kalmaktadır. Yani ne üretici ne de tüketicinin beklentileri karşılanmamaktadır. Pazar ürünlerinde gerçek kazancı ise araçlar sağlamaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi ve adil bir dağılımla kazancın denkleştirilebilmesi için uzun yıllardır “hal yasası” beklentisi mevcuttur. Ancak iktidar bu yasayı meclisimize getirmediği gibi muhalefetin çözüm önerilerini de bu teklifle geçiştirmeye çalışmaktadır. Bunun yanında gübre, tohum, ilaç, mazot, sulama maliyeti gibi girdilerin pahalı olması sonuç olarak çiftçilerin kazancını azaltmakta ve tüketicilerin ürüne erişim giderini artırmaktadır.

Teklif çok kısıtlı bir kesimi ilgilendiren ve etkili bir sonuç sağlamayacak niteliktedir. Anlatılan sorunların birlikte değerlendirildiği ve geniş kapsamlı bir sonuca varmaya elverişli olacak şekilde hazırlanacak bir teklif yaşanan sorunlara çözüm olacaktır. Aksi durumda teklifte yer alan maddeler yalnızca göstermelik kalacak ve pahalılık önlenemeyecektir. Bu teklif özelinde atılması gereken ilk adım düzenlemenin sadece kapalı Pazar yerleri için değil tüm pazarlar için uygulanabilir hale getirilmesidir. Aksi taktirde teklifin gerekçesi karşılanmamış olacaktır.

MADDE 21

Teklifte yer alan madde ile fahiş fiyat artışı yapılması durumunda verilecek idari para cezaları artırılmaktadır. Piyasa dengesini ve serbest rekabeti bozucu faaliyetler ile tüketicinin mallara ulaşmasını engelleyici faaliyetler için bir takvim yılı içinde en az üç defa aykırı hareket nedeniyle idari para cezası uygulanan üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin iş yerlerine altı güne kadar kapatma cezası verilebilmesi öngörülmektedir.

Fahiş fiyat Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği'nin 3 üncü maddesinde tanımlanmış ve ilgili müeyyideler bu tanıma göre uygulanmaktadır. Ancak ilgili tanım son derece belirsiz ve gri bir alanda kalmaktadır. Mevzuatta fahiş fiyatın kriterleri objektif şekilde belirlenmemiştir. Bu nedenle idarenin müeyyidenin uygulanmasında iktidara yakınlık gözetebileceği şüphesi bulunmaktadır. Tüketicilere ürünlerin ucuza ulaşmasının yolu bu tür tedbirlerle değil bütüncül bir makro ekonomik programla mümkündür.

Enflasyonist ortamda esnaf ve marketler de kendilerini bu zamlardan korumak adına normalden fazla ürün alabilmektedir. Elbette stokçuluğa izin verilmemelidir. Ancak tanımı net olmayan bir fiil nedeniyle üretici ve esnaflar da zor durumda bırakılmamalıdır. Bu kapsamda 6 gün kapatma cezası da işletmeler için telafisi imkânsız zararlara neden olabilecektir. Mevcut uygulama ile bir şirket için mevzuatta açıkça tanımı yapılmamış bu fiil için yanlış

değerlendirme ile 6 gün kapatma cezasının uygulanması ihtimali mevcuttur. Kapatma cezası yerine fiilin mükerreri halinde para cezalarının katlanarak uygulanması daha uygun olacaktır.

Ayrıca enflasyonun yüksek olduğu ortamlar karaborsacılık, ürün kalitesinin düşmesi, gramajın azalması gibi yan sonuçlar doğurmaktadır. Teklifte yer almayan bu sorunların da çözümüne ilişkin kapsayıcı bir kanun teklifine ihtiyaç olduğu ortadadır. Yaşanan ekonomik sorunun tek suçlusunun işletmeler olarak gösterilmesi ve polisiye tedbirlerle ekonomik sorunların çözülmeye çalışılması tüketiciler için istenilen sonucu sağlamayacaktır.

Sonuç itibarıyla;

Teklifin bazı maddeleri toplumun beklentisi olarak tarafımızca olumlu görülüp desteklenmekle birlikte yukarıda detaylarıyla anlatılan gerekçeler sebebiyle bazı düzenlemelerin yetersiz kaldığı ortadadır. Sorunların palyatif çözümlerle geçiştirilmesi kısa uzun vadede daha büyük sorunlarla başa çıkılmak zorunda kalınmasına neden olacaktır. Dolayısıyla 2/2138 esas numaralı Türk Ticaret Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifini yetersiz bulmaktayız. Bahse konu teklife ilişkin çekincelerimizi bu şerh aracılığıyla kamuoyunun dikkatine sunarız.

Rıdvan Uz

Çanakkale

MUHALEFET ŞERHİ

TÜRK TİCARET KANUNU VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ HAKKINDA

Ülkemizde yaşanan enflasyonist süreç, toplumun her kesimini etkilediği gibi her sektöre ve alana da olumsuz yansımaları sırayet etmektedir. Bütün kamu kurumları bu enflasyonist etkinin yansımalarına yönelik tedbirler almanın gayreti içerisinde bulunmaktadır. Bu saiklerle hazırlanan torba yasanın içeriğinin büyük bir kısmı cezai hükümlerin güncellenmesini kapsadığı görülmektedir.

Bununla birlikte özellikle belirtmek gerekir ki iktidar partisi, enflasyonun oluşmasına ve enflasyonist sürecin ülkemizde kalıcı olmasının asıl müsebbibidir. Öyle ki, alınması gereken rasyonel tedbirler yerine kamuoyunca tepkiler verilmesine karşın, hayata geçirildiği takdirde daha büyük sorunlara neden olacak ve enflasyonu daha da körükleyecek uygulamaların altına imza atılmıştır. Söz konusu bu uygulamalar neticesinde enflasyonist baskının bu kanun teklifine de etki ettiğini görmekteyiz. Bu kanun teklifi ile birlikte enflasyonist sürecin sorumlusu olan iktidar, cezayı yine vatandaşlarımıza kesmektedir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu'na gelen Türk Ticaret Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi içerisinde 9 farklı kanunla ilgili düzenlemeleri içeren bir torba yasadır. İktidar her dönemde olduğu gibi, her parti ve kesimden gelen torba yasa yapılmaması itirazlarına kulak tıkayarak yapıcı bir iktidar ve muhalefet ilişkisine de zarar vermektedir.

TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda müzakereleri tamamlanan “Türk Ticaret Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne dair görüş ve önerilerimizi içeren muhalefet şerhimiz aşağıda yer almaktadır.

Madde 1-2 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ile ilgili olup; Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS)’ne aktarılmayan verilerin aktarılmasını içermekte ve bu verilerin aktarılması için süre uzatımı yapılması ile cezai hükümlerin kaldırılması istenmektedir. İlgili verilerin işlenmesine dair yükümlülükleri bulunanlar hakkında uygulanan cezai hükümlerin kaldırılmaktadır. Bu verilerin KOOPBİS’e aktarılmaması neticesinde birçok vatandaşımız ve Kooperatiflerde yer alan üyelerin hak kaybına uğrama durumu bulunmaktadır. Bu hak kaybının önüne geçmek istenirken sorumluluğunu yerine getirmeyerek vatandaşlarımızın mağduriyet yaşamasına neden olan kişilerle ilgili cezai müeyyidelerin kaldırılması bir

ödüllendirme niteliği taşımaktadır. Bu nedenle niyetin akıbetle örtüşmeyeceğine yönelik ciddi riskler bulunmaktadır. Ayrıca uygulamada daha büyük sorunlara neden olunarak KOOPBİS'in etkinliği azalması olacaktır.

Madde 3-4-5 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ile ilgili olup; Anayasa Mahkemesine itiraz neticesinde iptal edilen, Rekabet Kurulu'nun kadro unvan ve kadro ihdaslarının yeniden düzenlenmesi ve Rekabet Kurulu'na düzenlenen soruşturma raporu işlem sürecinde değişikliklerin yapılması istenmektedir. Mevcut düzenlemede, hakkında soruşturma açılan tarafından yapılan yazılı savunmanın henüz şüphe safhasında olunması ve aykırılığın kesinleşmemesi nedeniyle soruşturma raporunun tamamlandıktan sonra yazılı savunmanın yapılması doğru olacağı düşünülmektedir. Bu değişiklik önerisi her ne kadar makul bir yaklaşım olsa da değiştirilmek istenen sürecin diğer aşamalarında hak kaybına sebebiyet verme ihtimali bulunmaktadır. Şöyle ki; mevcut uygulamada hakkında soruşturma raporu düzenlenenlerden gelen yazılı savunmalara, soruşturmayı yürütmekle görevliler 15 gün içinde ek görüş bildirmektedir. Bu ek görüş hem kurul üyelerine hem de ilgili taraflara iletilmekteydi. Bu uygulama değiştirilmek istenmektedir. Bunun yerine getirilmek istenen uygulama ise hakkında soruşturma açılan taraf yazılı savunmasını yapmaktadır. Ancak soruşturmayı yürütmekle görevlinin uygun bulması halinde 15 gün içinde yazılı görüşünü bildirmesine dair uygulama getirilmek istenmektedir. Bu uygulamada sorunlara sebebiyet verecektir. Soruşturmayı yürüten görevliye keyfiyet bırakılmaktadır. Devlet kurumları keyfiyetle değil ciddiyetle idare edilir. Bu durum, kurulun soruşturma işleyişinde adaletsiz uygulamalarına neden olacaktır. Hakkın tesisinde acelecilik değil etkinlik ve yerindelik önemlidir. Ayrıca hakkında soruşturma açılanların soruşturma raporuna ilişkin haklı sebep sunmaları halinde süre uzatımından bahsedilmektedir. Burada da haklı sebebin tarifi ve tanımı bulunmamaktadır. Bu hususun doğru şekilde tanımlanması gerekmektedir. Örneğin; Vergi Usul Kanunun da geçen mücbir sebepler gibi hallerin belirlenerek haklı gerekçe tanımlanmalıdır.

Madde 6- 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu 53. Maddesinde yer alan Ürün İhtisas Borsalarıyla ilgili değişiklikler içermektedir. Getirilen düzenlemeyle Ürün İhtisas Borsalarında oluşacak zararlara dair mali sorumluluk riskinin azaltılarak teminat ve garanti fonu uygulanmak istenilmektedir. Bu teminat ve garanti fonlarının amaçları dışında (ürün ihtisas borsası haricinde) kullanılmaması için sınırlar getirmek Ürün İhtisas Borsalarının işlem güvenliği ve sürekliliği için olumlu bir çalışmadır. Ancak mevcutta getirilmek istenen şartları taşıyan kaç gerçek ya da tüzel kişi bulunduğu bilinmemektedir. Buna dair herhangi bir değerlendirme raporu komisyona sunulmamıştır. Teminat ve garanti fonu uygulaması banka teminat mektubu olarak mı sağlanacağı yoksa teminat bedelinin nakden ödenmesi koşuluyla mı sağlanacağına dair detaylar bulunmamaktadır. Nakit bedelle teminat yatırıldığında bu teminat bedelinin enflasyona uğrama sorunu ortaya çıkacaktır. Ayrıca teminat bedelinin nasıl belirleneceğine dair hükümde bulunmamaktadır. Banka teminat mektubu uygulandığı takdirde bankalardan teminat mektubu alamayan gerçek veya tüzel kişilerin borsa dışında kalma durumu bulunmaktadır. Bu durum alıcı ve satıcının buluşmasına engel oluşturacaktır. Bu geçişin belirli sürede sağlanması gerekmektedir. O nedenle yaşanacak bu sorunların önüne geçmek ve ilgililerin hazırlık yapması için bu maddenin yürürlüğünün 31/10/2024 tarihinde olması gerekmektedir. Aksi takdirde uygulamada sorunlar meydana gelecektir. Güven sağlanması hedeflenirken başka sorunlarla karşılaşılacaktır.

Aynı maddenin on üçüncü fıkrasında yapılmak istenen değişiklik ile müşterinin korunmak istendiği gerekçelendirilmiştir. Ancak nemalandırmanın nasıl yapılacağına dair

bilgi verilmemiştir. Bu nemalandırma faiz ile mi yoksa döviz kuru vb etkenlerle fiyatta yaşanan şok artışlarına yönelik fiyat güncellenmesi ile mi olacaktır? Vatandaşlarımızın helal kazançlarına faiz getirisi koymak doğru bir uygulama değildir. Nemalandırmanın doğru tanımlanması gerekir. Nemalandırmanın, altın fiyatlarındaki artış ya da döviz kurundaki şoklar neticesinde ilgili ürünün fiyatında meydana gelen artışı ya da gerçekleşen aylık enflasyon oranlarından hangisinin getirisi daha yüksekse onun tercih edilmesi şekilde olması daha doğru olacaktır. Böylelikle müşterinin alacak bakiyesi hem zaman içerisinde Türk Lirası karşılığında kayba uğramayacak hem de faiz uygulaması bulunmayacaktır.

Madde 7- 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun idari para cezalarında artış yapılması ve uygulamada karşılaşılan sorunlarla ilgili ek yaptırımları içeren değişikliklerle ilgilidir. İdari para cezalarında artış yapılması ve lisanslı depolara koyulan ürünlerin analiz, sınıflandırma, şahit numune gibi uygulamada yaşanan yanlışlıkların önüne geçilmek istenmektedir. Ancak bu sorunun müsebbibi iktidardır. Gerekli denetimlerin yapılmaması sorunların oluşmasına neden olmaktadır. Bir yanlışın caydırıcılığı denetim ile etkin hale gelebilir. Aksi takdirde yaşadığımız enflasyonist süreç bu cezaların düşük kalmasına ve yanlışların tekrar edilmesine sebebiyet verecektir.

Madde 8-9-10-11 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile ilgilidir. Bu maddelerde geçen hükümler pazar yerlerinde kiralama usulünün kaldırılmasını içermektedir. Kiralama usulü yerine sadece tahsis usulü uygulanacaktır. Kiralama usulünden vazgeçilme gerekçesi olarak pazar yerlerindeki esnafın maliyetini azaltmak suretiyle fiyatlarda artışın önüne geçilmesi gösterilmiştir. Ancak buna dair değişiklik yapmak için kiralama usulünden dolayı fiyata ne kadar artışın yansıtıldığına dair analizler komisyona sunulmamıştır. Öte yandan bununla ilgili gerçeklikler de göz ardı edilmiştir. Ayrıca kiralama usulünden vazgeçilmesinin fiyatlarda düşüşe etki edeceğine dair bir kesinlikte bulunmamaktadır. Çünkü pazar yerlerinin denetimi belediyelerin sorumluluğunda olup zabıta memurlarınca yapılmaktadır. Bu nedenle uygulama farklılıklarının bu düzenlemenin beraberinde geleceği görülmektedir. Etkin bir denetimin olmadığı takdirde sadece işleyiş hükümlerinin değişmesinden ötesi olmayacaktır.

Madem ki maliyet düşürülmek ve böylelikle fiyatlarda düşüşün sağlanması hedeflenmekte, o halde öncelikle toptancılar hallerindeki hal rüsum bedellerini azaltılması gerekmektedir. Özellikle sebze ve meyve hallerinde bu bedellerin yüksekliği nedeniyle ve her ürünün sevkiyat sonrasında hale girme zorunluluğundan dolayı hal rüsum bedeli ödenmekte ve maliyetleri artırmaktadır. Rüsum bedellerini en az yarım kat azaltılması gerekmektedir. Elzem olan hal yasasında değişikliklerin yapılmasıdır. Bir an evvel hal yasasına dair adımların atılması gerekmektedir. İktidarın samimiyet testlerinden birisi hal yasasıdır.

Madde 12-13-14-15-16 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile ilgili düzenlemeleri içermektedir. Bu maddelerde Anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanının seçimi, devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerde değişiklik ile yönetim kurulu toplantılarının işleyişinde değişiklikler bulunmaktadır. Buna ek olarak Anonim şirket ve Limited Şirketlerin en az sermaye tutarlarını güncellemeyen şirketlere süre uzatımı yapılmaktadır. 25/11/2023 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 24/11/2023 tarih ve 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı’nda esas sermaye tutarlarıyla ilgili değişiklikler yapılmıştı ve 1/10/2024 tarihinde yürürlüğe girer maddesi yer almaktadır. Daha bundan yaklaşık altı ay önce bir karar alıp tekrar bununla ilgili süre uzatımı yapılması için düzenleme yapmak istenmektedir. Burada tutarlılık nerededir? Nasıl bir iş tutuştur ki realiteden uzak kalınmakta ve sorunlar görmezden gelinmektedir. Ayrıca madde 15’te ticaret sicil müdürlüklerince kaydı silinen şirket ve kooperatifler için ticaret sicil

gazetesinde hangi usul ve süreç dahilinde silindiğine dair bilgilendirme yayımlanmalıdır. Bu konuyla ilgili şeffaf bir süreç yürütülmesi sağlanmalıdır.

Madde 17-18-19 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu ile ilgilidir. Ticari reklamlarda uyulması gereken ilkelere uymayanlar hakkında durdurma kararına ek olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi yaptırım kararı eklenmektedir. Burada yaptırımlarla ilgili farklılığın olması farklı ihlallerin ayrı bir şekilde değerlendirileceğinden dolayı müspettir. Ancak bu ilkelerin adil bir şekilde uygulanması ve kamuoyuyla şeffaf bir şekilde paylaşılması gerekmektedir. Böylelikle dolandırıcılara karşı vatandaşlarımız bilgilendirilmiş olacaktır. Ayrıca hangi aykırılıklar neticesinde yaptırım kararının alındığı kamuoyuyla şeffaf olarak paylaşılmış olacaktır.

Madde 18’de mezkur kanunun 77 nci maddesinin on ikinci fıkrasında değişiklik yapılmak istenmektedir. Yapılmak istenen değişiklik ile Reklam Kurulunun internet ortamında oluşan aykırılıklarla ilgili vermiş olduğu içeriğin kaldırılması, erişimin engellenmesi gibi kararlara sulh ceza hakimliğine başvurarak itirazda bulunma hakkının kaldırıldığını görmekteyiz. Bu doğru değildir. Hakkın savunulması için mahkemeye başvurma hakkı engellenmemelidir. Gerekçesi ne olursa olsun mahkemeye başvuru ve adaletin işlemesine engel olunması mağduriyetlerin yaşanmasına neden olacaktır.

Madde 20- 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile ilgilidir. Bu madde ile 6585 sayılı kanundaki idari para cezaları artırılmıştır. Ayrıca ek olarak fahiş fiyat artışı ve stokçuluk ile ilgili idari para cezalarındaki artışın yanı sıra aynı aykırılığı bir takvim yılı içerisinde 3 defa yapması halinde Bakanlıkça işyerlerini 6 güne kadar kapatılması hükmü eklenmiştir. Bu durum uygulamada hatalara sebebiyet verecektir. Geçtiğimiz yıllarda fahiş fiyat ve stokçulukla ilgili yapılan denetimlerde vatandaşlarımız geçtiğimiz yıllarda yanlış uygulamalarla karşı karşıya kalmışlardır. Soğan üreticilerine yönelik yapılan denetimler kamuoyu gündemine oturmuş ve "stokçuluk" gerekçesinin kimi yanlış uygulamalara bahane olarak kullanıldığı görülmüştür. İşin doğasında olan bu hususlarla ilgili stokçuluk adı altında denetim yapılması hatalı bir uygulamaydı. Fahiş fiyat ve stokçuluğun doğru tanımlanması ve tarif edilmesi gerekmektedir. Bu tanımlama yapılmadığı için iktidarın yanlış ekonomi, tarım, sanayi vb. uygulamalarının hedef saptırarak vatandaşlarımızı suçlayıcı yanlış denetim uygulamalarına sebebiyet vermektedir. Bu nedenle stok ve fahiş fiyat kavramlarının keyfiyete izin vermeyecek şekilde sınırlarının belirlenmesi elzemdir. Ayrıca iş yeri kapatma uygulamaları gibi hususlar ile bu sorunlar daha da büyüyecektir.

Yukarıda belirtilen hususlarda kanun teklifinde gerekli değişikliklerin ve ilavelerin yapılması temennisiyle muhalefet şerhimizi sunuyoruz.

Mesut Doğan

Ankara

KIRŞEHİR MİLLETVEKİLİ NECMETTİN ERKAN
VE DENİZLİ MİLLETVEKİLİ ŞAHİN TİN İLE
86 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**TÜRK TİCARET KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun geçici 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Buna rağmen geçiş sürecinin tamamlanamadığının tespit edilmesi halinde Ticaret Bakanlığınca birer yıl olmak üzere iki defa daha süre uzatımı yapılabilir.”

“Bu süre sona erinceye kadar kooperatif ve üst kuruluşlarının yönetim kurulu üyeleri ve memurları hakkında, bu Kanunun 24 üncü ve ek 5 inci maddelerinde yer alan KOOPBİS yükümlülüğüne aykırı davranışları nedeniyle Kanunun ek 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (4) numaralı bentlerinde yer alan hükümler uygulanmaz.”

MADDE 2- 1163 sayılı Kanunun geçici 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “üç” ibaresi “beş” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Bu Kanunun ekinde yer alan (I) sayılı cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan cetvelde yer alan kadro unvanları ile kadro ve pozisyonlara ilişkin mevzuatın eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla dolu kadrolarda derece değişikliği ile boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece değişiklikleri Kurul kararıyla yapılır.”

MADDE 4- 4054 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ
KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRK TİCARET KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun geçici 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Buna rağmen geçiş sürecinin tamamlanamadığının tespit edilmesi halinde Ticaret Bakanlığınca birer yıl olmak üzere iki defa daha süre uzatımı yapılabilir.”

“Bu süre sona erinceye kadar kooperatif ve üst kuruluşlarının yönetim kurulu üyeleri ve memurları hakkında, 24 üncü ve ek 5 inci maddelerde yer alan KOOPBİS yükümlülüğüne aykırı davranışları nedeniyle ek 2 nci maddenin birinci fıkrasının (1) ve (4) numaralı bentlerinde yer alan hükümler uygulanmaz.”

MADDE 2- 1163 sayılı Kanunun geçici 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “üç” ibaresi “beş” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 34 üncü maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilen üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Bu Kanunun ekinde yer alan (I) sayılı cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan cetvelde yer alan kadro unvanları ile kadro ve pozisyonlara ilişkin mevzuatın eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla dolu kadrolarda derece değişikliği ile boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece değişiklikleri Kurul kararıyla yapılır.”

MADDE 4- 4054 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Teklifi)

“Kurul, başlattığı soruşturmaları soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir. Kurul, bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara gönderir.”

MADDE 5- 4054 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Taraflara, yazılı savunmalarını soruşturma raporunun tebliğinden itibaren 30 gün içinde Kurula göndermeleri tebliğ edilir. Haklı gerekçeler sunulması halinde bu süre bir kereye mahsus olmak üzere ve en çok bir katına kadar uzatılabilir. Soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenler, gelen yazılı savunmalar sonucunda soruşturma raporundaki görüşlerinde bir değişiklik olması halinde 15 gün içinde yazılı görüşlerini tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara bildirir. Taraflar 30 gün içinde bu görüşe cevap verebilirler.”

MADDE 6- 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 53 üncü maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve on üçüncü fıkrasında yer alan “diğer işlemlere” ibaresi “diğer işlemlere, müşterinin verdiği yetkiye bağlı olarak müşteri hesaplarındaki nakit alacak bakiyelerinin nemalandırılmasına” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ürün senetleri ve alivre sözleşmelere ilişkin işlemlerde; devir ile bedelin ödenmesi, alıcı ve satıcının diğer yükümlülüklerinin ürün ihtisas borsalarında alım satımına aracılık edenlerce veya takas ve saklama hizmeti aldıkları kuruluşlarca yerine getirilmesi, alım satımın tescili ve alım satıma ilişkin diğer hususlar bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak ürün ihtisas borsası tarafından yürütülür. Ürün ihtisas borsasının veya ürün ihtisas borsası tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşun takas işlemlerinde mali sorumluluğu, tesis edecekleri limitler dâhilinde ve alınacak

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Kurul, başlattığı soruşturmaları soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir. Kurul, bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara gönderir.”

MADDE 5- 4054 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Taraflara, yazılı savunmalarını soruşturma raporunun tebliğinden itibaren 30 gün içinde Kurula göndermeleri tebliğ edilir. Haklı gerekçeler sunulması halinde bu süre bir kereye mahsus olmak üzere ve en çok bir katına kadar uzatılabilir. Soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenler, gelen yazılı savunmalar sonucunda soruşturma raporundaki görüşlerinde bir değişiklik olması halinde 15 gün içinde yazılı görüşlerini tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara bildirir. Taraflar 30 gün içinde bu görüşe cevap verebilirler.”

MADDE 6- 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 53 üncü maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve onüçüncü fıkrasında yer alan “diğer işlemlere” ibaresinden sonra gelmek üzere “, müşterinin verdiği yetkiye bağlı olarak müşteri hesaplarındaki nakit alacak bakiyelerinin nemalandırılmasına” ibaresi eklenmiştir.

“Ürün senetleri ve alivre sözleşmelere ilişkin işlemlerde; devir ile bedelin ödenmesi, alıcı ve satıcının diğer yükümlülüklerinin ürün ihtisas borsalarında alım satımına aracılık edenlerce veya takas ve saklama hizmeti aldıkları kuruluşlarca yerine getirilmesi, alım satımın tescili ve alım satıma ilişkin diğer hususlar bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak ürün ihtisas borsası tarafından yürütülür. Ürün ihtisas borsasının veya ürün ihtisas borsası tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşun takas işlemlerinde mali sorumluluğu, tesis edecekleri limitler dâhilinde ve alınacak

(Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Teklifi)

teminatlar ile garanti fonu varlıklarıyla sınırlıdır. Ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve zararların tazmini için alınacak teminatların ve oluşturulabilecek garanti fonunun kuruluşu, işletimi, kullanımı ve katılımcılarına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Bu fıkra düzenlenenen teminatlar ve garanti fonundaki varlıklar tevdi amaçları dışında kullanılamaz, üçüncü kişilere devredilemez, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz.”

MADDE 7- 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkra aşağıdaki bentler ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“b) Lisanslı depoculuk ücret tarifesinde belirlenenin üzerinde veya ücret tarifesinde yer almayan hizmetler için ücret talep ve tahsil eden ya da ürün teslimi sırasında mevzuata aykırı şekilde ürün miktarından kesinti yapan, 35 inci madde hükmüne aykırı hareket eden, ürün senedinin ilgili yönetmeliğinde düzenlenen içerik, şekil ve muhafaza şartlarına uymayan lisanslı depo işletmelerine iki yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

teminatlar ile garanti fonu varlıklarıyla sınırlıdır. Ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve zararların tazmini için alınacak teminatların ve oluşturulabilecek garanti fonunun kuruluşu, işletimi, kullanımı ve katılımcılarına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Bu fıkra düzenlenenen teminatlar ve garanti fonundaki varlıklar tevdi amaçları dışında kullanılamaz, üçüncü kişilere devredilemez, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz.”

MADDE 7- 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “ancak” ibaresinden sonra gelmek üzere “lisansı askıya alınan işletmeler askıda kalan günler için depo kira ücreti talep edemez ve” ibaresi eklenmiş ve maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün lisanslı depolarda depolanan ürünleri için tahakkuk eden ve aylık dönemlerde lisanslı depo işletmelerine ödenen depolama ücretleri askı süresi boyunca ödenmez.”

MADDE 8- 5300 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkra aşağıdaki bentler ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“b) Lisanslı depoculuk ücret tarifesinde belirlenenin üzerinde veya ücret tarifesinde yer almayan hizmetler için ücret talep ve tahsil eden ya da ürün teslimi sırasında mevzuata aykırı şekilde ürün miktarından kesinti yapan, 35 inci madde hükmüne aykırı hareket eden, ürün senedinin ilgili yönetmeliğinde düzenlenen içerik, şekil ve muhafaza şartlarına uymayan lisanslı depo işletmelerine iki yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Teklifi)

“c) 17 nci maddenin birinci fıkrası, 21 inci maddenin birinci fıkrası, 27 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ve son fıkrası, 32 nci madde hükümlerine aykırı hareket eden lisanslı depo işletmelerine iki yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.”

“f) Analiz ve sınıflandırma işlemi yapılmadan ürünün depoya kabul edilmesi veya depodan çıkarılması, tartım makbuzunun ilgili yönetmelikte belirlenen şartları taşımaması, alet ve ekipmanların kalibrasyonunun ya da periyodik kontrollerinin yapılmadan kullanılması, muhafaza şartlarına uyulmaması nedeniyle ürünü temsil eden elektronik ürün senedinde belirtilen sınıf ve kalite ile depoda bulunan ürünlerin sınıf ve kalitesi arasında farklılık tespit edilmesi durumlarında bu fiilleri gerçekleştiren lisanslı depo işletmelerine her bir aykırılık için iki yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu aykırılıklar kapsamında verilecek olan idari para cezasının bir takvim yılına ilişkin toplam tutarı beşinci fıkrâ hükümleri saklı kalmak kaydıyla bir milyon Türk Lirasını aşamaz.

g) Şahit numune alınmaması, şahit numunenin ilgili yönetmelikte belirlenen süre boyunca saklanmaması, analiz ve sınıflandırma belgesinin ilgili yönetmelikte belirlenen şartları taşımaması, laboratuvarında yer alan alet ve ekipmanların kalibrasyonunun ya da periyodik kontrollerinin yapılmadan kullanılması, şahit numune ile bu numunenin temsil ettiği ürünün analiz ve sınıflandırma belgesinin farklı olması, analiz esnasında tutulan kayıtlardaki değerler ile analiz ve sınıflandırma belgesindeki değerlerin farklı olması durumlarında bu fiilleri gerçekleştiren yetkili sınıflandırıcılara her bir aykırılık için iki yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu aykırılıklar kapsamında verilen idari para cezasının bir takvim yılına ilişkin toplam tutarı beşinci fıkrâ hükümleri saklı kalmak kaydıyla bir milyon Türk Lirasını aşamaz.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) 17 nci maddenin birinci fıkrası, 21 inci maddenin birinci fıkrası, 27 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ve son fıkrası, 32 nci madde hükümlerine aykırı hareket eden lisanslı depo işletmelerine iki yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.”

“f) Analiz ve sınıflandırma işlemi yapılmadan ürünün depoya kabul edilmesi veya depodan çıkarılması, tartım makbuzunun ilgili yönetmelikte belirlenen şartları taşımaması, alet ve ekipmanların kalibrasyonunun ya da periyodik kontrollerinin yapılmadan kullanılması, muhafaza şartlarına uyulmaması nedeniyle ürünü temsil eden elektronik ürün senedinde belirtilen sınıf ve kalite ile depoda bulunan ürünlerin sınıf ve kalitesi arasında farklılık tespit edilmesi durumlarında bu fiilleri gerçekleştiren lisanslı depo işletmelerine her bir aykırılık için iki yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu aykırılıklar kapsamında verilecek olan idari para cezasının bir takvim yılına ilişkin toplam tutarı beşinci fıkrâ hükümleri saklı kalmak kaydıyla bir milyon Türk Lirasını aşamaz.

g) Şahit numune alınmaması, şahit numunenin ilgili yönetmelikte belirlenen süre boyunca saklanmaması, analiz ve sınıflandırma belgesinin ilgili yönetmelikte belirlenen şartları taşımaması, laboratuvarında yer alan alet ve ekipmanların kalibrasyonunun ya da periyodik kontrollerinin yapılmadan kullanılması, şahit numune ile bu numunenin temsil ettiği ürünün analiz ve sınıflandırma belgesinin farklı olması, analiz esnasında tutulan kayıtlardaki değerler ile analiz ve sınıflandırma belgesindeki değerlerin farklı olması durumlarında bu fiilleri gerçekleştiren yetkili sınıflandırıcılara her bir aykırılık için iki yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu aykırılıklar kapsamında verilen idari para cezasının bir takvim yılına ilişkin toplam tutarı beşinci fıkrâ hükümleri saklı kalmak kaydıyla bir milyon Türk Lirasını aşamaz.

(Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Teklifi)

h) Yetkili sınıflandırıcılık ücret tarifesinde belirlenenin üzerinde veya ücret tarifesinde yer almayan hizmetler için ücret talep ve tahsil eden ya da 35 inci madde hükmüne aykırı hareket eden yetkili sınıflandırıcılara iki yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.”

“İdari para cezalarının verilmesini gerektiren aykırılığın bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için bir önceki cezanın iki katı idarî para cezası uygulanır.

Bu maddede öngörülen idari para cezalarını vermeye Bakanlık yetkilidir. Bu yetki, Bakanlığın ilgili genel müdürlüğüne devredilebilir.”

MADDE 8- 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “veya kiralama” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 9- 5957 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri yürürlükten kaldırılmış ve altıncı fıkrasının (k) bendinde yer alan “veya kiralandığı” ibaresi ile (1) bendinde “satış yerinin” ibaresinden sonra gelen “kiralınması veya” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 10- 5957 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “veya kiralınır” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 11- 5957 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- (1) 3/5/2024 tarihinden önce kapalı pazar yerlerinde tesis edilen sınırlı aynı haklar ve kiracılık hakları bu hakların kullanımı için öngörülen sürenin sonuna kadar geçerlidir.”

MADDE 12- 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 366 ncı maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

h) Yetkili sınıflandırıcılık ücret tarifesinde belirlenenin üzerinde veya ücret tarifesinde yer almayan hizmetler için ücret talep ve tahsil eden ya da 35 inci madde hükmüne aykırı hareket eden yetkili sınıflandırıcılara iki yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.”

“İdari para cezalarının verilmesini gerektiren aykırılığın bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için bir önceki cezanın iki katı idarî para cezası uygulanır.

Bu maddede öngörülen idari para cezalarını vermeye Bakanlık yetkilidir. Bu yetki, Bakanlığın ilgili genel müdürlüğüne devredilebilir.”

MADDE 9- 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “veya kiralama” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 10- 5957 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri yürürlükten kaldırılmış ve altıncı fıkrasının (k) bendinde yer alan “veya kiralandığı” ibaresi ile (1) bendinde yer alan “satış yerinin” ibaresinden sonra gelen “kiralınması veya” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 11- 5957 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “veya kiralınır” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 12- 5957 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- (1) 3/5/2024 tarihinden önce kapalı pazar yerlerinde tesis edilen sınırlı aynı haklar ve kiracılık hakları bu hakların kullanımı için öngörülen sürenin sonuna kadar geçerlidir.”

MADDE 13- 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 366 ncı maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan

(Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Teklifi)

“Yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından” ibaresi “Yönetim kurulu, üyeleri arasından” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 6102 sayılı Kanunun 375 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“d) Şube müdürleri hariç olmak üzere müdürlerin ve aynı işleve sahip kişilerin atanmaları ve görevden alınmaları.”

MADDE 14- 6102 sayılı Kanunun 392 nci maddesinin yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(7) Her yönetim kurulu üyesi başkandan, yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını yazılı olarak isteyebilir. İstemin uygun görülmesi halinde çağrı, yönetim kurulu başkanınca yapılır. Ancak yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun yazılı istemi üzerine, yönetim kurulu başkanı yönetim kurulunu istemin kendisine ulaştığı tarihten itibaren en geç otuz gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağırarak zorundadır. Bu süre içinde yönetim kurulu toplantıya çağırılmadığı veya yönetim kurulu başkanı veya başkan vekiline ulaşamadığı hallerde, çağrı doğrudan istem sahiplerince yapılabilir. Çağrı üzerine yapılacak toplantılarda toplantı ve karar nisapları hakkında 390 ıncı maddenin birinci fıkrası uygulanır. Esas sözleşmede yönetim kurulunun toplantıya çağırılmasına ilişkin farklı bir usul belirlenebilir.”

MADDE 15- 6102 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinin on beşinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu maddede öngörülen usule uygun olarak kaydı silinen şirket veya kooperatifin ihyasına ilişkin yapılacak yargılamada ilgili ticaret sicili müdürlüğü aleyhine yargılama giderleri ve vekalet ücretine hükmolunamaz.”

MADDE 16- 6102 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 15- (1) Sermayeleri en az sermaye tutarının altında olan anonim ve limited şirketler, 31/12/2026 tarihine kadar sermayelerini

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından” ibaresi “Yönetim kurulu, üyeleri arasından” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 6102 sayılı Kanunun 375 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“d) Şube müdürleri hariç olmak üzere müdürlerin ve aynı işleve sahip kişilerin atanmaları ve görevden alınmaları.”

MADDE 15- 6102 sayılı Kanunun 392 nci maddesinin yedinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“İstemin uygun görülmesi hâlinde çağrı, yönetim kurulu başkanınca yapılır. Ancak yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun yazılı istemi üzerine, yönetim kurulu başkanı yönetim kurulunu istemin kendisine ulaştığı tarihten itibaren en geç otuz gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağırarak zorundadır. Bu süre içinde yönetim kurulu toplantıya çağırılmadığı veya yönetim kurulu başkanı ya da başkan vekiline ulaşamadığı hâllerde, çağrı doğrudan istem sahiplerince yapılabilir. Çağrı üzerine yapılacak toplantılarda toplantı ve karar nisapları hakkında 390 ıncı maddenin birinci fıkrası uygulanır. Esas sözleşmede yönetim kurulunun toplantıya çağırılmasına ilişkin farklı bir usul belirlenebilir.”

MADDE 16- 6102 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinin onbeşinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu maddede öngörülen usule uygun olarak kaydı silinen şirket veya kooperatifin ihyasına ilişkin yapılacak yargılamada ilgili ticaret sicili müdürlüğü aleyhine yargılama giderleri ve vekalet ücretine hükmolunamaz.”

MADDE 17- 6102 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 15- (1) Sermayeleri en az sermaye tutarının altında olan anonim ve limited şirketler, sermayelerini 31/12/2026 tarihine

(Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Teklifi)

332 ve 580 inci maddelerde öngörülen tutarlara yükseltirler, aksi halde infisah etmiş sayılırlar. Çıkarılmış sermayesi en az 250.000 Türk Lirası olan kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketler ise başlangıç sermayeleri ile çıkarılmış sermayelerini anılan tarihe kadar 500.000 Türk Lirasına yükseltmedikleri takdirde, bu sistemden çıkmış sayılırlar.

(2) Sermayenin 332 ve 580 inci maddelerde öngörülen tutarlara yükseltilmesi için yapılacak genel kurullarda toplantı nisabı aranmaz, kararlar toplantıda mevcut oyların çoğunluğu ile alınır ve bu kararlar aleyhine imtiyaz kullanılmaz.

(3) Ticaret Bakanlığı birinci fıkrada yazılı süreyi birer yıl olarak en çok iki defa uzatabilir.”

MADDE 17- 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “durdurma cezası” ibaresinden sonra gelmek üzere “ya da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 18- 6502 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin madde başlığı “Yaptırım hükümleri”, birinci fıkrası ile onuncu fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde, on ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “cezaları” ibaresi “fıkradaki yaptırım kararlarını” şeklinde değiştirilmiş ve on ikinci fıkrasının beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu cümleleri aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(1) Bu Kanunun;

a) 4 üncü, 7 nci, 18 inci, 19 uncu, 20 nci, 21 inci, 26 ncı, 30 uncu, 35 inci, 49 uncu, 51 inci, 52 nci, 54 üncü, 57 nci maddeleri ve 48 inci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü, altıncı ve yedinci fıkralarında belirtilen yükümlülüklerle aykırı hareket edenler ile 8 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca malları süresinde teslim veya monte etmeyenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için iki bin iki yüz Türk Lirası,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kadar 332 nci ve 580 inci maddelerde öngörülen tutarlara yükseltirler, aksi halde infisah etmiş sayılırlar. Çıkarılmış sermayesi en az iki yüz elli bin Türk lirası olan kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketler ise başlangıç sermayeleri ile çıkarılmış sermayelerini anılan tarihe kadar beş yüz bin Türk lirasına yükseltmedikleri takdirde, bu sistemden çıkmış sayılırlar.

(2) Sermayenin 332 nci ve 580 inci maddelerde öngörülen tutarlara yükseltilmesi için yapılacak genel kurul toplantılarında toplantı nisabı aranmaz, kararlar toplantıda mevcut oyların çoğunluğu ile alınır ve bu kararlar aleyhine imtiyaz kullanılmaz.

(3) Ticaret Bakanlığı, birinci fıkrada yazılı süreyi birer yıl olarak en çok iki defa uzatabilir.”

MADDE 18- 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “durdurma cezası” ibaresinden sonra gelmek üzere “ya da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 19- 6502 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin madde başlığı “Yaptırım hükümleri” şeklinde, birinci fıkrası ile onuncu fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde, onikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “cezaları” ibaresi “fıkradaki yaptırım kararlarını” şeklinde ve fıkranın beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Bu Kanunun;

a) 4 üncü, 7 nci, 18 inci, 19 uncu, 20 nci, 21 inci, 26 ncı, 30 uncu, 35 inci, 49 uncu, 51 inci, 52 nci, 54 üncü, 57 nci maddeleri ve 48 inci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü, altıncı ve yedinci fıkralarında belirtilen yükümlülüklerle aykırı hareket edenler ile 8 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca malları süresinde teslim veya monte etmeyenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için iki bin iki yüz Türk Lirası,

(Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Teklifi)

b) 6 ncı maddesine aykırı olarak bir mal veya hizmetin satışından kaçınanlar hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için iki bin iki yüz Türk Lirasından az olmamak üzere satışından kaçınılan mal veya hizmetin tüm vergiler dahil toplam satış fiyatının yüzde onu kadar,

idari para cezası uygulanır.”

“b) 58 inci maddesinin,

1) İkinci fıkrasına aykırı hareket eden üretici ve ithalatçılar hakkında; satış sonrası hizmet yeterlilik belgesi alınmaması durumunda bir milyon yüz on beş bin Türk Lirası, Bakanlıkça oluşturulan sisteme kayıt yapılmaması veya kaydın güncellenmemesi durumunda her bir servis istasyonu için on sekiz bin Türk Lirası,

2) Beşinci fıkrasına aykırı olarak her türlü mecra ve faaliyetlerinde kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde “özel servis” ibaresini kullanmayan özel servis istasyonları hakkında on sekiz bin Türk Lirası,

3) Sekizinci fıkrasına aykırı olarak satış sonrası hizmet yeterlilik belgesinin geçerlilik süresi boyunca asgari servis istasyonu sayısını sağlamayan üretici ve ithalatçılar hakkında eksik kalan her bir servis istasyonu için yüz yirmi dört bin Türk Lirası,

idari para cezası uygulanır.”

“c) 58 inci maddesinde yer alan ve bu fıkranın (b) bendinde yaptırıma konu edilenler dışındaki yükümlülüklerle aykırı hareket eden üretici, ithalatçı veya özel servis istasyonları hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem için iki bin iki yüz Türk Lirası idari para cezası uygulanır.”

“Aykırılığın internet ortamı üzerinden gerçekleşmesi halinde Reklam Kurulu; içeriğin çıkarılması için ilgili internet sayfasındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden, elektronik olarak iletişim kurulabilecek araçlar ile bildirimde bulunulmasına, bu bildirimde rağmen yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılmaması halinde erişimin

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) 6 ncı maddesine aykırı olarak bir mal veya hizmetin satışından kaçınanlar hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem veya sözleşme için iki bin iki yüz Türk Lirasından az olmamak üzere satışından kaçınılan mal veya hizmetin tüm vergiler dahil toplam satış fiyatının yüzde onu kadar,

idari para cezası uygulanır.”

“b) 58 inci maddesinin,

1) İkinci fıkrasına aykırı hareket eden üretici ve ithalatçılar hakkında; satış sonrası hizmet yeterlilik belgesi alınmaması durumunda bir milyon yüz on beş bin Türk Lirası, Bakanlıkça oluşturulan sisteme kayıt yapılmaması veya kaydın güncellenmemesi durumunda her bir servis istasyonu için on sekiz bin Türk Lirası,

2) Beşinci fıkrasına aykırı olarak her türlü mecra ve faaliyetlerinde kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde “özel servis” ibaresini kullanmayan özel servis istasyonları hakkında on sekiz bin Türk Lirası,

3) Sekizinci fıkrasına aykırı olarak satış sonrası hizmet yeterlilik belgesinin geçerlilik süresi boyunca asgari servis istasyonu sayısını sağlamayan üretici ve ithalatçılar hakkında eksik kalan her bir servis istasyonu için yüz yirmi dört bin Türk Lirası,

idari para cezası uygulanır.

c) 58 inci maddesinde yer alan ve bu fıkranın (b) bendinde yaptırıma konu edilenler dışındaki yükümlülüklerle aykırı hareket eden üretici, ithalatçı veya özel servis istasyonları hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem için iki bin iki yüz Türk Lirası idari para cezası uygulanır.”

“Aykırılığın internet ortamı üzerinden gerçekleşmesi hâlinde Reklam Kurulu; içeriğin çıkarılması için ilgili internet sayfasındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden, elektronik olarak iletişim kurulabilecek araçlar ile bildirimde bulunulmasına, bu bildirimde rağmen yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılmaması hâlinde erişimin

(Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Teklifi)

engellenmesine karar verebilir. Muhataba bildirimde bulunulamaması hali ile sınırlı olmak üzere doğrudan erişimin engellenmesine karar verilebilir. Erişimin engellenmesi kararı uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Erişimin engellenmesi kararı esas olarak aykırılığın gerçekleştiği içerikle sınırlı olarak verilir. Ancak, teknik olarak aykırılığa ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla aykırılığın önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir.”

MADDE 19- 6502 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yapılabilir.” ibaresi “yapılabilir, kooperatif veya ticaret şirketi ortaklığı ya da dernek veya vakıf üyeliği suretiyle devre tatil hakkı tanınabilir, devre tatile konu mal üzerinde aynı hak sahibi olmayanlar devre tatil satışı yapabilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, beşinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, yedinci fıkrasında yer alan “beş” ibaresi “yirmi” şeklinde, “elli” ibaresi “iki yüz” şeklinde ve “iki yüz elli milyon” ibaresi “bir milyar” şeklinde değiştirilmiştir.

“k) Ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere her bir aykırılık için yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına kadar; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ise her bir aykırılık için bir milyon Türk Lirasından on iki milyon Türk Lirasına kadar,”
“Bakanlık, ek 1 inci maddenin ikinci fıkrasına bir takvim yılı içinde en az üç defa aykırı hareket ederek idari para cezası uygulanan üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin iş yerlerini altı güne kadar kapatmaya yetkilidir.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

engellenmesine karar verebilir. Muhataba bildirimde bulunulamaması hâli ile sınırlı olmak üzere doğrudan erişimin engellenmesine karar verilebilir. Erişimin engellenmesi kararı uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Erişimin engellenmesi kararı esas olarak aykırılığın gerçekleştiği içerikle sınırlı olarak verilir. Ancak, teknik olarak aykırılığa ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla aykırılığın önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir.”

MADDE 20- 6502 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yapılabilir.” ibaresi “yapılabilir, kooperatif veya ticaret şirketi ortaklığı ya da dernek veya vakıf üyeliği suretiyle devre tatil hakkı tanınabilir, devre tatile konu mal üzerinde aynı hak sahibi olmayanlar devre tatil satışı yapabilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, beşinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, yedinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “beş” ibaresi “yirmi” şeklinde, “durumunda elli” ibaresi “durumunda iki yüz” şeklinde ve “iki yüz elli milyon” ibaresi “bir milyar” şeklinde değiştirilmiştir.

“k) Ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere her bir aykırılık için yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına kadar; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ise her bir aykırılık için bir milyon Türk lirasından on iki milyon Türk lirasına kadar,”
“Bakanlık, ek 1 inci maddenin ikinci fıkrasına bir takvim yılı içinde en az üç defa aykırı hareket etmesi nedeniyle idari para cezası uygulanan üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin iş yerlerini altı güne kadar kapatmaya yetkilidir.”

(Kırşehir Milletvekili Necmettin Erkan ve Denizli Milletvekili Şahin Tin ile 86 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 21- 5/3/2020 tarihli ve 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununun 20 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “uygunsuzluğa konu ürünün gerçekleşen FOB bedelinin %5’inden %25’ine kadar tekabül eden miktarda Türk Lirası” ibaresi “ürün güvenliğine ilişkin aykırılıkta 240.566 Türk Lirasından 2.405.665 Türk Lirasına kadar, diğer aykırılık durumlarında 96.226 Türk Lirasından 962.265 Türk Lirasına kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- Bu Kanunun;

- a) 1 inci maddesi 26/4/2024 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 23- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 22- 5/3/2020 tarihli ve 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununun 20 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “uygunsuzluğa konu ürünün gerçekleşen FOB bedelinin %5’inden %25’ine kadar tekabül eden miktarda Türk lirası” ibaresi “ürün güvenliğine ilişkin aykırılıkta 240.566 Türk lirasından 2.405.665 Türk lirasına kadar, diğer aykırılık durumlarında 96.226 Türk lirasından 962.265 Türk lirasına kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- Bu Kanunun;

- a) 1 inci maddesi 26/4/2024 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- b) 7 nci maddesi ile 5300 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra,
- c) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 24- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

